

STAMBULO KONVENCIJA – VEIKSMINGA PRIEMONĖ SIEKIANT PANAIKINTI SMURTAŲ DĖL LYTIES

Europos Tarybos konvencijos
dėl smurto prieš moteris ir
smurto artimoje aplinkoje
prevencijos ir kovos su juo
vadovas parlamentarams

SAUGI IR NEBIJANTI
SAUGI IR
NEBIJANTI
SMURTO

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

STAMBULO KONVENCIJA – VEIKSMINGA PRIEMONĖ SIEKIANT PANAIKINTI SMURTĄ DĖL LYTIES

**Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš
moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos
ir kovos su juo vadovas parlamentarams**

*Už šiame darbe pareikštas nuomones
atsako autorius (- iai) ir jos nebūtinai
atspindi oficialią Europos Tarybos politiką.*

Visi prašymai dėl viso dokumento ar jo dalies
atkūrimo ar vertimo turėtų būti teikiami
Komunikacijos direktoratui.
(F-67075 Strasbourg Cedex
arba publishing@coe.int). Visa kita su
šiuo leidiniu susijusi korespondencija
turėtų būti siunčiama Europos Tarybos
Parlamentinės Asamblėjos

Lygių galimybių ir nediskriminavimo
komiteto sekretariatui

Viršelio dizainas ir maketavimas:
Leidinių ir dokumentų rengimo skyrius (SPDP)

© Europos Taryba, 2019 m. lapkričio mėn.
Atspausdinta Europos Taryboje
F-67075 Strasbourg Cedex

Parengė

*Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos
Lygių galimybių ir nediskriminavimo
komiteto sekretoriatas bendradarbiaudamas
su eksperte-konsultante Anne-Katrin Speck*

Turinys

SANTRUMPOS	5
PAGRINDINIŲ TERMINŲ ŽODYNĖLIS	7
EUROPOS TARYBA: MOTERŲ TEISIŲ GYNIMAS, SIEKIANT LYČIŲ LYGYBĖS BEI SMURTO PRIEŠ MOTERIS IR SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PANAIKINIMO	9
Apie Europos Tarybą trumpai	9
Europos Tarybos Parlamentinė Asamblėja: kova su smurtu prieš moteris	9
1. KODĖL REIKIA ŠIO VADOVO?	11
2. SMURTO PRIEŠ MOTERIS RYKŠTĖ	13
3. STAMBULO KONVENCIJA: VISAPUSIŠKA TEISINĖ IR POLITINĖ SISTEMA, SKIRTA NUTRAUKTI SMURTĄ DĖL LYTIES	15
3.1. Stambulo konvencija: jos tikslas ir taikymo sritis	15
3.2. Kova su klaidinga informacija apie Stambulo konvenciją	19
4. KAIP STEBIMAS STAMBULO KONVENCIJOS ĮGYVENDINIMAS?	21
4.1. Valstybės ataskaitos	21
4.2. Skubaus tyrimo procedūra	22
4.3. Bendrosios rekomendacijos	22
4.4. Stambulo konvencijos įgyvendinimo stebėseną: koks vaidmuo tenka parlamentams?	23
5. PARLAMENTARŲ VAIDMUO REMIANT STAMBULO KONVENCIJĄ	25
5.1. Stambulo konvencijos ratifikavimo skatinimas	26
5.2. Konvencijos įgyvendinimo stebėseną ir paramą įgyvendinimui	29
5.3. Parlamento dalyvavimas vykdamas GREVIO stebėseną	42
5.4. Kokios yra įgyvendinimo skatinimo struktūros ir mechanizmai?	48
5.5. Apibendrinimas	50
6. TURIMI IŠTEKLIAI IR IŠORĖS SĄJUNGOS	53
6.1. Turimi ištekliai	53
6.2. Išorės sąjungos ir praktinė patirtis	54
7. IŠVADOS	55

1 PRIEDAS. SĄRAŠAS PARLAMENTARAMS: KAIP REMTI STAMBULO KONVENCIJĄ	56
2 PRIEDAS. STAMBULO KONVENCIJOS DĖL SMURTO PRIEŠ MOTERIS IR SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS IR KOVOS SU JUO TEKSTAS (CETS NR. 210)	63
3 PRIEDAS. PAPILDOMA LITERATŪRA IR IŠTEKLIAI	94
Atrinkti Europos Tarybos šaltiniai	94
Kiti leidiniai	97
Pasirinktos tarptautinės priemonės	99
Visuotinės priemonės	99
Regioninės priemonės	99
Kitos naudingos nuorodos	99

Santrumpos

CEDAW	JT Konvencija dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims
CEDAW komitetas	JT Moterų diskriminacijos panaikinimo komitetas
CETS	Europos Tarybos sutarčių serija
Šalių komitetas	Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija) Šalių komitetas
FGM	Moterų lyties organų žalojimas
GREVIO	Kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje ekspertų grupė
HELP	Švietimas žmogaus teisių srityje teisės specialistams
Stambulo Konvencija	Europos Tarybos konvencija dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo
NVO	Nevyriausybinių organizacijų
PACE	Europos Tarybos Parlamentinė Asamblėja

Pagrindinių terminų žodynis

Smurtas prieš moteris – visi smurto dėl lyties veiksmai, dėl kurių moterys patiria arba gali patirti fizinę, seksualinę, psichologinę ar ekonominę žalą ar kančias, įskaitant grasinimus atlikti tokius veiksmus, prievartą ar savavališką laisvės atėmimą, nesvarbu, ar tai būtų daroma viešajame, ar privačiame gyvenime.

Smurtas artimoje aplinkoje – visi fizinio, seksualinio, psichologinio ar ekonominio smurto veiksmai artimoje aplinkoje ar namų ūkyje arba tarp buvusių ar esamų sutuoktinių ar partnerių, neatsižvelgiant į tai, ar smurtautojas ir auka gyvena arba gyvena tame pačiame būste.

Lytis – socialiai susiformavę vaidmenys, elgsena, veikla ir savybės, kuriuos tam tikra visuomenė laiko tinkamais moterims ir vyrams. Stambulo konvencijoje pripažįstama, kad lyčių stereotipai prisideda prie to, kad smurtas prieš moteris kai kuriems žmonėms būtų priimtinas.

Smurtas dėl lyties prieš moteris – smurtas, kuris nukreiptas prieš moterį dėl to, kad ji yra moteris, arba kurį neproporcingai dažnai patiria moterys.

Lyčių stereotipai – lyčių stereotipai yra išankstinės idėjos, pagal kurias vyrams ir moterims savavališkai priskiriamos savybės ir vaidmenys, kuriuos lemia ir riboja jų lytis.

Europos Taryba: moterų teisių gynimas, siekiant lyčių lygybės bei smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje panaikinimo

Apie Europos Tarybą trumpai

Europos Taryba yra pagrindinė žemyno žmogaus teisių organizacija. Visos 47 valstybės narės pasirašė [Europos Žmogaus teisių konvenciją](#), sutartį, skirtą žmogaus teisėms, demokratijai ir teisei valstybei apsaugoti. Europos Taryba aktyviai skatino moterų ir mergaičių apsaugą nuo smurto dėl lyties. Priėmus [Konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo](#) (toliau – Stambulo konvencija), Europos Taryba įsitvirtino kaip pirmaujanti organizacija, skatinanti lyčių lygybę, puoselėjanti moterų žmogaus teises ir siekianti nutraukti smurtą dėl lyties.

Ar žinojote?

Stambulo konvencija įsigaliojo 2014 m., praėjus šiek tiek daugiau nei trejiems metams nuo jos priėmimo. Tai buvo aiškus ženklas, kad Europos valstybės yra įsipareigojusios laikytis konvencijoje įtvirtintų vertybių ir principų.

Europos Tarybos Parlamentinė Asamblėja: kova su smurtu prieš moteris

[Parlamentinė Asamblėja](#) vienija 648 Europos Tarybos 47 valstybių narių parlamentų narius. Ji kalba 830 milijonų europiečių vardu ir atstovauja Europos žemyno demokratijos sąžinei.

Asamblėja nuosekliai ir ryžtingai smerkia smurtą prieš moteris kaip vieną iš rimčiausių ir labiausiai paplitusių žmogaus teisių pažeidimų. 2006 m. pasišventusių parlamentarų grupė įsteigė **Parlamentinį tinklą „Moterys be smurto“**,¹ kurio tikslas – aktyviai įvairiais lygmenimis įtraukti parlamentarus visoje Europoje ir už jos ribų, siekiant didinti informuotumą apie šį rimtą žmogaus teisių pažeidimą ir inicijuoti, skatinti ir siekti teisės aktų ir politikos pokyčių, kad būtų nutrauktas smurtas dėl lyties.

2008 m. Asamblėja paragino priimti teisiškai privalomus Europos standartus dėl smurto prieš moteris², kurie galiausiai buvo įtvirtinti Stambulo konvencijoje. Asamblėja buvo glaudžiai susijusi su derybomis ir Stambulo konvencijos rengimu. Tai reiškia, kad Europos piliečių demokratiškai išrinkti atstovai galėjo rengti pažangiausios žmogaus teisių sutarties dėl smurto prieš moteris nutraukimo turinį.

Viena pagrindinių Stambulo konvencijos naujovių – nacionalinių parlamentų dalyvavimas stebint konvencijos įgyvendinimą. Stambulo konvencijoje taip pat svarbus vaidmuo tenka Europos Tarybos Parlamentinei Asamblėjai, kuri raginama reguliariai vertinti konvencijos įgyvendinimą.

1 Norite sužinoti, kas atstovauja jūsų parlamentui tinkle „Moterys be smurto“? Narių sąrašą žr.: <https://pace.coe.int/en/pages/network-violence-women> (žiūrėta 2019 m. spalio 22 d.).

2 Žr. PACE Rezoliucija Nr. 1635 (2008 m.) ir Rekomendacija Nr. 1847 (2008 m.) dėl kovos su smurtu prieš moteris: Europos Tarybos konvencijos link.

1. Kodėl reikia šio vadovo?

Europos Tarybos Stambulo konvencija yra pažangiausia ir ambicingiausia tarptautinė žmogaus teisių sutartis, kuria siekiama panaikinti smurtą prieš moteris. Ji gavo du prestižinius tarptautinius apdovanojimus³ ir dažnai vadinama „auksiniu standartu“⁴ kovojant su smurtu dėl lyties.

Nuo jos priėmimo 2011 m. balandžio mėn. Konvencija padarė didelį teigiamą poveikį visoje Europoje. Ji padėjo atkreipti visuomenės dėmesį į tai, kad būtina skubiai imtis veiksmų kovojant su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje. Konvencija paskatino ir įkvėpė svarbius pažangius nacionalinės teisės aktų ir politikos, susijusios su smurtu dėl lyties, pokyčius. Ji išryškino, kad moterims, kurios yra smurto aukos, reikia daugiau prieglaudų ir paslaugų. Be to, konvencija paskatino labai reikalingas viešas diskusijas klausimais, susijusiais su seksualiniu smurtu, ypač išžaginimu.

Tačiau net ir griežčiausi standartai gali lemti ilgalaikius teigiamus pokyčius tik tuo atveju, jei šalys pasirašys, ratifikuos ir visapusiškai įgyvendins konvenciją. Šiuo atžvilgiu nacionaliniai parlamentai ir jų nariai atlieka svarbų vaidmenį. Jie gali suteikti demokratinę teisėtumą priemonėms, kuriomis siekiama įgyvendinti konvenciją, sukurti tvirtas teises ir politikos sistemas, kuriomis būtų siekiama nutraukti smurtą prieš moteris ir stebėti, kaip jos veiksmingai įgyvendinamos. Parlamentarų vaidmuo svarbus tvirtinant nacionalinius biudžetus ir vykdamas vykdomosios valdžios veiksmų priežiūrą, tuomet teisės aktų leidėjas tampa pagrindine kovos su smurtu dėl lyties suinteresuotąja šalimi.

3 2012 m. [Ispanijos Observatorija](#) prieš smurtą artimoje aplinkoje ir dėl lyties Europos Tarybai įteikė svarbiausią pripažinimo apdovanojimą dėl smurto artimoje aplinkoje panaikinimo rengiant Stambulo konvenciją. 2015 m. konvencija buvo apdovanota [Pasaulio ateities tarybos](#), Tarpparlamentinės Sąjungos ir „JT Moterys“ „Vision“ prestižiniu apdovanojimu, pripažįstant jos indėlį kovoje su smurtu prieš moteris.

4 Buvusios JT moterų organizacijos „JT Moterys“ vykdomosios direktorės pavaduotojos Lakshmi Puri pastabos Europos Tarybos šalutiniame renginyje „Smurtas prieš moteris – mūsų rūpestis, mūsų atsakas“ 57-ojoje Moterų padėties komisijos sesijoje; 2013 m. kovo 4 d., paskelbta: www.unwomen.org/en/news/stories/2013/3/remarks-by-lakshmi-puri-at-csw57-side-event (žiūrėta 2019 m. spalio 22 d.).

Siekama, kad šis vadovas taptų praktiniu šaltiniu parlamento nariams iš visų politinių partijų visose politinėse sistemose, nepriklausomai nuo to, ar jų šalis jau ratifikavo Stambulo konvenciją, ar dar ją ratifikuos. Šiuo vadovu siekiama gilinti parlamentarų žinias apie konvenciją ir remti visos Europos parlamentarus, kad jie aktyviai skatintų konvencijos ratifikavimą ir įgyvendinimą. Jame taip pat pateikiami pavyzdžiai⁵, kaip parlamentariai gali naudotis savo teisėkūros, priežiūros ir kitomis funkcijomis, kad padėtų nutraukti smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje.

5 Šiame vadove taip pat remiamasi pokalbiais su Parlamentinės Asamblėjos nariais ir atsakymais į 2019 m. kovo mėn. [Europos parlamentinių tyrimų ir dokumentacijos centro \(ECPRD\)](http://www.assembly.coe.int/LifeRay/EGA/WomenFFViolence/IstanbulQuestionnaire-EN.pdf) išplatintą klausimyną, skirtą nacionalinėms parlamentų delegacijoms, kurį galima rasti Asamblėjos lygių galimybių ir nediskriminavimo komiteto interneto svetainėje: <http://www.assembly.coe.int/LifeRay/EGA/WomenFFViolence/IstanbulQuestionnaire-EN.pdf>.

2. Smurto prieš moteris ryškė

S murtas prieš moteris ir smurtas artimoje aplinkoje ir toliau yra vienas iš labiausiai žmogaus teises pažeidžiančių nusikaltimų visame pasaulyje. Tai paveikia visų visuomenės sluoksnių moteris, nepriklausomai nuo jų kultūrinės, religinės, ekonominės, socialinės ar geografinės padėties. Pasaulio sveikatos organizacijos skaičiavimai rodo, kad viena iš trijų moterų visame pasaulyje per savo gyvenimą patiria smurtą dėl lyties.⁶

Europa nėra išimtis. Kasdien mūsų žemyne moterys patiria psichologinį ir fizinį smurtą, prie jų priekabiuojama, jos yra persekiojamos, prievartaujamos, žalojamos, verčiamos savo šeimos sudaryti santuoką arba sterilizuojamos prieš savo valią. [Europos Sąjungos Pagrindinių teisių agentūros](#) atliktas tyrimas parodė, Europos Sąjungoje 45–55 proc. moterų ir mergaičių nuo 15 metų amžiaus tampa seksualinio priekabiavimo aukomis.⁷ Nacionaliniai tyrimai taip pat rodo, kad plačiai paplitęs šeiminis, seksualinis ir kitokio pobūdžio smurtas prieš moteris.

Smurtas dėl lyties turi pražūtingų padarinių aukoms ir visai visuomenei. Norint, kad kova siekiant nutraukti smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje būtų veiksminga, būtina pripažinti šios blygybės mastą ir poveikį.

6 Vertinimus žr. www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women (žiūrėta 2019 m. spalio 22 d.).

7 Apklausos rezultatus žr.: <https://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/survey-data-explorer-violence-against-women-survey> (žiūrėta 2019 m. spalio 22 d.).

3. Stambulo konvencija: visapusiška teisinė ir politinė sistema, skirta nutraukti smurtą dėl lyties

Stambulo Konvencija⁸ yra naujoviška, teisiškai privaloma tarptautinė sutartis, kuria siekiama panaikinti smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje. Konvencijoje valstybėms, kurios ją ratifikavo, numatyta išsami geriausia patirtimi grindžiama politikos ir priemonių sistema, skirta smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijai ir kovai su juo. Konvencija buvo sukurta Europoje, tačiau ji turi visą pasaulį apimančią poveikį. Ji parengta atsižvelgiant į tai, kad priemonės, skirtos pasaulinėms problemoms, susijusioms su smurtu dėl lyties, spręsti neturėtų būti taikomos tik tam tikroje geografinėje teritorijoje. Bet kuri valstybė gali prie jos prisijungti arba naudoti ją kaip nacionalinių ir regioninių teisės aktų ir politikos planą.

Konvencijos privalumas slypi jos išsamiaje turinyje ir įsipareigojime šalinti pagrindines smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje priežastis. Šiame skyriuje dėstomi pagrindiniai konvencijos principai ir parodoma jos galimybė padėti mums kurti visuomenę be smurto dėl lyties.

Stambulo konvencija ... yra manifestas, nustatantis visuomenės viziją, kurioje moterys nėra pavaldžios vyrams, o lyčių lygybė yra realybė.⁹

3.1. Stambulo konvencija: jos tikslas ir taikymo sritis

Konvencijos tikslas – nutraukti smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje ir užtikrinti pagrindinę žmogaus teisę moterims gyventi be smurto.

8 2019 m. birželio 30 d. duomenimis, Stambulo konvenciją ratifikavo 34 valstybės. 11 valstybių narių ir Europos Sąjunga pasirašė konvenciją. Nežinote, ar jūsų šalis pasirašė ir ratifikavo Stambulo konvenciją? Žr. lentelę: pasirašiusių ir ratifikavusių šalių sąrašą <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=210> (žiūrėta 2019 m. spalio 22 d.).

9 ETPA ataskaita „Stambulo konvencija dėl smurto prieš moteris: pasiekimai ir iššūkiai“, 2019 m. birželio 8 d., Doc. 14908, §12).

Konvencijos taikymo sritis apima visas smurto prieš moteris formas, įskaitant smurtą artimoje aplinkoje, kuris neproporcingai paveikia moteris. Stambulo konvencijos kertiniai akmenys yra smurto prevencija, aukų apsauga ir smurtautojų persekiojimas. Konvencijoje pripažįstama, kad kova su smurtu dėl lyties gali būti veiksminga tik tuo atveju, jei valstybės užtikrins holistinę ir koordinuotą politiką.

Stambulo konvencijos 4 tikslų požiūris

- ▶ Prevencija
- ▶ Apsauga
- ▶ Baudžiamasis persekiojimas
- ▶ Integruota politika

3.1.1. Ką gina konvencija?

Pagrindinės Stambulo konvencijos naudos gavėjos yra moterys. To priežastis yra paprasta – konvencija siekiama kovoti su smurto formomis, kurias patiria tik moterys *tik dėl to, kad jos yra moterys* (pvz., moterų lyties organų žalojimas ar priverstinis nėštumo nutraukimas) arba kurias moterys patiria neproporcingai dažnai, palyginti su vyrais (prievartinis smurtas, priverstinės santuokos, priverstinis sterilizavimas, prievartavimas ir kitų formų seksualinis smurtas, seksualinis priekabiavimas ar persekiojimas).

Stambulo konvencijos šalys yra raginamos išplėsti konvencijos taikymą visiems asmenims, kurie patiria arba kuriems kyla pavojus patirti smurtą artimoje aplinkoje, įskaitant vyrus, vaikus ir pagyvenusius asmenis. Taip pripažįstama, kad vyrai taip pat patiria tam tikrų rūšių smurtą, kuriam taikoma Stambulo konvencija, nors ir rečiau, ir tokio smurto formos yra mažiau rimtos.

3.1.2. Kokie yra valstybėms narėms konvencijoje numatyti reikalavimai?

Žmogaus teisės dažnai apibrėžiamos pagal elgesį, nuo kurio valstybės privalo susilaikyti. Valstybės pareigūnai negali kankinti ar diskriminuoti asmenų ir nepagrįstai riboti jų teises į saviraiškos laisvę. Taip pat valstybės valdžios institucijos ir kiti valstybės vardu veikiantys asmenys privalo susilaikyti nuo smurto prieš moteris veiksmų. Tačiau valstybės taip pat turi pozityvių įsipareigojimų. Šis jų tarptautinių įsipareigojimų aspektas yra ypač svarbus smurto prieš moteris

ir smurto artimoje aplinkoje kontekste, kurį dažniau vykdo privatūs asmenys nei valstybės pareigūnai. Todėl Stambulo konvencija numato ir integruoja „deramo stropumo“ standartą, kuris apibrėžiamas kaip valstybių pareiga „užkirsti kelią nevalstybinių subjektų vykdomiems į šios konvencijos taikymo sritį įtrauktiems smurto veiksams, juos tirti, už juos bausti ir atlyginti jais padarytą žalą“ (5 straipsnis).

Be to, labai svarbu pripažinti, kad smurtas prieš moteris ir smurtas artimoje aplinkoje nevyksta izoliuotai. Tai klesti visuomenėse, kuriose yra žalingi požiūriai, išankstiniai nusistatymai, lyčių stereotipai ir lytimis besiremiantys papročiai ar tradicijos ir kur toleruojamas ir skatinamas moterį žeminantis elgesys, skatinama elgtis su jomis kaip su prastesnėmis. Tai yra smurto prieš moteris, įskaitant smurtą artimoje aplinkoje, klestėjimo vieta. Todėl Stambulo konvencijoje reikalaujama, kad valstybės patvirtintų keletą priemonių, kurios turi būti įgyvendintos siekiant užkirsti kelią smurtui, apsaugoti aukas ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn smurtautojus, taikant suderintas priemones ir politiką.

Prevenција

Konvencijoje numatytas bendras įsipareigojimas užkirsti kelią smurtui prieš moteris ir išsamios prevencinės priemonės, kuriomis siekiama:

- ▶ skatinti keisti požiūrį ir elgesį, kuriuo toleruojamas smurtas prieš moteris;
- ▶ didinti informuotumą, kad visuomenė galėtų atpažinti visų formų smurtą dėl lyties, kad ir kur jis būtų, ir pasisakyti prieš jį;
- ▶ įtraukti mokomąją medžiagą lygybės klausimais į visų švietimo lygių mokymo programas, siekiant mokyti vaikus abipusės pagarbos santykiuose;
- ▶ mokyti visus atitinkamus su aukomis dirbančius specialistus smurto prevencijos ir nustatymo;
- ▶ parengti smurto artimoje aplinkoje kaltininkų ir seksualinius nusikaltimus padariusių asmenų gydymo programas, kuriomis būtų siekiama juos mokyti gerbti moteris ir elgtis nenaudojant smurto.

Apsauga

Siekiant veiksmingai apsaugoti moteris nuo smurto dėl lyties, reikia imtis tam tikrų priemonių kuriomis būtų siekiama padėti asmenims, kuriems kyla smurto pavojus. Šiuo tikslu Konvencijoje numatyta, kad valstybės:

- ▶ vykdydamos visas priemones daugiausia dėmesio skirs aukų poreikiams ir saugumui;

- ▶ užtikrins, kad smurtą išgyvenę asmenys žinotų, kur ir kaip gauti pagalbą, ir įsteigs specializuotas paramos tarnybas, kurios teiks medicininę pagalbą, taip pat psichologines ir teisines konsultacijas;
- ▶ suteiktų prieglobstį ir užtikrintų visą parą septynias dienas per savaitę veikiančias pagalbos linijas;
- ▶ įteisintų nepaprastąjį draudimo orderį, leidžiantį pašalinti smurtautoją iš šeimos namų, taip pat draudimo artintis ar apsaugos orderius;
- ▶ apsaugos ir padės vaikams, kurie tampa smurto artimoje aplinkoje liudytojais.

Baudžiamasis persekiojimas

Siekiant užtikrinti teisingumą aukoms, patraukti smurtautojus atsakomybėn ir panaikinti nebaudžiamumą, reikalinga tvirta baudžiamosios teisės sistema. Pagal Stambulo konvenciją tikimasi, kad Konvencijos šalys kriminalizuos (arba baus kitomis priemonėmis) įvairių formų smurtą, įskaitant:

- ▶ psichologinį smurtą;
- ▶ persekiojimą;
- ▶ seksualinį smurtą, įskaitant išžaginimą;
- ▶ seksualinį priekabiavimą;
- ▶ priverstinę santuoką;
- ▶ moterų lytinių organų žalojimą;
- ▶ priverstinį nėštumo nutraukimą ir priverstinę sterilizaciją.

Konvencijos šalys taip pat privalo:

- ▶ užtikrinti, kad už visas šias smurto formas būtų tinkamai baudžiama;
- ▶ užtikrinti, kad kultūra, religija, tradicijos ar kitos asmeninės priežastys nei teisiškai, nei praktikoje nebūtų pripažįstamos kaip gynyba nusikalstamo elgesio atveju;
- ▶ užtikrinti, kad nukentėjusieji ir jų vaikai tyrimo ir teismo proceso metu galėtų pasinaudoti specialiomis apsaugos priemonėmis;
- ▶ užtikrinti, kad teisėsaugos institucijos nedelsiant reaguotų į pagalbos prašymus, tinkamai valdytų pavojingas situacijas ir greitai iširtų visus įtarimus dėl smurto prieš moteris.

Integruota politika

Negalima veiksmingai kovoti su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje pasitelkus nekoordinuotus ir nenuoseklius veiksmus. Norint pašalinti pagrindines smurto dėl lyties ir smurto artimoje aplinkoje priežastis ir

požymius, reikia, kad įvairūs subjektai, įskaitant policiją, teismus, socialines tarnybas, vaikų apsaugos agentūras, sveikatos priežiūros specialistus, moterų nevyriausybinės organizacijos ir kitus susijusius partnerius, imtųsi suderintų veiksmų. Stambulo konvencijoje pripažįstamas šis poreikis ir raginama imtis holistinio atsako į smurtą pasitelkiant integruotą, visapusišką ir suderintą politiką, kuria pagrindinis dėmesys skiriamas aukų poreikiais.

Praėjus penkeriems metams nuo konvencijos įsigaliojimo, Asamblėja mano, kad Stambulo konvencija jau padarė apčiuopiamą ir teigiamą poveikį. Ji padėjo didinti aukų sąmoningumą ir apskritai didinti visuomenės sąmoningumą... Diskusijos apie galimą ratifikavimą... paskatino diskusijas apie smurtą prieš moteris, jo mastą ir poveikį aukoms, taip pat apie būtinybę skubiai kovoti su juo siekiant išgelbėti gyvybes.¹⁰

3.2. Kova su klaidinga informacija apie Stambulo konvenciją

Visais Stambulo konvencijoje numatytais veiksmais siekiama panaikinti smurtą prieš moteris, dėl šio tikslo visi turėtume sutarti. Tačiau per pastaruosius kelerius metus visoje Europoje ir už jos ribų pastebima priešiška reakcija prieš moterų žmogaus teises. Galbūt nenuostabu, kad ši priešiška reakcija pakenkė Stambulo konvencijai, sulėtindama jos tolesnį ratifikavimą ir įgyvendinimą. Esant tokioms tendencijoms, būtinas parlamentarų dėmesys ir aktyvumas. Šios tendencijos – tai puolimas prieš pažangią normatyvinę Europos šalių sukurtą sistemą, dėl kurios jos drauge, svariai prisidedant demokratiškai išrinktiems parlamentarams, derėjosi, ją rengė ir vieningai priėmė Stambulo konvenciją.

3.2.1. Ką galite padaryti, kad galėtumėte kovoti su išpuoliais prieš Konvenciją ir klaidingomis nuomonėmis apie Stambulo konvenciją?

Žinokite, kas slypi už šių išpuolių. Tai religinių, itin konservatyvių grupių, save vadinančių „vyrų teisių gynėjais“, „nešventi Aljansai“, kurie skleidžia klaidingą informaciją apie Stambulo konvenciją. Jie ginčija teises ir sąvokas, kurios jau seniai pripažįstamos tarptautinėje žmogaus teisių teisėje. Jų tikslas – pakenkti pačiam Stambulo konvencijos tikslui – panaikinti moterų ir vyrų nelygybę, kuri yra smurto dėl lyties pagrindas.

¹⁰ „Stambulo konvencija dėl smurto prieš moteris: pasiekimai ir iššūkiai“, 2019 m. birželio 8 d., dok. 14908, 8 dalis.

Viešai pasisakykite prieš klaidingą informaciją apie Konvenciją, nes tylėjimas, kol kiti skleidžia melagystes apie Stambulo konvenciją, reikštų svarbių laimėjimų, kurių Konvencija pasiekė ginant moterų žmogaus teises, atsisakymą.

Akcentuokite faktus. Jūsų vieša parama Konvencijai yra labai svarbi siekiant užtikrinti kuo didesnę jos poveikį. Naudokitės socialine ir tradicine žiniasklaida, interviu ir kitomis priemonėmis Stambulo konvencijos tikslams, kaip antai moterų apsauga nuo smurto dėl lyties, išryškinti. Pabrėžkite pagrindinius Konvencijos privalumus ir laimėjimus.

Reikia daugiau informacijos?

Europos Taryba parengė gaires – patogią [Klausimų ir atsakymų brošiūrą](#), kuria siekiama informuoti ir išsklaidyti mitus apie Stambulo konvenciją. Visi parlamentarai, dalyvaudami diskusijose dėl tikrųjų Stambulo konvencijos tikslų, raginami naudotis šia 20 kalbų parengta brošiūra.¹¹

11 Klausimų ir atsakymų brošiūrą (lietuvių, k) žr.: <https://rm.coe.int/istanbul-convention-questions-and-answers-lithuanian/1680944877> (žiūrėta 2019 m. spalio 22 d.)

4. Kaip stebimas Stambulo konvencijos įgyvendinimas?

Konvencijoje numatytas stebėsenos mechanizmas, skirtas įvertinti kaip jos nuostatos įgyvendinamos praktiškai. Šį mechanizmą sudaro du skirtingi, bet tarpusavyje susiję ramsčiai: nepriklausomas ekspertų organas – *Kovos su smurtu prieš moteris* ir smurtu artimoje aplinkoje ekspertų grupė (GREVIO), nepriklausomo eksperto institucija ir politinis organas, sudarytas iš oficialių Konvencijos šalių atstovų – *Šalių komitetas*. Jų išvados ir rekomendacijos padeda užtikrinti, kad valstybės laikytųsi Konvencijos, ir garantuoti ilgalaikį Konvencijos veiksmingumą.

4.1. Valstybės ataskaitos

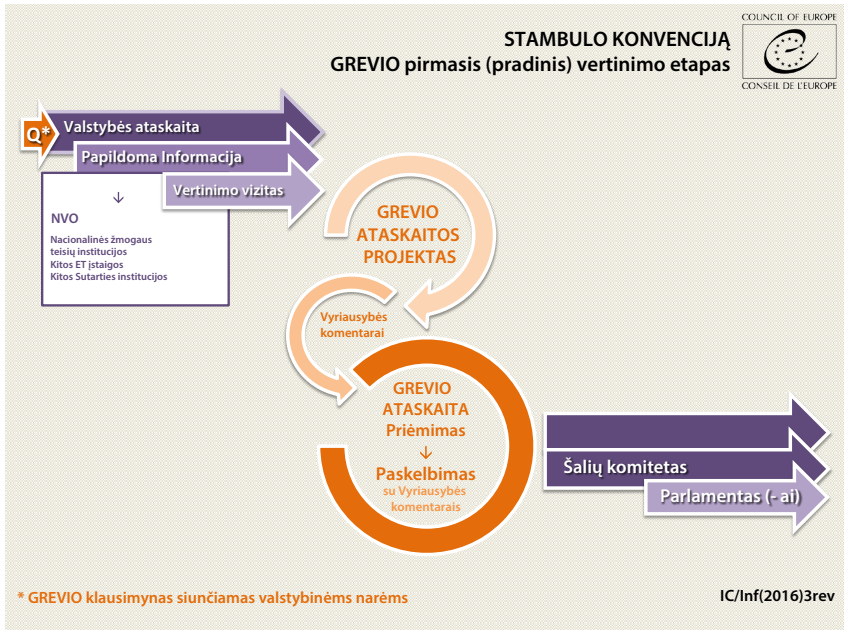
Pagal Stambulo konvenciją sukurto *priežiūros mechanizmo* esmė yra *atskirų šalių vertinimo procedūra*, kurią atlieka GREVIO, remdamasi valstybinėmis ataskaitomis ir papildoma informacija.¹² 1 pav. parodyta GREVIO vykdomo pirmojo (pradinio) vertinimo eiga. Konvencijos šalys turi atsakyti į GREVIO *klausimyną*¹³, kad praneštų apie teises ir kitas priemones, kuriomis įgyvendinamos visos Stambulo konvencijos nuostatos. Remdamasi iš valstybės gauta informacija ir nevyriausybinių organizacijų (NVO) arba nacionalinių žmogaus teisių institucijų šešėlinėmis ataskaitomis, GREVIO išsamiai vertina Konvencijos įgyvendinimo būklę. Kaip matyti iš 1 pav. pateiktos struktūrinės schemos, stebėsenos procesas grindžiamas priežiūros institucijos ir įvairių vietos partnerių dialogu.

12 Daugiau informacijos apie GREVIO stebėseną ir jos pirmąjį (pradinį) vertinimo etapą žr.: www.coe.int/en/web/istanbul-convention/about-monitoring1 ir <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/steps-in-the-first-baseline-evaluation-procedure> (abu žiūrėti 2019 m. spalio 23 d.)

13 GREVIO klausimyną žr.: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016805c95b0>. (žiūrėta 2019 m. spalio 23 d.)

1 pav. GREVIO pirmojo (pradinio) vertinimo etapo eiga.

© Stambulo Konvencijos svetainė.

4.2. Skubaus tyrimo procedūra

Stambulo konvencijoje taip pat numatyta speciali **skubaus tyrimo procedūra**¹⁴, kuri leidžia imtis skubių veiksmų „kad būtų užkirstas kelias rimtam, didelio masto ar nuolatiniam smurto veiksmų, kuriems taikoma konvencija, modeliui“¹⁵. Jeigu GREVIO padaro išvadą, kad situacijai reikia nedelsiant skirti dėmesio, ji gali inicijuoti tyrimo procedūrą ir prašyti, kad atitinkama valstybė skubiai pateiktų specialią ataskaitą.

4.3. Bendrosios rekomendacijos

Galiausiai, GREVIO gali priimti rekomendacijas, kurios nėra taikomos konkrečiai šaliai, tačiau kuriose nagrinėjami visoms šalims susirūpinimą keliantys klausimai.

14 Daugiau informacijos žr.: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680462547> (žiūrėta 2019 m. spalio 23 d.).

15 Stambulo konvencijos **Aiškinamosios ataskaitos** 358 straipsnis, žr.: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/210> (žiūrėta 2019 m. spalio 23 d.).

Ši procedūra suteikia galimybę GREVIO parengti gaires, kaip veiksmingai įgyvendinti konvencijos nuostatas, paaiškinant pagrindines temas ir sąvokas.

4.4. Stambulo konvencijos įgyvendinimo stebėseną: koks vaidmuo tenka parlamentams?

Pagal savo turinį, Stambulo konvencija yra svarbus dokumentas. Tačiau jis taip pat yra novatoriškas, nes 70-ajame jos straipsnyje aiškiai numatytas parlamentų vaidmuo stebint Konvencijos įgyvendinimą.

70 straipsnis

1. Nacionaliniai parlamentai kviečiami dalyvauti priemonių, kurių imamasi siekiant įgyvendinti šią Konvenciją, stebėsenos procese.
2. Šalys pateikia GREVIO ataskaitas savo nacionaliniams parlamentams.
3. Europos Tarybos Parlamentinė Asamblėja reguliariai kviečiama vertinti šios Konvencijos įgyvendinimą.

Stambulo konvencija yra vienintelis tarptautinis žmogaus teisių dokumentas, kuriame aiškiai pripažįstama, kaip svarbu įtraukti nacionalinius parlamentus į sutarties įgyvendinimo vertinimą. Vyriausybės privalo kviešti nacionalinius parlamentus dalyvauti vykdant stebėseną. Jos taip pat turi pateikti GREVIO ataskaitas parlamentui konsultacijoms. Be to, Stambulo konvencijoje reikalaujama, kad Parlamentinė Asamblėja reguliariai stebėtų, kaip Konvencijos šalys įgyvendina Konvenciją. Taip užtikrinama, kad smurto prieš moteris klausimas būtų nuolat įtraukiamas į Europos Tarybos politinę darbotvarkę.

5. Parlamentarų vaidmuo remiant Stambulo konvenciją

S murtas prieš moteris – žmogaus teisių pažeidimas. Politinių lyderių negebėjimas laikytis aiškios pozicijos šiuo klausimu nukreipia tokio smurto problemų sprendimą į privačią sritį ir prisideda prie tolimesnio smurto prieš moteris bei smurto artimoje aplinkoje vykdymo ar net toleravimo. Todėl panaikinti smurtą dėl lyties turėtų būti visų – vykdomosios ir įstatymų leidžiamosios valdžios, teismų, pilietinės visuomenės organizacijų, žmogaus teisių institucijų, moterų teisių grupių ir kitų NVO, profesinių organizacijų ir profesinių sąjungų, žiniasklaidos ir privačiojo sektoriaus, akademių institucijų ir bendruomeninių grupių, regioninių ir tarptautinių organizacijų ir plačiosios visuomenės – interesas ir prioritetas.

Kaip įstatymų leidėjai ir politikos formuotojai, parlamentariai dažnai atlieka svarbią užduotį – ratifikuoja tarptautines ir regionines žmogaus teisių priemones ir užtikrina, kad nacionaliniai teisės aktai atitiktų tose priemonėse nustatytus standartus. Jie yra atsakingi už tai, kad vyriausybės būtų atsakingos už standartų, kurių jos įsipareigojo laikytis, įgyvendinimą. Parlamentų nariai priima teisės aktus ir tvirtina reikalingus biudžetus, kad žodžiai taptų veiksmais. Visos šios funkcijos reiškia, kad parlamentariai turi unikalias galimybes tapti pagrindiniais tarptautinių sutarčių, įskaitant Stambulo konvenciją, rėmėjais ir propaguotojais. Be to, jie, kaip išrinkti atstovai, sukuria gyvybiškai svarbų politinių sprendimų priėmėjų ir jų rinkėjų ryšį, kuris gali būti naudojamas siekiant geriau suprasti Stambulo konvencijos tikslus ir naudą.

Ar žinojote?

Asamblėjos ataskaitoje dėl Stambulo konvencijos raginama imtis ryžtingų veiksmų, kad būtų nutrauktas smurtas prieš moteris, ir pasipriešinti prieš moterų žmogaus teises nukreiptiems išpuoliams.

Norite sužinoti daugiau?

Perskaitykite [ataskaitą](#)¹⁶ ir Asamblėjos [Rezoliuciją Nr. 2289 \(2019 m.\)](#) ir apsilankykite [ETPA Lygių galimybių ir nediskriminavimo komiteto interneto svetainėje](#)¹⁷.

16 <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-EN.asp?fileid=27718&lang=2> (žiūrėta 2019 m. spalio 23 d.).

17 ETPA Rezoliuciją Nr. 2289 žr. <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=28017&lang=en> (žiūrėta 2019 m. spalio 23 d.).

5.1. Stambulo konvencijos ratifikavimo skatinimas

2019 m. birželio 30 d. Stambulo konvenciją ratifikavo beveik trys iš keturių Europos Tarybos valstybių narių. Tačiau parlamento pritarimo ratifikavimui užtikrinimas ne visada buvo sklandus procesas. Kartais ratifikavimui trukdė užsitęsęs procesas, per kurį nustatoma dabartinė šalies atitikties Konvencijos standartams būklė ir lėta pažanga derinant vidaus teisės aktus su jos reikalavimais. Kitais atvejais pažanga lėtėjo dėl klaidingos informacijos ir netinkamai suvoktų interesų. Parlamentarai privalo spręsti vidaus teisės ir praktikos nesuderinamumo su Konvencija klausimą ir stengtis išsklaidyti žalingus mitus.

Verta paminėti, kad šiuolaikiniai populistiniai ir reakcingi judėjimai nesustoja ties parlamento slenksčiu. Kartais patys parlamentarai tampa trukdančiomis jėgomis ir priešinasi Stambulo konvencijos ratifikavimui, kad gautų trumpalaikės politinės naudos. Norint įveikti šias kliūtis, kaip ir nutraukti smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje, reikia tvirto politinio įsipareigojimo ir politinės lyderystės, o parlamentarai turėtų šioje srityje rodyti pavyzdį.

5.1.1. Pagrįstų sprendimų priėmimas dalyvaujant įvairiems susijusiems suinteresuotiesiems subjektams

- ▶ Prieš konvencijos ratifikavimą Estijos parlamente Rygikoge, parlamento [Teisės reikalų komitetas](#) 2016 m. gegužės mėn. surengtame viešame posėdyje svarstė, kokių gali prireikti teisės aktų pakeitimų, kad Estijos teisės aktai atitiktų Stambulo konvencijos standartus. Susitikime dalyvavo Teisingumo ministras, Socialinės apsaugos ministras, Vidaus reikalų ministerijos, Teisingumo ministerijos, policijos ir prokuratūros atstovai bei teisėjai. Taip pat dalyvavo Estijos moterų prieglobsčio sąjungos pirmininkė, Moterų centro vadovė, Estijos vaiko gerovės sąjungos valdybos narė ir psichoterapeutas.

5.1.2. Ką galite padaryti, kad paskatintumėte ratifikavimą savo šalyje?

- ▶ Priminkite kolegoms vyriausybėje bei parlamente, kad jie visi yra įsipareigoję ir atsakingi už žmogaus teisių gynimą, smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje nutraukimą.
- ▶ Kova siekiant panaikinti smurtą dėl lyties toli gražu nėra laimėta. Pateikite tikslus statistinius duomenis, kad parodytumėte šios nelaimės mastą.

- ▶ Debatuose ar informuotumo didinimo renginiuose leiskite pasisakyti aukoms, kurios paaiškintų, kokie pražūtingi valstybės valdžios institucijų neveikimo smurto prieš moteris klausimu padariniai.
- ▶ Pabrėžkite bendradarbiavimo svarbą Europos Tarybos valstybėse narėse: Konvencijos ratifikavimas prisidės prie teisės aktų ir politikos derinimo ir sustiprins pastangas visose valstybėse narėse panaikinti smurtą prieš moteris ir nutraukti smurtą artimoje aplinkoje.
- ▶ Paprašykite vykdomosios valdžios išanalizuoti, kaip esami teisės aktai, politikos sritys, teismų ir administracinės atitinka Stambulo konvencijos reikalavimus, siekiant nustatyti visas nesuderinamumo sritis.
- ▶ Sužinokite, kokių (parlamento) veiksmų reikės imtis, siekiant užtikrinti atitiktį Konvencijai.
- ▶ Įtraukite kitus į ratifikavimo procesą, kad galima būtų galima spręsti teisėtus susirūpinimą dėl prisijungimo prie Konvencijos keliančius klausimus, o tų, kurie sąmoningai skleidžia klaidingą informaciją, pasisakymai būtų atremti.
- ▶ Pasmerkite kritiką, jei ji prieštarauja moterų teisėms. Kai visuomenės veikėjai išsako nelogiškus ar net sąmoningai ribas peržengiančius komentarus, tai gali prilygti (arba būti vertinama kaip) smurto prieš moteris toleravimui - nusikaltimui, kurio negalima pateisinti jokiais aplinkybėmis.
- ▶ Mokykitės iš kitų sėkmės istorijų: kadangi Stambulo konvenciją ratifikuoja vis daugiau šalių ir vykdoma GREVIO stebėsena jų atžvilgiu, sužinokite apie teigiamą Konvencijos poveikį stiprinant teises ir politikos sistemas visoje Europoje, siekiant užkirsti kelią smurtui dėl lyties ir su juo kovoti.

Reikia daugiau informacijos?

Pačios Parlamentinės Asamblėjos vertinimai rodo, kad dėl Stambulo konvencijos pasiekta pažangos kovojant su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje. Atitinkamas ataskaitas galite rasti parlamento narių tinklo „Moterys be smurto“ (angl. Women Free from Violence) interneto svetainėje ir šio vadovo 3 priede. Taip pat galite susipažinti su GREVIO ataskaitomis ir ištekliais bei remtis Asamblėjos generalinio pranešėjo smurto prieš moteris klausimais pareiškimais, kuriuos galima rasti Parlamentinės Asamblėjos Lygybės ir nediskriminavimo komiteto interneto svetainėje.

5.1.3. Pastangos siekiant panaikinti bet kokias išlygas

Parlamento narių atsakomybė nesibaigia skatinimu ratifikuoti Stambulo konvenciją. Nacionaliniai parlamentai taip pat dažnai dalyvauja priimdami sprendimus dėl išlygų ir jų panaikinimo. Išlygos leidžia valstybėms nustatyti įsipareigojimus, kuriuos jos prisiima prisijungdamos prie tarptautinės sutarties, tačiau išlygas jos gali bet kuriuo metu atšaukti. Kadangi tai yra Stambulo konvencijoje nustatytų standartų vienodo įgyvendinimo išimtis, išlygos visada turėtų būti laikinos. Todėl parlamentarai turėtų aktyviai ir reguliariai iš naujo įvertinti, ar vis dar reikia išlaikyti kokias nors išlygas. Panaikinus išlygas, Stambulo konvencijoje įtvirtintos garantijos taps visiškai veiksmingos.

Ar žinojote?

Stambulo konvencijos išlygų taikymo sritis yra ribota. Pagal 78 straipsnį, išlygos leidžiamos tik dėl 2 dalies baigtinio sąrašo kelių nuostatų. Valstybės turėtų nurodyti priežastis, kodėl jos prašo išlygos. Visos išlygos periodiškai peržiūrimos.

5.1.4 Stambulo konvencijos visuotinio ratifikavimo skatinimas

Ratifikavimo propagavimas yra pasaulinio masto. Parlamentarai atlieka svarbų vaidmenį siekiant visuotinai ratifikuoti Konvenciją. Tai turėtų būti bendras tikslas, nes visos moterys turi būti apsaugotos nuo smurto, nepriklausomai nuo to, kur jos gyvena.

Ką galite padaryti, kad paskatintumėte visuotinį ratifikavimą?

- ▶ Pabrėžkite visuotinę konvencijos taikymo sritį ir jos potencialą tapti veiksmų pavyzdžiu nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis.
- ▶ Didinkite informuotumą apie konvenciją ir pabrėžkite jos sėkmę daugiašaliuose forumuose ir dvišaliuose santykiuose.
- ▶ Remkitės faktais ir dalinkitės konvencijos sėkme: bendradarbiaukite su Stambulo konvencijos dar neratifikavusių parlamentų nariais ir nurodykite, kaip Konvencija padėjo sustiprinti kovą su smurtu dėl lyties Jūsų šalyje.

Prancūzija: konvencijos visuotinio aspekto skatinimas

19-osios tarptautinės smurto prieš moteris panaikinimo dienos proga, Prancūzija dar kartą patvirtino savo įsipareigojimą ir pasiryžimą užtikrinti, kad tarptautinė bendruomenė kovotų ir pašalintų visų formų smurtą prieš moteris. 2019 m. lyčių lygybė, kurią Prancūzijos prezidentas paskelbė pagrindiniu savo penkerių metų kadencijos siekiu, tapo Prancūzijos veiksmų prioritetu pirmininkaujant Didžiajam septynetui G7 ir Europos Tarybos Ministrų Komitetui. Bendradarbiaudama su Europos ir tarptautiniais partneriais, Prancūzija pradėjo kampaniją, kurios tikslas – užtikrinti, kad Europos Tarybos Stambulo konvencija dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo būtų visuotinai priimta.

5.2. Konvencijos įgyvendinimo stebėseną ir paramą įgyvendinimui

Kai valstybė ratifikuoja Stambulo konvenciją, ji prisiima teisinę pareigą ją visiškai įgyvendinti. Tai reiškia, kad reikia pakeisti nacionalinius įstatymus ir politiką, kad jie atitiktų Konvencijoje įtvirtintus standartus.

Parlamento nariai gali naudoti įvairias priemones, kad galėtų visapusiškai ir greitai įgyvendinti Stambulo konvenciją, veiksmingai pasinaudodami savo teisėkūros, politikos formavimo, priežiūros ir biudžeto formavimo įgaliojimais, kad sustiprintų smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo sistemą.

„Nacionaliniai parlamentai kviečiami dalyvauti priemonių, kurių imamasi siekiant įgyvendinti šią Konvenciją, stebėsenos procese.“ (Stambulo konvencija, 70 straipsnio 1 dalis)

5.2.1. Teisėkūros veiksmai ir politikos formavimas, siekiant suderinti Konvencijos standartus su nacionaline teise

Parlamento narių atsakomybė

Parlamentarai – politikos formuotojai ir įstatymų leidėjai. Jie kuria veiksmingai moterų apsaugai nuo smurto skirtas vidaus politikos sistemas ir jų veiksmai šioje srityje gali būti įvairių formų. Parlamentarai dalijasi atsakomybe su vykdomąja valdžia, kad tarptautinėse sutartyse, įskaitant Stambulo konvenciją, nustatytos normos būtų įgyvendintos jų gimtojoje šalyje.

Pavyzdžiui, ne visos valstybės visiškai suderino savo įstatymus su Stambulo konvencijoje įtvirtintais standartais dėl išžaginimo – kai kuriose šalyse įstatymais nustatyta išžaginimo apibrėžtis grindžiama ne laisva valia duoto sutikimo nebuvimu, o prievarta ir jėgos panaudojimu. Kitose šalyse būtina skubiai nutraukti nebaudžiamumą ir panaikinti švelnius nuosprendžius, pagrįstus teiginiais, kad smurtautojas veikė iš pagarbos savo kultūrai, tradicijoms, religijai ar papročiams arba siekdamas atkurti savo „garbę“. Svarbu priminti, kad užuot leidus teisėjams švelninti bausmes, Konvencijoje reikalaujama griežtesnės bausmės, jei nusikaltimą padaro šeimos narys arba du ar daugiau kartu veikiančių asmenų. Kitur valstybės dar turi įtvirtinti baudžiamosios teisės nuostatas, draudžiančias moterų lyties organų žalojimą ar persekiojimą. Tai tik kelios sritys, kuriose įstatymų leidėjas gali pakeisti padėtį.

Austrija: konvencija yra politikos pasiūlymų dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje standartas

Austrijoje įprasta, kad parlamentarai, teikdami pasiūlymus dėl smurto dėl lyties ir smurto artimoje aplinkoje, remiasi Stambulo konvencija. Pavyzdžiui, 2019 m. balandžio mėn. Nacionalinės Tarybos Teisingumo komitete buvo pateiktas **pasiūlymas** dėl ilgalaikės strategijos, skirtos visų formų smurtui prieš moteris, parengimo. Pasiūlyme Nacionalinė Taryba raginama pritarti GREVIO pasiūlymui, kad vyriausybė parengtų ilgalaikį planą arba strategiją, pagal kurį būtų užtikrinamas reikalingas dėmesys visų formų smurtui, apibrėžtam Stambulo konvencijoje, ir kuriame būtų numatytas nuolatinis ilgalaikis tvarių ir visapusiškų priemonių finansavimas.¹⁸

Teisės aktų, kuriais įgyvendinama Stambulo konvencija, priėmimas

- ▶ Primygtinai reikalauti, kad vykdomoji valdžia (reguliariai) nustatytų sritis, kuriose vidaus teisė neatitinka Stambulo konvencijoje įtvirtintų standartų.
- ▶ Skubiai imtis naujų ar pakeistų vykdomosios valdžios pateiktų įstatymų, kad būtų sustiprinta baudžiamosios teisės sistema, susijusi su smurtu dėl lyties.
- ▶ Prireikus priimti naujus teisės aktus.
- ▶ Stebėti teisės aktų įgyvendinimą.

¹⁸ www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXVI/A/A_00543/index.shtml (žiūrėta 2019 m. spalio 23 d.).

Švedija: tik „taip“ reiškia „taip“

2018 m. Švedija žengė svarbų žingsnį kovos su seksualiniu smurtu srityje. Šalies parlamentas priėmė įstatymą, kuriame pripažįstama, kad lytiniai santykiai be sutikimo yra išžaginimas. Tai reiškia, kad lytiniai santykiai turi vykti abipusiu sutikimu, o jei taip nėra, jie yra neteisėti. Remiantis naujuoju įstatymu, išžaginimo aukoms nebereikia įrodinėti, kad smurtautojas naudojo smurtą ar grasino arba pasinaudojo pažeidžiama aukos padėtimi.

Kovos su smurtu prieš moteris politikos inicijavimas

- ▶ Priimti parlamento veiksmų planus ir strategijas, skirtus smurto prieš moteris prevencijai ir kovai su juo, ir įtraukti smurtą dėl lyties į kitus parlamento planus ir strategijas.
- ▶ Užtikrinti, kad formuojant politiką ir vertinant jos poveikį būtų atsižvelgiama į lyčių aspektą.
- ▶ Užtikrinti, kad formuojant politiką ir vertinant jos poveikį būtų atsižvelgiama į lyčių aspektą.
- ▶ Imtis papildomų priemonių, kad moterys taptų ekonomiškai, politiškai ir socialiai įgalintos. Lyčių lygybės skatinimo tikslas turi atsispindėti švietimo programose, finansavime, paslaugų teikimo ir baudžiamosios teisenos srityse.
- ▶ Užtikrinti, kad politikos sistemos būtų pritaikytos siekiant veiksmingai patenkinti ypač pažeidžiamų ir atskirtų moterų, susiduriančių su įvairiomis diskriminacijos formomis, tokių kaip neįgalios moterys ir etninėms, nacionalinėms, kalbinėms, religinėms ar seksualinėms mažumoms priklausančių moterų, poreikius.
- ▶ Stiprinti moterų teisių organizacijas, taip pat ir paprastų piliečių lygmeniu.
- ▶ Veiksmingai bendradarbiauti su vykdomosiomis, teisėsaugos institucijomis, socialinėmis ir medicinos tarnybomis, vaikų apsaugos agentūromis, prokurorais, teisėjais, nacionalinėmis žmogaus teisių institucijomis, žiniasklaida ir pilietine visuomene, kad būtų užtikrinta geresnė apsauga ir pagalba aukoms, smurto prevencija ir veiksmingas tyrimas, baudžiamasis persekiojimas ir smurtautojų nuteisimas.

Ieškote daugiau informacijos?

Panaršykite JT pasaulinėje smurto prieš moteris duomenų bazėje (angl. Global Database on Violence against Women) – internetinėje platformoje, kurioje pateikiama išsami ir naujausia informacija apie priemones, kurių visame pasaulyje imasi vyriausybės, siekdamos kovoti su visų formų smurtu prieš

moteris. Duomenų bazė yra naudinga priemonė teisės aktų rengėjams, kad jie galėtų rasti įkvėpimo ir geros praktikos.¹⁹

5.1.2. Priežiūra

Europos parlamentai, įskaitant ir Stambulo konvencijos šalis, neturi specialių mechanizmų ar procedūrų, kad užtikrintų sistemingą vykdomosios valdžios veiksmų, susijusių su Stambulo konvencijos įgyvendinimu, priežiūrą. Vis dėlto, net jei specialių priežiūros mechanizmų nėra, visų parlamentų darbo tvarkos taisyklėse yra numatyti bendrieji mechanizmai, visų parlamentų darbo tvarkos taisyklėse numatyti bendri mechanizmai, kuriais siekiama užtikrinti, kad vyriausybė būtų atskaitinga. Jie gali būti:

- ▶ atskirų parlamento narių klausimai raštu ar žodžiu vyriausybei;
- ▶ parlamentui teikiamų vykdomosios valdžios ataskaitų dėl konkrečios politikos įgyvendinimo tikrinimas; ir
- ▶ teminiai tyrimai.

Dauguma šių parlamentinės kontrolės priemonių vienokia ar kitokia forma buvo naudojamos visos Europos parlamentuose, siekiant vykdyti vykdomosios valdžios veiksmų, kuriais įgyvendinamos Stambulo konvencijoje įtvirtintos teisės ir garantijos, priežiūrą.

Portugalija: konvencijos įgyvendinimo politikos formavimas

Portugalijos Nacionalinė Asamblėja pateikė tris rezoliucijų projektus, kuriais siekiama užtikrinti, kad būtų visapusiškai laikomasi su žiniasklaida, prieglaudų prieinamumu ir specialistų mokymu susijusių Stambulo konvencijos nuostatų.

- ▶ **Rezoliucijos Nr. 2033/XIII/4.^a** projekte rekomenduojama vyriausybei parengti elgesio kodeksą, kuriuo būtų siekiama užtikrinti, be kita ko, pakankamą žiniasklaidos dėmesį smurto artimoje aplinkoje atvejams.
- ▶ **Rezoliucijos Nr. 1998/XIII/4.^a** projekte atsižvelgiama į prieglaudų skaičių pagal geografinę vietovę, siekiant nustatyti vietas, kuriose nėra tinkamai tenkinami smurto artimoje aplinkoje aukų poreikiai.
- ▶ **Rezoliucijos Nr. 1976/XIII/4.^a** projekte Sveikatos apsaugos ministerija, Teisingumo ministerija ir Vidaus reikalų ministerija raginamos užtikrinti, be kita ko, tinkamą specialistų (sveikatos priežiūros specialistų, teisėjų, prokurorų ir policijos pareigūnų) mokymą, siekiant pagerinti aukų rizikos vertinimą.

19 Žr. JT pasaulinę smurto prieš moteris duomenų bazę <http://evaw-global-database.unwomen.org/en> (žiūrėta 2019 m. spalio 23d.).

Klausimai raštu ir žodžiu

Klausimai raštu ir žodžiu vyriausybės nariui, kuris pagal įstatymą privalo atsakyti į visus tokius klausimus, yra esminė parlamentinės kontrolės priemonė ir plačiai naudojama Stambulo konvencijos atžvilgiu. Su Konvencijos įgyvendinimu susijusiuose klausimuose buvo prašoma informacijos apie biudžeto lėšų paskirstymą, kad būtų užtikrintas tinkamas Konvencijos įgyvendinimas. Parlamentarų užklausoje klausta ir apie konkrečius Stambulo konvencijoje reglamentuojamus dalykus, pvz., priverstinę santuoką, moterų lyties organų žalojimą ir išžaginimą, taip pat paslaugų teikimą ir specialistų mokymą.

Parlamento klausimų nauda

Klausimai gali būti (ir buvo) naudojami:

- ▶ siekiant išlaikyti spaudimą vyriausybei ratifikuoti Konvenciją;
 - prašyti duomenų, informacijos ir paaiškinimų apie smurto dėl lyties paplitimą, taip pat apie priimtas ar numatytas reformas ir jų (tikėtina) poveikį, kuris gali padėti: nustatyti teisėkūros spragas ir galimybes imtis kitų teisėkūros iniciatyvų, siekiant stiprinti kovą su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje;
 - formuoti vykdomos ar planuojamos reformos kryptis ir apimtį;
 - pagrįsti politines diskusijas ir suteikti joms tvirtą įrodymų pagrindą.

Visa tai padeda parlamentarams tikrinti vykdomosios valdžios darbą į Stambulo konvencijos taikymo sritį patenkančiais klausimais ir reikalauti, kad ji atsiskaitytų, ko pasiekta įgyvendinant Konvenciją.

Airija: raginimas ratifikuoti

Stambulo konvenciją Airija ratifikavo per Tarptautinę moters dieną 2019 m., po to, kai buvo atliktas paskutinis teisėkūros veiksmas – 2018 m. priimtas Baudžiamosios teisės akto (ekstrateritorinės jurisdikcijos) įstatymas. 2019 m. pradžioje trys parlamentarai už teisingumą ir lygybę atsakingam ministrui pateikė klausimą, ar yra kokių nors su Stambulo konvencijos ratifikavimu neišspręstų klausimų ir kokia numatoma ratifikavimo data, taip išlaikydami spaudimą vyriausybei tol, kol ratifikavimo dokumentas galiausiai buvo deponuotas Europos Tarybos generaliniam sekretoriui.²⁰

20 Žr. sausio, vasario ir kovo mėnesiais Airijos Irachte keltus klausimus, kuriais buvo daromas spaudimas vyriausybei: www.oireachtas.ie/en/debates/question/2019-01-15/408/, www.oireachtas.ie/en/debates/question/2019-02-06/94/ ir www.oireachtas.ie/en/debates/question/2019-03-05/213/#pq-answers-213_230 (visi žiūrėti 2019 m. spalio 23 d.).

Prancūzija Ir Portugalija: vyriausybės politikos kontrolė

Prancūzijos Atstovų Rūmų narys per Vyriausybės valandą išreiškė nusivylimą, kad nebuvo skirta biudžeto lėšų, siekiant užtikrinti nuomos mokesčių už butus, skirtus smurto artimoje aplinkoje aukoms priimti, ir **paklausė**, kaip valdžia užtikrins praktinį kovos su smurtu artimoje aplinkoje strategijos veikimą.²¹

Portugalijos Nacionalinės Asamblėjos nariai paprašė vyriausybės pateikti informaciją įvairiais klausimais, pavyzdžiui, apie:

- ▶ teisėjų, prokuratūros darbuotojų ir saugumo pajėgų narių mokymus smurto artimoje aplinkoje klausimais;
- ▶ smurtautojų artimoje aplinkoje laisvės atėmimo įstaigose programos įgyvendinimą (rasite **čia**);
- ▶ aukų apgyvendinimo infrastruktūros vystymą ir plėtrą (rasite **čia**); ir
- ▶ mokyklose vykdomą veiklą, susijusią su smurtu prieš moteris ir smurtiniais santykiais, įskaitant mokomosios medžiagos sklaidą ir mokytojų rengimą (rasite **čia**).²²

Parlamento klausimai taip pat buvo naudojami informacijai apie Stambulo konvencijos įgyvendinimą Kroatijoje, Suomijoje, Lenkijoje, Serbijoje ir kitose šalyse gauti.

Danija: laikomasi konkrečių GREVIO rekomendacijų

Pranešama, kad Danijos parlamento nariai 2016–2019 m. uždavė apie 200 klausimų, susijusių su smurtu prieš moteris, iš kurių 11 buvo labai aiškiai susiję su Stambulo konvencija. Kai kurie klausimai buvo susiję su tolesniais veiksmais, kurių Vyriausybė ėmėsi atsižvelgdama į GREVIO **Danijos vertinimo ataskaitą**, įskaitant vieną klausimą, pateiktą Vaikų ir socialinių reikalų ministrui, kurio buvo paprašyta paaiškinti vyriausybės poziciją dėl GREVIO kritikos, kad per sprendimo dėl globos priėmimo procedūras Danija neužtikrino tinkamos apsaugos moterims ir vaikams, patyrusiems smurtą artimoje aplinkoje nuo sutuoktinio ar tėvo rankos.

21 Žr. <http://questions.assemblee-nationale.fr/q14/14-38772QE.htm> (žiūrėta 2019 m. kovo 23 d.), tik prancūzų kalba.

22 Žr. klausimų nuorodą www.parlamento.pt/ActividadeParlamentar/Paginas/DetalhePerguntaRequerimento.aspx?BID=108338, www.parlamento.pt/ActividadeParlamentar/Paginas/DetalhePerguntaRequerimento.aspx?BID=107673 ir www.parlamento.pt/ActividadeParlamentar/Paginas/DetalhePerguntaRequerimento.aspx?BID=90884 (žiūrėta 2019 m. kovo 23 d.), tik portugalų kalba.

Tyrimai

Kitas svarbus būdas parlamentui vykdyti savo kontrolės funkcijas – pradėti teminį tyrimą. Naudodamiesi savo tyrimo teise, parlamentarai gali ištirti neatidėliotinus, susirūpinimą keliančius žmogaus teisių klausimus, be kita ko, dėl to, kaip šalis laikosi savo įsipareigojimų pagal Stambulo konvenciją (arba kitas tarptautines žmogaus teisių sutartis).

Jungtinė Karalystė: parlamentinis tyrimas dėl ratifikavimo

Jungtinės Karalystės parlamentarai pasinaudojo klausimų raštu ir atsakymų bei rašytinių pareiškimų procedūromis, siekdami gauti informacijos apie tai, kaip Jungtinė Karalystė ratifikavo Stambulo konvenciją abiejuose rūmuose: [Bendruomenių rūmuose](#) ir [Lordų rūmuose](#).²³

Italija: parlamentinis tyrimo komitetas dėl moterų žudymo

Italijai ratifikavus Stambulo konvenciją, 2017 m. sausio mėn. Italijos Senato sprendimu įsteigtas Jungtinis [tyrimo komitetas moterų žudymo dėl lyties ir visų formų smurto dėl lyties klausimais](#). Senatas įpareigojo komitetą įvertinti moterų mirtimi pasibaigusio smurto prieš moteris atvejų paplitimą, išanalizuoti, kas siejo tokius nužudymus, ir kokie buvo struktūrinės diskriminacijos veiksniai bei institucinis atsaką į visų formų smurtą prieš nutinkant tokiems lemtingiems padariniams. Skelbiamas šio tyrimo tikslas buvo trejopas:

- ▶ nustatyti, kokius teisės aktų ir kitų pakeitimus būtina priimti, siekiant pašalinti kliūtis, trukdančias tinkamai užkirsti kelią šiam reiškiniui;
- ▶ veiksmingai apsaugoti moteris; ir
- ▶ skubiai kompensuoti už patirtus žalingus padarinius.

Komitetas savo pirmąją [ataskaitą](#) patirtino 2018 m. kovo mėn. Joje pateikiama tokių priemonių Italijoje apžvalga ir tai yra geras pavyzdys, kaip nacionalinis parlamentas gali įgyvendinti Stambulo konvencijos 70 straipsnio nuostatą dėl nacionalinių parlamentų vaidmens dalyvauti valstybės priemonių, kurių ši imasi valstybė įgyvendindama Konvenciją, stebėsenos procese.²⁴

23 Žr. www.parliament.uk/business/publications/written-questions-answers-statements/written-statement/Commons/2018-10-30/HCWS1048/ ir www.parliament.uk/business/publications/written-questions-answers-statements/written-statement/Lords/2018-10-30/HLWS1018 (abu žiūrėta 2019 m. kovo 23 d).

24 Tyrimų dėl moterų žudymo dėl lyties žr. <http://senato.it/leg18/4943?dossier=2310> (žiūrėta 2019 m. kovo 23 d.).

Tyrimų nauda

Visapusiškas parlamento tyrimas gali padėti surinkti labai reikalingos informacijos ir duomenų, nes bus surinkti žodiniai ir rašytiniai įrodymai, apklausti liudytojai ir vykdomi vizitai, pavyzdžiui, į moterų prieglaudas.

Tyrimo išvados padeda nustatyti, kokių yra valstybės atitikties minima-liems žmogaus teisių standartams trūkumų, ir taip padėti rengti naujus įstatymus ir politiką.

Skatinant įrodymais pagrįstą supratimą apie iššūkius ir galimus sprendimus, tyrimai gali būti visuomenės informavimo kampanijų pagrindas.

Tokiu būdu surinkti įrodymai, jei jie pateikiami taip, kad jais galėtų naudotis didesni visuomenės sluoksniai, gali padėti atkreipti dėmesį į Stambulo konvencijos naudą ir priešintis vyraujančioms klaidingoms nuomonėms.

Reguliarios vyriausybės ataskaitos

Daugeliu atvejų parlamento nariai, vykdydami savo priežiūros funkciją, remiasi vykdomosios valdžios duomenimis ir informacija. Taip yra todėl, kad vyriausybė koordinuoja nacionalinę politiką, atsiskaito ir tiesiogiai bendrauja su GREVIO ir atstovauja valstybei Konvencijos šalių komitete. Taigi vykdomoji valdžia turės informacijos, į kurią reikėtų atkreipti parlamento dėmesį, kad stabdžių ir atsvarų sistema veiktų veiksmingai. Todėl parlamentarai turėtų reikalauti, kad vyriausybė palengvintų parlamentinį dalyvavimą stebint Stambulo konvencijos įgyvendinimą.

Kuo Jūs galite prisidėti?

- ▶ Prašyti vykdomosios valdžios reguliariai pranešti apie tai, kaip valstybė laikosi savo įsipareigojimų pagal tarptautines žmogaus teisių sutartis apskritai ir, konkrečiai, Stambulo konvenciją.
- ▶ Kelti klausimus apie Stambulo konvencijos įgyvendinimą diskusijose dėl (metinių) žmogaus teisių ataskaitų, kurias vykdomoji valdžia teikia parlamentui.

Albanija: vykdomoji valdžia atsiskaito parlamentui už konvencijos įgyvendinimą

Albanijoje specialus lyčių lygybės ir smurto prieš moteris prevencijos pakomitetas reguliariai prašo, kad atitinkamos ministerijos pateiktų

informacijos, pavyzdžiui, apie Nacionalinės lyčių lygybės strategijos ir jį lydinčio veikslių plano įgyvendinimą. Jis taip pat prašo informacijos, susijusios su ataskaitų teikimo JT Moterų diskriminacijos panaikinimo komitetui (CEDAW komitetas) procesu ir tolesnius veiksmus, susijusius su pastarojo komiteto Albanijai skirtomis rekomendacijomis.

5.1.3. Biudžeto veiksmai: tinkamo paslaugų ir paramos pilietinei visuomenei finansavimo užtikrinimas

Norint ryžtingai kovoti su smurtu dėl lyties, reikia tinkamų finansinių išteklių. Prisijungdamos prie Stambulo konvencijos, valstybės prisiima teisiškai privalomą įsipareigojimą sukurti ir tobulinti įvairias paramos ir apsaugos paslaugas smurto artimoje aplinkoje ir kitų formų smurto prieš moteris aukoms ir liudytojams. Valstybės taip pat turi užtikrinti, kad visi susiję subjektai veiktų koordinuotai. Šis įpareigojimas turi atsispindėti biudžeto asignavimuose atitinkamoms ministerijoms ar kitiems subjektams. Nustatydami nacionalinius politikos prioritetus, parlamento nariai parlamentariai yra atsakingi už tai, kad būtų priimtas biudžetas, kuriame būtų numatytas pakankamas finansavimas, skirtas smurto dėl lyties prevencijai ir pagalbai aukoms.

Austrija: lyčių aspektą integruojantis biudžeto sudarymas siekiant skatinti konvencijos tikslus

Austrijos federalinėje Konstitucijoje įtvirtinta *de facto* moterų ir vyrų lygybė planuojant biudžetą, o biudžeto sudarymas atsižvelgiant į lyčių aspektą vykdomas sistemingai. Kiekviena federalinė ministerija, rengdama savo biudžetus, turi suformuluoti keletą tikslų, iš kurių vienas turi būti susijęs su lyčių lygybe. Tokiu būdu kiekviena ministerija privalo apsvarstyti, kaip jos veikla yra susijusi su lyčių lygybe, ir nustatyti tikslus ir rodiklius, kuriais būtų skatinama lyčių lygybė sudarant biudžetą.²⁵ Stambulo konvencija įtraukta į šių tikslų antraštę „Visapusiškos lyčių lygybės gerinimas, įskaitant moterų ekonominę lygybę, tolesnis nediskriminavimo plėtojimas ir smurto suvaldymas“. Priemonės šiam tikslui pasiekti minimos biudžeto dokumente, siekiant užtikrinti, kad būtų lengvai prieinamos konsultavimo paslaugos moterims ir mergaitėms, konsultacijos ir priežiūra nuo smurto nukentėjusiosioms moterims ir kad būtų koordinuojamos smurto prieš moteris programos.

25 Daugiau informacijos apie biudžeto sudarymą atsižvelgiant į lyties aspektą Austrijoje ieškokite Jungtinių Tautų teisės viršenybės puslapyje: www.un.org/ruleoflaw/blog/portfolio-items/austria-gender-budgeting/ (žiūrėta 2019 m. kovo 23 d.)

„Parlamentas kasmet tvirtina valstybės biudžetą, tačiau gali inicijuoti nedidelius jo papildymus. Vieną tokį papildymą inicijavo Suomijos ETPA delegacijos narys, ir dėl to buvo skirta papildomų lėšų saugiems namams“ (Eduskuntos atsakymas į 2019 m. gegužės mėn. [Europos parlamentinių tyrimų ir dokumentacijos centro](#) klausimą).

GREVIO vertinimai parodė, kad vyriausybės nesugebėjo tinkamai finansuoti savo išreikšto įsipareigojimo kovoti su smurtu dėl lyties. Kai kuriose šalyse sumažinus finansavimą policijai sumažėjo specializuotų padalinių, atsakingų už smurtą artimoje aplinkoje ar lytinius nusikaltimus, skaičius. Kitose šalyse viešasis finansavimas prieglaudoms ir paslaugoms, kurių reikia moterims ir vaikams, kad jie išsivaduoję iš smurtinių santykių, išlieka visiškai nepakankamas. Moterų teisių organizacijoms ir kitoms žmogaus teisių NVO skirto valstybės finansavimo sumažinimas apsunkino jų gebėjimą remti aukas. Tai ne tik turi pražūtingų pasekmių aukoms – finansavimo trūkumas tiesiogine prasme kainuoja gyvybes – bet ir trumparegiška. Tyrimai parodė, kad smurtas dėl lyties turi ilgalaikį neigiamą poveikį mūsų ekonomikai (kalbant apie sveikatos priežiūros išlaidas, prarastas darbo dienas ir kitas labai apčiuopiamas išlaidas), taigi ir visai mūsų visuomenei.²⁶

Kuo Jūs galite prisidėti?

- ▶ Užtikrinkite, kad biudžeto klausimai nebūtų iškelti aukščiau už veiksmingą kovą su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje.
- ▶ Patvirtinkite biudžetus, į kuriuos būtų įtraukti atitinkami išteklių programoms, paslaugoms ir politikai, kuriais tenkinami smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje aukų poreikiai.
- ▶ Užtikrinkite, kad nacionaliniai biudžetai atspindėtų kaip neproporcingai smurtas artimoje aplinkoje veikia moteris.
- ▶ Tinkamai finansuokite moterų teisių organizacijas ir visuomeninius judėjimus.
- ▶ Į finansų komitetus paskirkite tokius narius, kurie žino lyčių lygybės klausimus ir supranta, kodėl lyčių lygybė – būtina smurto prieš moteris panaikinimo sąlyga.

26 Žr., pavyzdžiui, Europos Tarybos Lygybės padalinio 2014 m. spalio mėn. atliktą [Smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje kaštų tyrimų apžvalgą](#) (ą žiūrėta 2019 m. spalio 23 d.)

5.2.4. Informuotumo didinimas ir aljansų kūrimas kovai su smurtu dėl lyties

Visuomenių, kuriose nėra smurto dėl lyties, kūrimas nėra vien tik politikų ir įstatymų leidėjų užduotis. Tačiau, kaip politiniai veikėjai ir nuomonių formuotojai, parlamento nariai turėtų būti pagrindiniai didinant informuotumą apie smurto prieš moteris pasekmes, nutraukdami šią problemą supančią tylą ir stigmą bei paneigdami stereotipus. Jie turėtų būti lyderiais ieškant tvarių sprendimų. Pati Stambulo konvencija yra galinga informuotumo didinimo ir propagavimo priemonė.

Parlamentarių tinklai – reformų varomoji jėga

Daugelis Europos Tarybos valstybių narių parlamentų ėmėsi pagirtinų pastangų kovoti su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje. Labai dažnai būtent moterys parlamentarės yra pagrindinės pokyčių skatintojos: jos siūlo naujus teisės aktus, inicijuoja informuotumo didinimo kampanijas, ragina rengti diskusijas, glaudžiai bendradarbiauja su pilietine visuomene ir kitaip prisideda prie šios problemos sprendimo. Kai kuriuose parlamentuose susibūrė pačioms įvairiausioms politinėms pažiūroms priklausančios moterų klausimams, dėl kurių jos visos gali sutarti – skatinti lyčių lygybę ir moterų sveikatą bei kovoti su smurtu prieš moteris. Prancūzijoje, pavyzdžiui, [Senate](#) ir [Nacionalinėje Asamblėjoje veikia Delegacija moterų teisių klausimais](#).²⁷

Austrija: parlamento nariai ragina įgyvendinti konvenciją

2014 m. vasario mėn., praėjus trims mėnesiams po to, kai Austrija ratifikavo konvenciją, Austrijos Nacionalinės Tarybos socialdemokratų frakcijos narės panaudojo vieną iš reguliarių „moterų pusryčių“, kad paragintų skubiai įgyvendinti konvenciją. Jos surinko tų parlamentarų parašus, kurie įsipareigojo skatinti Stambulo konvencijoje nustatytų standartų perkėlimą į nacionalinę teisę ir politiką. Jų veiksmai prisidėjo prie Stambulo konvencijos matomumo didinimo ir parėmė [regioninę teisių gynimo kampaniją „Aš pasirašau“](#),²⁸ kurią vykdė apie 30 nevyriausybinų organizacijų ir NVO tinklų.

27 Žr. www.senat.fr/commission/femmes/ (Senatas) ir [www2.assemblee-nationale.fr/15/les-delegations-comite-et-office-parlementaire/delegation-aux-droits-des-femmes/\(block\)/41832](http://www2.assemblee-nationale.fr/15/les-delegations-comite-et-office-parlementaire/delegation-aux-droits-des-femmes/(block)/41832) (Nacionalinė Asamblėja) (žiūrėta 2019 m. spalio 23 d.).

28 Daugiau apie daugiausiai Balkanų šalyse vykdytą daugybę propagavimo renginių šios kampanijos rėmuose žr. „Aš pasirašau“ interneto svetainėje (www.potpisujem.org/eng/apie_the_campaign.html), Facebook paskyroje (www.facebook.com/ISignCampaign), Twitter paskyroje (<https://twitter.com/ISignCampaign>) ir baigiamojoje ataskaitoje www.potpisujem.org/doc/84ec66436b12343cf69d1ec1671a123a.pdf) (visi žiūrėta 2019 m. spalio 23 d.).

Parlamentarų žinių gilinimas

Labai svarbu, kad patys parlamentarai gerai suvoktų ir smurtą dėl lyties, kaip endeminę mūsų visuomenę kamuojantį reiškinį, tiek įsipareigojimus, kuriuos Stambulo konvencija nustato įstatymų leidėjui. Jie turėtų siekti ir toliau skleisti patikimą (kokybinę ir kiekybinę) informaciją apie smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje, ypač todėl, kad duomenų rinkimas ir analizė yra būtinos sąlygos formuojant įrodymais pagrįstą politiką, galinčią reaguoti į nustatytus uždavinius.

Informuotumo didinimas, koordinuoto požiūrio skatinimas ir rėmimas

Dėl savo, kaip išrinktųjų atstovų, padėties parlamento nariai gali geriau informuoti apie smurto dėl lyties priežastis ir pasekmes, taip pat apie tai, kaip Stambulo konvencija siekia jas spręsti ten, kur yra įsipareigojimas įgyvendinti Konvenciją. Tai, be kita ko, yra:

- ▶ policija ir kiti, kurie pirmieji reaguoja į smurtą;
- ▶ sveikatos priežiūros specialistai, patarėjai, socialiniai darbuotojai ir kiti asmenys, teikiantys priežiūrą ir paramą smurtą patyrusiems asmenims ir liudininkams;
- ▶ teisėsaugos institucijos, teisėjai, prokurorai ir kiti teismų subjektai, kurie įgyvendina baudžiamosios teisės nuostatas; ir
- ▶ mokytojai ir viešojo švietimo pareigūnai, atsakingi už mokomosios medžiagos apie lyčių lygybę, nesmurtinį konfliktų sprendimą tarpasmeniniuose santykiuose ir smurto dėl lyties rengimą.

Visuomenės informavimas ir jos įtraukimas

Siekiant didinti informuotumą apie smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje, įvairias tokio smurto formas ir poveikį moterims, šeimoms ir visai visuomenei, nutraukti su tokio smurtu susijusią tylą, tabu ir stigmatizaciją, kovoti su lyčių stereotipų ir nelygybės pagrindinėmis priežastimis, svarbu užmegzti ryšius su visais visuomenės nariais ir juos įtraukti.

Kaip išrinkti žmonių atstovai, turintys tiesioginį ryšį su savo rinkėjais, parlamentarai gali paskatinti visuomenės paramą Stambulo konvencijos įgyvendinimui ir platesnio masto smurto dėl lyties panaikinimo priemonėms. Pagrindinis būdas pasiekti šį tikslą yra sudaryti aljansus – tarp įvairių partijų ir už valdžios institucijų ribų. Parlamentarai gali suburti bendraminčius atstovus iš valdžios institucijų, nacionalinių žmogaus teisių institucijų ar ombudsmenų biurų, teisingumo sektoriaus, teisėsaugos institucijų, vykdomosios valdžios, NVO ir kitų pilietinės visuomenės organizacijų, žiniasklaidos ir akademinės bendruomenės, kad Stambulo konvencijos įgyvendinimas taptų įtraukiu ir holistiniu siekiu.

„Nacionalinių parlamentų nariai ... turėtų ryškiau, garsiau ir matomiau pasisakyti žiniasklaidoje, kad propaguotų ir paaiškintų Stambulo konvenciją bei paaiškintų plačiau visuomenei jos tikrąjį tikslą, pasiekimus ir pridėtinę vertę (“Stambulo konvencija dėl smurto prieš moteris: pasiekimai ir iššūkiai,”²⁹

Bendradarbiaudami su pilietine visuomene ir tarptautiniais ekspertais, taip pat ieškodami savo kolegų iš kitų šalių patirties, parlamentarai gali plačiau informuoti visuomenę apie tai, kodėl svarbu kovoti su lyčių nelygybe ir smurtu prieš moteris. Tuo pat metu jie gali kaupti ekspertų patarimais pagrįstas žinias, kad galėtų jomis pasiremti formuodami politiką ir priimdami sprendimus.

Yra keletas priemonių, kurias parlamentarai gali pasitelkti, kad padėtų visiems visuomenės nariams pripažinti visų formų smurtą prieš moteris, pasisakyti prieš jį ir, kai įmanoma ir tikslinga, remtų savo aukas. O galimybės – didžiulės: galima kurti internetines kampanijas, pritraukti žiniasklaidos dėmesį į šią temą, prisijungti prie protestų, organizuoti konferencijas ir daug kitų.

Pilietinės visuomenės atstovų įtraukimas

Moteryų teisių grupės ir kiti pilietinės visuomenės atstovai turėtų būti įtraukti į kiekvieną su Stambulo konvencija susijusio parlamentinio darbo etapą – nuo pradinio politikos formavimo iki įgyvendinimo ir stebėsenos ir tolesnius veiksmus, susijusius su GREVIO išvadomis. Reikėtų skatinti pilietinės visuomenės atstovus:

- ▶ teikti šešėlines ataskaitas GREVIO;
- ▶ pateikti savo nuomonę ir įrodymus parlamento komitetams;
- ▶ dalyvauti atitinkamuose parlamento posėdžiuose, darbo grupėse ir plenariniuose posėdžiuose ir juose pasisakyti; ir
- ▶ organizuoti (oficialius ir neoficialius) informavimo renginius, kad surinktų įrodymų ir skleistų informaciją.

Įrodyta ir vis labiau pripažįstama, kad moterys negali vienos laimėti kovos su smurtu dėl lyties. Smurto prieš moteris nutraukimas yra bendra kiekvieno mūsų visuomenės nario atsakomybė. Svarbu tai, kad vyrai ir berniukai gali būti svarbūs pokyčių skatintojai.³⁰ Todėl visapusiškas atsakas į smurtą dėl lyties turi

29 2019 m. birželio 8 d. ETPA ataskaita, Doc. Nr. 14908, 73 straipsnis. <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-LT.asp?FileID=27718&lang=lt>.

30 Pasaulio Sveikatos Organizacija (2007 m.), Įtraukiant vyrus ir berniukus į netolygumų sveikatos srityje dėl lyties mažinimą; faktai apie programos priemones, juos rasite: www.who.int/gender/documents/Engaging_men_boys.pdf (žiūrėta 2019 m. spalio 23 d.).

ne tik suteikti moterims daugiau galių, bet ir aktyviai įtraukti vyrus, siekiant pakeisti požiūrį į mūsų kolektyvinį lyčių lygybės supratimą, kuris būtinas, jei norime išnaikinti smurtą sukeliančias ir įsigalėjusias socialines normas. Kadangi smurtą prieš moteris daugiausia vykdo vyrai, itin svarbus vyrų dalyvavimas šalinant lyčių stereotipus, darant įtaką kitiems vyrams, modeliuojant pozityvų elgesį ir aktyviai dalyvaujant rengiant ir įgyvendinant programas, kuriomis siekiama užkirsti kelią smurtui prieš moteris ir jį panaikinti. Vyrai parlamento nariai turėtų rodyti pavyzdį šiuo atžvilgiu.

„Moterų teisių įtvirtinimas kuria geresnę, teisingesnę visuomenę visiems ...
Laisvė moterims suteikiama ne vyrų sąskaita, bet jų naudai.“³¹

5.3. Parlamento dalyvavimas vykdamas GREVIO stebėseną

Bet koks teisės aktų ar politikos tikrinimas, siekiant užtikrinti suderinamumą su Stambulo konvencijoje nustatytais reikalavimais, ir bet koks vykdomosios valdžios veiksmų tikrinimas turėtų būti ne vienkartinė veikla, o nuolatinė užduotis. Kadangi GREVIO ir toliau skelbia pirminio vertinimo ataskaitas, vis daugiau įrodymų, kad parlamentai dalyvauja stebėsenos procese, ir gerosios patirties, kurios parlamentariai gali pasimokyti ir ją pritaikyti savo parlamentuose.

5.3.1. Valstybės ataskaitų teikimas, vizitai į šalis ir valstybės dialogas

GREVIO stebėseną apima keletą elementų (žr. 4 skyrių ir Lent. 1), ir beveik kiekviename proceso etape parlamento nariai gali aktyviai dalyvauti. Pradinis stebėsenos proceso etapas – valstybės ataskaitos rengimas ir pateikimas. Nėra priežasčių manyti, kad ši užduotis turėtų tekti tik vykdomajai valdžiai. Tiesą sakant, norint tinkamai atsakyti į GREVIO klausimą, beveik visada reikės remtis informacija ir duomenimis iš skirtingų valstybės institucijų. Parlamento komitetai gali aktyviai pasiūlyti prisidėti rengiant valstybės ataskaitą. Tai yra neišnaudota dalyvavimo forma. Ji gali padėti aptikti teisėkūros spragas ir kitus parlamento nustatytus trūkumus.

31 Europos Tarybos generalinio sekretoriaus Thorbjørn Jagland pareiškimas konferencijoje „Moterų teisės kryžkelėje: tarptautinio bendradarbiavimo stiprinimas siekiant panaikinti teisinių sistemų ir jų įgyvendinimo atotrūkį“ 2019 m. gegužės 24 d., Strasbūras, <https://www.coe.int/en/web/genderequality/strasbourg-conference-may-2019>.

Kuo Jūs galite prisidėti?

- ▶ Paprašykite Vyriausybės informuoti parlamentą apie visus GREVIO prašymus suteikti informacijos.
- ▶ Pasiūlykite prisidėti prie valstybės ataskaitos rengimo prieš ją pateikiant GREVIO.
- ▶ Bendradarbiaukite su GREVIO nariais, kviesdami juos keistis nuomonėmis, kvieskite į konferencijas ir kitas veiklas, vykstančias parlamente.

Suomija: parlamento įtraukimas į valstybės teikiamas ataskaitas

Suomijos parlamentui buvo suteikta galimybė pareikšti nuomonę dėl Stambulo konvencijos įgyvendinimo. Vyriausybė nusiuntė prašymą parlamentui pateikti nuomonę dėl pirminės **valstybės ataskaitos**. Prašymas buvo pateiktas Konstitucinės teisės komitetui, Suomijos delegacijai Parlamentinėje Asamblėjoje ir Žmogaus teisių grupei. Vyriausybės parengtas valstybės ataskaitos projektas taip pat buvo pateiktas parlamentui, kad šis pateiktų pastabų. Prisidėdamas prie valstybės ataskaitos, parlamentas, *be kita ko*, pabrėžė **Moterų parlamentarių tinklo** vaidmenį, pateikdamas pasiūlymą iš dalies pakeisti teisės aktais nustatytą išžagavimo apibrėžimą, kuris būtų pagrįstas sutikimo nebuvimu, kaip reikalaujama Stambulo konvencijoje.

Kitos galimos dalyvavimo formos yra tiesioginiai GREVIO narių ir suinteresuotų nacionalinių parlamento narių pasikeitimai nuomonėmis ir konsultacijos. Tokie susitikimai vyko kelių GREVIO vizitų į šalis metu.

Prancūzija: susitikimas su GREVIO delegacija jos vizito šalyje metu

2018 m. balandžio mėn. Prancūzijos vyriausybė pateikė GREVIO ataskaitą dėl konvencijos įgyvendinimo. 2018 m. spalio mėn. GREVIO ekspertai surengė stebėsenos vizitą į Prancūziją. Vizito metu GREVIO delegacija susitiko su Nacionalinės Asamblėjos ir Senato moterų teisių delegacijų pirmininkėmis.

Tokia tiesioginė dalyvavimo forma turi keletą privalumų. Parlamentarams ji suteikia galimybę:

- ▶ daugiau sužinoti apie GREVIO stebėseną;
- ▶ kreiptis patarimo ir gauti nepriklausomo eksperto atsiliepimus apie vykdomus arba numatomus parlamento veiksmus kovos su smurtu prieš moteris srityje;

- ▶ sužinoti apie tai, kaip kitos valstybės narės sprendė panašias į Jūsų šalies problemas; ir
- ▶ papildyti bet kokią neišsamią arba atsverti netikslią vykdomosios valdžios pateiktą informaciją, susijusią su Stambulo konvencijos įgyvendinimo padėtimi.

5.3.2. Imtis veiksmų gavus GREVIO ataskaitas ir išvadas

Kuo Jūs galite prisidėti?

Gavęs GREVIO ataskaitą, parlamentas turėtų imtis bent jau tokių atitinkamų veiksmų:

- ▶ prašyti vyriausybės skubiai išversti GREVIO ataskaitą ir perduoti ją parlamentui;
- ▶ surengti žodines diskusijas dalyvaujant ministrams ir pilietinės visuomenės atstovams;
- ▶ susitarti dėl tolesnių veiksmų, įskaitant ir jų įgyvendinimo terminus;
- ▶ didinti atitinkamų suinteresuotųjų subjektų ir plačiosios visuomenės informuotumą apie GREVIO ataskaitą.

GREVIO ataskaitose pabrėžiamos teigiamos iniciatyvos, kuriomis siekiama užkirsti kelią visų formų smurtui prieš moteris ir smurtui artimoje aplinkoje ir su juo kovoti nacionaliniu lygmeniu. Svarbiausia, kad ataskaitos taip pat padeda nustatyti trūkumus, jose teikiami konkretūs pasiūlymai, kaip padaryti pažangą siekiant panaikinti smurtą dėl lyties. Jų išvados kartu su Šalių komiteto rekomendacijomis turėtų būti papildytos atitinkamomis teisėkūros ir politikos reformomis. Ataskaitos taip pat teikia įrodymų su politiniais ir ekspertų patarimais, kurie gali būti panaudoti diskusijose dėl finansavimo skyrimo strategijoms ir veiksmų planams, kuriais siekiama panaikinti smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje. Todėl svarbu, kad visi parlamentarai, nepriklausomai nuo to, ar jie yra komiteto (-ų), kuriam (-iems) konkrečiai pavesta spręsti lyčių lygybės ir moterų teisių klausimus, nariai, atsižvelgtų į GREVIO vertinimą. Tai padės jiems imtis veiksmų parlamentiniu lygmeniu, visų pirma:

– reikalauti skubaus GREVIO ataskaitų vertimo

Stambulo konvencijoje reikalaujama, kad GREVIO ataskaitos būtų prieinamos parlamentui. Apskritai Vyriausybės laikosi šio reikalavimo. Beje, kartais ataskaitų

vertimai teisės aktų leidėjui nėra iš karto prieinami. Toks delsimas neleidžia parlamentarams įsitraukti iš karto vos tik ataskaitos paskelbiamos ir užtikrinti, kad GREVIO išvados būtų viešinamos ir būtų užtikrinta tinkama tolesnė su ataskaitomis susijusi veikla. Parlamentarai gali ir turėtų aktyviai reikalauti, kad vykdančioji valdžia nedelsiant pateiktų GREVIO ataskaitos vertimą į visas oficialiąsias kalbas. Parlamentarai taip pat turėtų reikalauti, kad GREVIO ataskaitos būtų išverstos ir į mažumų kalbas.

„Daugelio mūsų vertintų šalių valdžios institucijos mano, kad mūsų ataskaitos labai naudingos siekiant [geresnio] konvencijos įgyvendinimo. Jos mano, kad mūsų rekomendacijos yra konkrečios, ir džiaugiasi, kad jos padės institucijoms geriau įgyvendinti konvenciją. Ko dar galime norėti? Jos veikia taip, kaip ir turėtų veikti.“ (iš buvusio GREVIO prezidento Feride Acar vaizdo interviu, Strasbūras, 2019 m. gegužės mėn.)

Švedija: Parlamento informuotumo apie GREVIO ataskaitas didinimas

GREVIO atlikta Švedijos vertinimo ataskaita buvo paskelbta švedų kalba [Švedijos vyriausybės](#) interneto svetainėje, [įskaitant nuorodą į Europos Tarybos interneto svetainę ir visą ataskaitos tekstą anglų kalba](#). Išsami GREVIO 41-nos išvados santrauka taip pat buvo išversta į švedų kalbą ir paskelbta vyriausybės interneto svetainėje. Kol buvo verčiamas visas GREVIO vertinimo ataskaitos tekstas, kad jį būtų galima perduoti atitinkamiems subjektams, informacija apie tolesnius vykdomosios valdžios veiksmus, susijusius su GREVIO vertinimu, buvo nusiųsta Teisingumo komiteto sekretoriui kartu su rašytinėmis ataskaitomis anglų kalba.

– paskatinkite žodines diskusijas dėl GREVIO ataskaitų

Siekiant nustatyti, ar reikia imtis parlamentinių veiksmų, kad būtų įgyvendintos GREVIO išvados, po GREVIO ataskaitos paskelbimo labai svarbu surengti žodines diskusijas. Tokios diskusijos gali vykti komitetuose arba plenariniuose posėdžiuose. Jos turėtų vykti dalyvaujant ministrų kabineto nariams ir būti atviros pilietinės visuomenės atstovams bei žiniasklaidai, siekiant užtikrinti skaidrumą ir įtraukų dialogą dėl numatomų tolesnių veiksmų, susijusių su ekspertų grupės išvadomis. Parlamento nariams patartina pakviesti tas NVO, kurios pateikė šešėlines ataskaitas GREVIO, kad šios galėtų pateikti savo nuomonę dėl GREVIO ataskaitos.

Turkija: GREVIO ataskaitos svarstymas Parlamente

Turkijoje GREVIO ataskaita buvo svarstoma parlamente. Praėjus mėnesiui po to, kai buvo paskelbta [vertinimo ataskaita](#), Moterų ir vyrų lygių galimybių komitetas apsvarstė ataskaitą ir nusprendė įsteigti Stambulo konvencijos veiksmingo įgyvendinimo ir stebėsenos pakomitetį. Pastarasis pasikeitė nuomonėmis su tuometiniu GREVIO prezidentu Feride Acar dėl tarptautinių smurto prieš moteris standartų raidos, Stambulo konvencijos nuostatų ir tolesnių veiksmų, susijusių su GREVIO ataskaitomis.

– įsipareigokite imtis tolesnių veiksmų

Vien tik diskusijos, nors ir svarbios, retai lemia prasmingus veiksmus. Todėl atitinkamas (-i) komitetas (-ai) turėtų priimti vykdomajai valdžiai skirtus tekstus, pavyzdžiui, rezoliuciją, galbūt kartu su rekomendacijomis. Tai galima padaryti įvairiais būdais, pavyzdžiui:

- ▶ parengti parlamento veiksmų planą dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje panaikinimo, kuriame atsižvelgiama į GREVIO išvadas ir nustatomas įgyvendinimo terminai;
- ▶ parengti pasiūlymus, kuriais būtų peržiūrimi kiti nacionaliniai veiksmų planai, kad būtų atspindėtos GREVIO ekspertų nustatytos prioritetinės sritys; ir
- ▶ užtikrinti, kad vyriausybė reguliariai teiktų ataskaitas apie pažangą, padarytą įgyvendinant GREVIO išvadas.

Albanija: GREVIO ataskaitos svarstymas Albanijos parlamente

Praėjus vos 10 dienų nuo pirmosios GREVIO atliktos (pirminės) [vertinimo ataskaitos apie Albaniją paskelbimo](#), Albanijos parlamentas priėmė [Rezoliuciją](#) dėl smurto prieš moteris ir mergaites pasmerkimo ir tokio smurto prevencijos teisinių mechanizmų veiksmingumo didinimo. Pagal šią rezoliuciją parlamentas įsteigė nuolatinį Lyčių lygybės ir smurto prieš moteris prevencijos pakomitetį, kuris parengė išsamų veiksmų planą, kuriuo siekiama užtikrinti GREVIO ataskaitos ir CEDAW komiteto išvadų įgyvendinimą. Pakomitečio veiksmų planas įgyvendinamas bendradarbiaujant su Moterų parlamentiniu aljansu ir kitais parlamento pakomitečiais.³²

32 Taip pat žr.: M. Llubani Europos moterų lobistinės organizacijos leidinyje [Smurto prieš moteris politikos ir teisės aktų apžvalga ir Stambulo konvencija Albanijoje](#), kurį galima rasti www.womenlobby.org/IMG/pdf/ewl-albania_report_web.pdf (žiūrėta 2019 m. spalio 24 d.).

Austrija: GREVIO ataskaitos svarstymas parlamente

2017 m. GREVIO paskelbė Austrijos [stebėsenos ataskaitą](#). Ataskaita buvo [išversta į vokiečių kalbą](#) ir buvo tinkamai pristatyta parlamentui, kartu su Šalių komiteto [patvirtintomis](#) su [išverstomis](#) rekomendacijomis. 2018 m. gruodžio mėn. Nacionalinės Tarybos Žmogaus teisių komitetas surengė diskusiją dėl ataskaitos, kuriame dalyvavo GREVIO narys ir Austrijos NVO ekspertas. Diskusijų metu Moterų teisių ministrė pažadėjo skirti daugiau lėšų smurto prevencijai ir intervencijai centrui. Vėliau ataskaita buvo [aptarta](#) ir patvirtinta plenarinėje sesijoje, o Nacionalinė Taryba vienbalsiai priėmė [rezoliuciją](#).

Portugalija: teisėkūros veiksmai reaguojant į GREVIO ataskaitą

Portugalijos Nacionalinė Asamblėja aktyviai stebėjo GREVIO [1-ąją vertinimo ataskaitą](#) ir [Šalių komiteto rekomendacijas](#). Konstitucinių reikalų, teisių ir laisvių komitetas įsteigė tyrimų grupę [Grupo de Trabalho-Alterações Legislativas - Crimes de Perseguição e Violência Doméstica](#). Jos tikslas – dirbti su 18 teisėkūros iniciatyvų smurto dėl lyties ir smurto artimoje aplinkoje srityje, kurios turi būti pateiktos parlamentui patvirtinti po to, kai bus paskelbta ataskaita ir oficiali statistika šiuo klausimu.

– skleisti žinią

Paskutinis, bet ne mažiau svarbus dalykas yra tai, kad parlamentarai gali padėti plačiai skleisti GREVIO ataskaitą tarp suinteresuotų grupių. Kartu su visa ataskaita turėtų būti viešai prieinamos santraukos ir informacija apie tolesnius parlamento veiksmus, tiek parlamento interneto svetainėje, tiek socialiniuose tinkluose. Spaudos konferencijos gali prisidėti skatinant visuomenės susidomėjimą GREVIO išvadomis ir parlamento veikla, siekiant užtikrinti jų įgyvendinimą ir padidinti pastangų veiksmingumą kovojant su smurto dėl lyties ir jį panaikinant.

GREVIO ataskaitų pristatymas kituose forumuose

Kai kurie parlamentarai „sėdi ant kelių kėdžių“: jie gali būti regioninių ar tarptautinių parlamentinių asamblėjų nariai, NVO valdybos nariai, gali būti susiję su profesinėmis sąjungomis ar profesinėmis organizacijomis arba aktyviai remti kitas pilietinės visuomenės organizacijas ir asociacijas, kurios skatina lyčių lygybę ir kovoja su smurto prieš moteris. Ši funkcijų visuma gali prisidėti informuojant apie GREVIO ataskaitas platesnę auditoriją.

Pavyzdžiui, Austrijoje Nacionalinės Tarybos Žmogaus teisių ir lygių galimybių komiteto narė, kuri taip pat yra Austrijos delegacijos ETPA narė, išnagrinėjo GREVIO pradinės vertinimo ataskaitos dėl Austrijos poveikį moterų teisių organizacijai, kurioje ji dalyvauja.

5.4. Kokios yra įgyvendinimo skatinimo struktūros ir mechanizmai?

Svarbi Stambulo konvencijos naujovė yra ta, kad joje numatytas Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos ir nacionalinių parlamentų vaidmuo stebint Konvencijos įgyvendinimą (žr. 4.4 skyrių). Keletas parlamento narių šią užduotį patikėjo specialioms pakomitečiams. Pavyzdžiui, Albanijos parlamente yra Lyčių lygybės ir smurto prieš moteris prevencijos pakomitetas. Turkijoje paskelbus GREVIO pagrindinio vertinimo ataskaitą, įsteigtas Stambulo konvencijos veiksmingo įgyvendinimo ir stebėsenos pakomitetas.

Tačiau norint vykdyti išsamią parlamentinę Stambulo konvencijos įgyvendinimo stebėseną ir imtis tolesnių su GREVIO išvadomis susijusių veiksmų nebūtina, kad parlamentai kurtų naujas struktūras ar specialius mechanizmus. 5.3 skyriuje matyti, kad net jei ir nėra numatytos konkrečios vidaus tolesnių veiksmų procedūros, parlamento nariai turi daugybę priemonių, kuriomis gali tikrinti ir prisidėti prie Konvencijos įgyvendinimo. Be to, siekiama užkirsti kelią smurtui prieš moteris ir smurtui artimoje aplinkoje ir kovoti su juo bei panaikinti lyčių nelygybę, nes smurto klestėjimo pagrindas apima daugelį temų, įskaitant sveikatos, socialinius ir ekonominius reikalus, teisinius ir konstitucinius klausimus. Nors pagrindinė atsakomybė už šiuos klausimus dažnai tiesiogiai ar netiesiogiai tenka, viena vertus, su lyčių lygybės klausimais susijusių komitetų, ir, kita vertus, žmogaus teisių ar teisės reikalų komitetų kompetencijai, todėl logiška, kad kiti komitetai šių klausimų imasi tiek, kiek jie susiję su atitinkamais komiteto įgaliojimais. Toks kompleksinis požiūris Europoje gana paplitęs.

Jei nėra plano, kaip būtų galima organizuoti parlamento darbą smurto dėl lyties prevencijos ir kovos su juo bei Stambulo konvencijos įgyvendinimo srityje?

Kaip organizuoti su Stambulo konvencija susijusį parlamentinį darbą?

- ▶ Siekite kitų partijų pritarimo. Smurto prieš moteris panaikinimas nėra partinė kova. Tai kova, kuri turėtų suvienyti visas politines partijas. Įvairių partijų aljansai, ar tai būtų parlamentinės moterų grupės, ar

nacionalinės delegacijos Parlamentinėje Asamblėjoje, rodo politinę lyderystę svarbiais klausimais..

- ▶ Užtikrinkite, kad parlamentui būtų atstovaujama vykdomosios valdžios lygmeniu įsteigtose specialiose struktūrose. Iš esmės svarbu, kad vykdomosios valdžios koordinavimo institucijos parlamente įsteigtų kontaktinį centrą, siekiant užtikrinti, kad įstatymų leidžiamoji valdžia būtų nuolat informuojama apie Stambulo konvencijos įgyvendinimo pažangą ir iššūkius.
- ▶ Įtraukite kitus. Dirbkite kartu su sąjungininkais vykdomojoje valdžioje, teismų sistemoje, specializuotose tarnybose, teisėsaugos institucijose, žiniasklaidoje ir pilietinėje visuomenėje.
- ▶ Bendraukite su bendraminčiais parlamentarais iš kitų valstybių. Naudokite tarptautinius forumus keistis idėjomis ir poveikiui didinti. Atitinkamos viršnacionalinės parlamentinės asamblėjos išvardytos 3 priede „Kitos naudingos nuorodos“.
- ▶ Pasitelkite paramą iš parlamento darbuotojų, įskaitant mokslinių tyrimų tarnybas, kurios gali teikti atitinkamus statistinius duomenis ir informaciją. Paramą taip pat gali teikti Europos Taryba, turėdama savo vidaus patirtį parlamentiniu ir tarpvyriausybinio lygmenimis (žr.6 skyrių).
- ▶ Būkite atkaklūs. Deja, smurtas dėl lyties ir lyčių nelygybė mūsų visuomenėse yra giliai įsišakniję. Parlamentarai turi atkakliai siekti pokyčių.

Prancūzija: Senato darbas ne tik komitetuose

Prancūzijos Senato Moterų teisių delegacija vykdo bendrą misiją – informuoti Senatą apie vyriausybės politikos poveikį moterų teisėms ir moterų bei vyrų lygioms galimybėms. Ji gali rengti informacines ataskaitas ir teikti rekomendacijas, kurios gali būti teisės aktų pasiūlymai arba iniciatyvos, kuriomis siekiama atkreipti valdžios institucijų dėmesį į pageidautinus viešosios politikos patobulinimus. Ji taip pat gali vykdyti savo kompetencijos srities teisės aktų įgyvendinimo stebėseną. Kiekvienais metais ji prašo savo narių apsvarstyti kelias su lyčių lygybe ir moterų teisėmis susijusias temas. 2018 m. jo darbo tema buvo smurtas prieš moteris, daugiausiai dėmesio skiriant seksualiniam smurtui ir smurtui artimoje aplinkoje bei moterų lyties organų žalojimui. Tais pačiais metais buvo paskelbtos dvi ataskaitos, kuriose buvo pateikta aiški nuoroda į Stambulo konvenciją: „[Smurto prieš moteris prevencija ir kova su juo: pokyčiai visuomenėje](#)“ ir „[Moterų lyties organų žalojimas – nuolatinė grėsmė. Būtina labiau susitelkti](#)“.

5.5. Apibendrinimas

Parlamentarai yra itin svarbūs siekiant užtikrinti, kad Stambulo konvencijoje įtvirtinta vizija – nutraukti smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje – taptų realybe. Kad pasiektų šio tikslo, parlamentarai turėtų:

- ▶ rodyti teigiamą požiūrį ir elgesį, atvirai pasisakyti už visišką moterų ir vyrų lygybę ir nedviprasmiškai pasmerkti visų formų smurtą dėl lyties;
- ▶ pasinaudoti savo teisėkūros, priežiūros ir biudžeto funkcijomis, kad užtikrintų Stambulo konvencijos įgyvendinimą ir tolesnius su GREVIO išvadomis ir Šalių komiteto rekomendacijomis susijusius veiksmus;
- ▶ didinti informuotumą apie Konvenciją parlamente ir už jo ribų; ir
- ▶ burtis į sąjungas su kitų valstybės institucijų, pilietinės visuomenės, akademinė, žiniasklaidos ir visuomenės organizacijų atstovais.

6. Turimi ištekliai ir išorės sąjungos

6.1. Turimi ištekliai

Parlamentarai, aktyviai propaguojantys Stambulo konvencijoje įtvirtintas teises ir garantijas, gali pasikliauti organizacijos vidaus ir išorės ekspertais. Pirmą, pažangą stebint Konvencijos įgyvendinimą, GREVIO ataskaitos ir [Šalių komiteto](#) rekomendacijos padeda plėsti informacijos, žinių, patirties ir geros praktikos šaltinius. Antra, Konvencija vis dažniau tampa akademinė studijų ir mokslinių tyrimų dėmesio centru. Trečia, tiek GREVIO, tiek tarpvyriausybiniis sektorius – per [Lyčių Lygybės komisiją](#), kitos institucijos ir struktūros Europos Taryboje ir bendradarbiavimo veikla - toliau plėtoja naudingą informaciją ir priemones, tokias kaip studijos, moksliniai tyrimai, vadovėliai, informaciniai biuleteniai ir internetiniai ištekliai (pvz., [HELP mokymai](#)). Parlamento nariai gali pasinaudoti šiomis žiniomis, kai skatina Konvencijos ratifikavimą ir įgyvendinimą.

Parlamento nariai taip pat gali pasikliauti vieni kitų patirtimi ir ja pasinaudoti. [Parlamentų tinklas „Moterys be smurto“](#) suteikia galimybę tai padaryti.³³ Tinklas remiasi labai įvairia ir turtinga 47 valstybių narių parlamentarų, taip pat stebėtojų ir demokratijos partnerių patirtimi. Nesvarbu, ar tai renginiai, kuriuose daugiausia dėmesio skiriama tarpusavio mainams, keitimuisi nuomonėmis su ekspertais, paslaugų teikėjais, teisėsauga, žiniasklaida, akademinė bendruomenė, pilietinė visuomenė, privačiuoju sektoriumi ar kitais suinteresuotaisiais subjektais, tinklas yra galimybė kaupti žinias, burtis į aljansus ir partnerystes.

Suomija: ETPA atstovų metinės ataskaitos

Kaip geros praktikos pavyzdį Suomijos delegacija Europos Tarybos Parlamentinėje Asamblėjoje pateikia metinę ataskaitą Suomijos nacionalinio Parlamento plenarinei sesijai. Tolesnėse diskusijose nariai gali ir kelia klausimus ar komentuoja temomis, susijusiomis su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje.

33 Informaciją apie parlamentinį tinklą „Moterys be smurto“ žr: <https://pace.coe.int/en/pages/network-violence-women> (žiūrėta 2019 m. spalio 25 d).

Parlamento lyderystė: Parlamentinė Asamblėja ir parlamentų tinklo „Moterys be smurto“ nariai

Svarbus Asamblėjos vaidmuo stebint Stambulo konvencijos įgyvendinimą ir aktyvus parlamento narių dalyvavimas parlamentų tinkle „Moterys be smurto“ kartu suteikia galimybę ir atsakomybę parlamento nariams skatinti konvencijos įgyvendinimą nacionaliniu lygiu ir regioniniuose bei tarptautiniuose forumuose, taip pat didinti informuotumą apie GREVIO darbą ir jo matomumą. Parlamento nariai gali sustiprinti Strasbūro balsą savo šalyse, inicijuoti reformas, kuriomis siekiama, kad nacionaliniai teisės aktai ir praktika atitiktų konvencijos standartus, ir didinti informuotumą apie konvenciją ir GREVIO darbą savo nacionalinėse delegacijose. Todėl jie gali sukurti prasmingą ryšį tarp nacionalinio ir viršnacionalinio aspektų šiame procese, kuris apima tinkamų tolesnių veiksmų, susijusių su ETPA priimtomis rezoliucijomis, užtikrinimą, kartu atskleidžiant ir išskaidant klaidingą nuomonę apie Stambulo konvenciją ir sąmoningai oportunistinę kritiką jos atžvilgiu.

6.2. Išorės sąjungos ir praktinė patirtis

Parlamentinė Asamblėja užmezgė glaudžius partnerystės ryšius ir bendradarbiavimą su kitais parlamentiniais tinklais Europoje ir už jos ribų, siekdama skatinti Stambulo konvenciją ir kovoti su **seksizmu, smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje**. Toks bendradarbiavimas gali būti naudingas visiems parlamento nariams. Be **Tarpparlamentinės Sąjungos**, kuri viena pagrindinių ETPA sąjungininkių, galima ir reikėtų stiprinti bendradarbiavimą su kitomis regioninėmis parlamentinėmis asamblėjomis, turinčiomis įgaliojimus nagrinėti smurto dėl lyties problemas.³⁴

JT bendradarbiavimo stiprinimo platforma siekiama toliau stiprinti tarptautinių ir regioninių mechanizmų bendradarbiavimą smurto prieš moteris ir mergaites ir jų diskriminacijos srityje, kad būtų užtikrinta, jog nacionaliniai įstatymai ir politika, kuriais kovojama su smurtu prieš moteris, būtų praktiškai veiksmingi. GREVIO yra platformos narys, o parlamento nariai gali ieškoti būdų įsitraukti į platformos veiklą ir pasinaudoti jos narių patirtimi ir tinklais.

³⁴ Atitinkamų tarptautinių ir regioninių asamblėjų sąrašas pateikiamas 3 priede.

7. Išvados

Smurtas prieš moteris ir smurtas artimoje aplinkoje pažeidžia daugelį Europos žmogaus teisių konvencijoje ir kituose tarptautiniuose dokumentuose įtvirtintų teisių – nuo teisės į gyvybę iki teisės būti apsaugotam nuo nežmoniško elgesio, teisės į pagarbą privačiam ir šeimos gyvenimui. Nepaisant beveik visuotinio šių reiškinų pasmerkimo ir pakartotinių raginimų imtis veiksmų, smurtas prieš moteris ir smurtas artimoje aplinkoje tebėra plačiai paplitę.

2014 m. rugpjūčio 1 d. įsigaliojus Stambulo konvencijai, ji buvo pagrįstai vadinama svarbiu žingsniu siekiant mūsų visuomenėse panaikinti smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje. Siekiant išnaudoti visas galimybes šiam tikslui pasiekti, Konvencija turi būti visuotinai ratifikuota ir veiksmingai įgyvendinta.

Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos nariai, ypač tie, kurie yra [parlamentinio tinklo „Moterys be smurto“ nariai](#), ėmėsi iniciatyvos propaguoti šią Konvenciją. Jų darbas duoda vaisių – beveik trys ketvirtadaliai Europos Tarybos valstybių narių ratifikavo šią svarbią sutartį. Vis dėlto reikėtų dėti visas pastangas, kad Konvencija būtų ratifikuota daugiau šalių ir įgyvendinta praktiškai. Bendrai sutariama dėl teigiamo ir apčiuopiamo Konvencijos poveikio teisėkūros, politikos ir požiūrio pokyčiams. Taip pat dėl to, kad reikia imtis tolesnių veiksmų siekiant užtikrinti, kad valstybės griežtai laikytųsi įsipareigojimų, kuriuos jos prisiėmė ratifikuodamos Konvenciją.

Visi parlamentarai, vykdydami teisėkūros, politikos formavimo, priežiūros ir biudžeto funkcijas, yra pagrindiniai šio tikslo suinteresuotieji subjektai. Moterys turi turėti galimybę tikėtis, kad jų išrinkti atstovai gins jų teisę gyventi be smurto. Šiame vadove pateikiami teigiami parlamentų dalyvavimo remiant Konvenciją pavyzdžiai ir pasiūlymai dėl parlamentinių veiksmų ir iniciatyvų. Tikėkimės, kad šis vadovas taps praktine priemone ir paskatins parlamentarų visoje Europoje ir už jos ribų paversti Stambulo konvencijos įsipareigojimus veiksmais siekiant nutraukti smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje.

1 priedas

Sąrašas parlamentarams: kaip remti Stambulo konvenciją

Šį sąrašą galima naudoti kaip įsivertinimo priemonę ir įkvėpimo šaltinį skatinant Stambulo konvencijos ratifikavimą ir įgyvendinimą jūsų šalyje bei už jos ribų. Sąrašą reikėtų skaityti kartu su šiuo vadovu esančiais skyriais, **„Kaip jūs galite prisidėti?“**

Pozityvaus elgesio modeliavimas

- ▶ Pripažinkite, kad smurtas prieš moteris pažeidžia pagrindines žmogaus teises, yra diskriminacijos forma ir žeidžia moterų žmogiškąjį orumą.
- ▶ Nedviprasmiškai pasmerkite visų formų smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje.
- ▶ Pripažinkite, kad smurtas prieš moteris yra istoriškai susiklosčiusių moterų ir vyrų nelygios galios santykių apraiška ir priemonė šiai nelygybei įtvirtinti.
- ▶ Siekite įveikti nelygybę ir diskriminaciją, be kita ko, skatindami lygiateisį moterų dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose.
- ▶ Siekite pakeisti diskriminacinį požiūrį ir žalingus stereotipus, dėl kurių atsiranda ir įsitvirtina smurtas dėl lyties.
- ▶ Pasisakykite už Stambulo konvenciją, paneigdami mitus ir klaidingus įsitikinimus faktais apie tikrąjį Konvencijos tikslą ir jos teigiamą poveikį siekiant panaikinti smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje.

Stambulo konvencijos suvokimo ir gebėjimo ją skatinti parlamente didinimas

- ▶ Jei jūsų šalis dar neratifikavo Stambulo konvencijos, prašykite vykdomosios valdžios atstovų palyginti galiojančius teisės aktus, politikos kryptis, teisminę ir administracinę praktiką su Stambulo konvencijos reikalavimais, kad būtų nustatyti nesuderinamumai ir geriau suvoktos ratifikavimo pasekmės. Siekdami Konvencijos ratifikavimo organizuokite kolegų keitimąsi nuomonėmis.

- ▶ Jei jūsų šalis jau ratifikavo Stambulo konvenciją, bendradarbiaukite su Konvencijos neratifikavusių valstybių narių parlamento nariais ir pasidalykite savo patirtimi, kaip suderinti nacionalinius įstatymus ir politiką su Konvencijos standartais bei didinant teigiamą Konvencijos poveikį nacionaliniams teisės aktams ir politikai, kad būtų nutrauktas smurtas dėl lyties.
- ▶ Didinkite parlamento informuotumą apie smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje priežastis, formas, paplitimą ir pasekmes, be kita ko, kviesdami pilietinės visuomenės ekspertus, GREVIO narius ir smurtą dėl lyties patyrusius asmenis į (atvirus) klausymus.
- ▶ Integuokite lyčių lygybę ir kovą su smurtu dėl lyties į visas parlamente esančias priemones ir procesus.
- ▶ Užtikrinkite, kad visi komitetai spręstų su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje susijusius klausimus pagal savo kompetenciją.
- ▶ Pagrindinę atsakomybę už tolesnius veiksmus, susijusius su GREVIO išvadomis, priskirkite (specializuotai arba jau egzistuojančiai) įstaigai ar struktūrai.
- ▶ Užtikrinkite šio vadovo ir kitos 3 priede išvardytos informacinės medžiagos vertimą į oficialiąsias ir mažumų kalbas.

Teisės aktų ir politikos kryptių Stambulo konvencijos standartams įgyvendinti jūsų šalyje rengimas.

- ▶ Užtikrinkite, kad būtų atlikta peržiūra, siekiant nustatyti teisėkūros reformas, kurių reikia, kad Stambulo konvencijos standartai būtų visiškai perkelti į nacionalinę teisę.
- ▶ Užkirskite kelią nebaudžiamumui už smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje priimdami įstatymus, kuriais būtų tinkamai draudžiamas ir baudžiamas visų formų smurtas dėl lyties, kuriam taikoma Konvencija, ir visų formų diskriminacija dėl lyties.
- ▶ Priimkite atitinkamus teisės aktus, kuriais būtų užtikrintas veiksmingas smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje tyrimas ir smurtautojų persekiojimas, nustatykite teismines procedūras tokio smurto aukoms ir liudytojams pasaugoti.
- ▶ Priimkite lyčių požiūriu aktualius, žmogaus teisėmis pagrįstus teisės aktus. Užtikrinkite, kad būtų nustatyta siūlomų įstatymų poveikio lyčiai vertinimo tvarka.
- ▶ Peržiūrėkite ir pakeiskite teisės aktus, kuriais stiprinami, įtvirtinami ar kitaip skatinami lyčių socialiniu aspektu stereotipai.

- ▶ Išnagrinėkite teisės aktų projektų suderinamumą su tarptautine žmogaus teisių teise, taip pat Stambulo konvencijos nuostatomis.
- ▶ Sudarykite palankesnes sąlygas visuomenei dalyvauti teisėkūros procese rengdami viešuosius klausymus dėl teisės aktų projektų ir ragindami pilietinę visuomenę teikti pastabas.
- ▶ Veiksmingai stebėkite teisės aktų įgyvendinimą ir jų praktinį poveikį smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijai ir kovai su juo.
- ▶ Parenkite išsamias politikos kryptis visuose vykdomosios valdžios lygmenyse, siekdami užtikrinti, kad specialistai suvienytų jėgas, kad geriau apsaugotų aukas ir joms padėtų, užkirstų kelią smurtui ir padarytų galą nebaudžiamumui už smurtą prieš moteris ar smurtą artimoje aplinkoje.
- ▶ Patvirtinkite parlamentinius veiksmų planus ir strategijas, skirtus smurto prieš moteris prevencijai ir kovai su juo, ir įtraukite kovą su smurtu dėl lyties į kitus parlamentinius planus ir strategijas.
- ▶ Užtikrinkite, kad formuojant politikos kryptis ir vertinant jų poveikį būtų atsižvelgiama į lyčių aspektą.
- ▶ Imkitės papildomų priemonių, kad moterys taptų ekonomiškai, politiškai ir socialiai įgalintos.

Vyriausybės kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje politikos priežiūra

- ▶ Naudokitės visomis turimomis priemonėmis, įskaitant klausimus raštu ir žodžiu, paklausimus, prašymus pateikti informaciją ir užklausas, apklausdami vyriausybę apie šios paramą Stambulo konvencijai ir pagal ją priimtiems įsipareigojimams, apie vyriausybės paramą Konvencijos įgyvendinimui.
- ▶ Tikrinkite, kaip vyriausybė įgyvendina GREVIO išvadas ir Šalių komiteto rekomendacijas.
- ▶ Reikalaukite, kad vykdomoji valdžia padėtų jums atlikti priežiūrą:
 - reguliariai (bent kartą per metus) teikdama parlamentui ataskaitas apie tai, kaip laikomasi tarptautinių įsipareigojimų žmogaus teisių srityje, įskaitant įsipareigojimus, numatytus Stambulo konvencijoje;
 - dalyvaudama atitinkamuose komitetų svarstymuose ir teikdama naujausius duomenis ir informaciją apie pokyčius, susijusius su smurtu dėl lyties;
 - ragindami parlamentą teikti GREVIO pastabas dėl valstybės ataskaitų projektų;

- skubiai išversdama GREVIO ataskaitas ir Šalių komiteto rekomendacijas į visas oficialias ir mažumų kalbas;
- įtraukdama parlamentą į glaudų darbą su koordinuojančia institucija, įsteigta pagal Stambulo konvencijos 70 straipsnį.

Kovos su smurtu dėl lyties finansavimas

- ▶ Užtikrinkite, kad nacionaliniuose biudžetuose būtų skiriama pakankamai išteklių programoms ir politikai, kuriomis kovojama su visų formų smurtu prieš moteris, įskaitant smurtą artimoje aplinkoje.
- ▶ Su parlamento personalo pagalba, atlikite siūlomo biudžeto poveikio lytims vertinimą. Stiprinkite parlamento darbuotojų gebėjimus įvertinti siūlomas ir faktines biudžeto išlaidas atsižvelgiant į tikslą *de facto* užtikrinti lyčių lygybę.
- ▶ Prižiūrėkite išlaidas siekdami užtikrinti, kad valstybės lėšos, skirtos smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijai ir kovai su juo, turėtų numatytą poveikį.
- ▶ Skatinkite palankią, palaikančią aplinką kovos už moterų teises grupėms, kitiems pilietinės visuomenės subjektams ir atitinkamiems specialistams, dirbantiems smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo srityje.

Stambulo konvencijos įgyvendinimo stebėseną

- ▶ Susipažinkite su už Stambulo konvencijos įgyvendinimo stebėseną atsakingos įstaigos GREVIO darbu.
- ▶ Aktyviai dalyvaukite GREVIO vertinimo vizituose ir prie jų prisidėkite, visų pirma susitikdami su GREVIO delegacija vizito į šalis metu ir prisidėdami prie valstybės ataskaitos rengimo.
- ▶ Analizuokite GREVIO ataskaitą, supraskite, kokie įsipareigojimai kyla iš GREVIO priimtų išvadų, ir patvirtinkite priemones išvadoms perkelti į įstatymus ir politikos kryptis.
- ▶ Skatinkite ir padėkite kurti nacionalinę duomenų bazę, kurioje būtų stebimi tolesni veiksmai įgyvendinant GREVIO ir Šalių komiteto rekomendacijas.
- ▶ Renkite apsilankymus vietoje siekdami prižiūrėti Stambulo konvencijos įgyvendinimą ir susitikite su atitinkamais specialistais, teisėsaugos institucijomis, teisminės valdžios subjektais ir pilietinės visuomenės veikėjais vietoje.

Bendradarbiavimas su visuomene ir aljansų kūrimas siekiant panaikinti smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje

- ▶ Apsvarstykite galimybę inicijuoti nacionalinę kampaniją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje priešasčių, formų, pasekmių ir Stambulo konvencijos naudos.
- ▶ Tarptautinės moters dienos (kovo 8 d.), Tarptautinės smurto prieš moteris panaikinimo dienos (lapkričio 25 d.) ir 16 aktyvizmo dienų prieš smurtą dėl lyties (nuo lapkričio 25 d. iki gruodžio 10 d.) proga organizuokite konferencijas, seminarus, praktinius užsiėmimus, protestus ir kampanijas, skirtas informuotumo apie smurtą dėl lyties ir Stambulo konvenciją didinimui.
- ▶ Dalyvaukite Moterų teisių grupių ir kitų pilietinės visuomenės organizacijų organizuojamuose renginiuose ir veikloje.
- ▶ Didinkite informuotumą apie tai, kaip Stambulo konvencija gali padėti panaikinti smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje, ir atkreipkite svarbiausių specialistų ir visuomenės dėmesį į GREVIO išvadas.
- ▶ Kovokite su diskriminacija dėl lyties, stereotipais ir klaidingomis nuostatomis apie Stambulo konvenciją žiniasklaidoje ir viešojoje erdvėje.
- ▶ Užmegzkite ir palaikykite glaudžius darbo santykius su savo nacionaline koordinuojančia įstaiga, pavyzdžiui, susitikdami du kartus per metus.
- ▶ Suburkite atstovus iš visų partijų, kad visi parlamento nariai dalyvautų kovoje su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje.
- ▶ Nustatykite organizacijas, kurios jūsų šalyje dirba lyčių lygybės srityje ir smurto dėl lyties prevencijos ir kovos su ja srityje, ir ieškokite būdų su jomis bendradarbiauti.
- ▶ Užmegzkite ryšius ir bendradarbiaukite su nepriklausomomis pilietinės visuomenės organizacijomis, visų pirma (visuomenės) moterų teisių grupėmis ir ypač GREVIO šešėlines atskaitas pateikusiomis organizacijomis, kad iš pirmų lūpų sužinotumėte apie padėtį vietos lygmeniu.
- ▶ Kvieskite pilietinės visuomenės ekspertus prisidėti prie parlamento darbo, pavyzdžiui, klausymuose, teikiant įrodymus teminiams tyrimams, įrodymus apie teisės aktų ir politikos poveikį kovojant su smurtu dėl lyties.
- ▶ Skatinkite palankią aplinką aktyviam pilietinės visuomenės dalyvavimui užkertant kelią smurtui prieš moteris ir smurtui artimoje aplinkoje bei su juo kovojant.
- ▶ Užmegzkite ir palaikykite nuolatinį dialogą ir veiksmingus darbo santykius su kitais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant

ir regioninius parlamentus, vietos valdžios institucijas, lyčių lygybės institucijas ir struktūras, nacionalines žmogaus teisių institucijas ar žmogaus teisių kontrolierius, teismų sistemos atstovus, žiniasklaidą, akademikus, specialistus (teisės specialistus, socialinius darbuotojus, vaikų apsaugos institucijas, sveikatos priežiūros specialistus), policiją ir mokytojus, kad būtų užtikrinta geresnė aukų apsauga ir pagalba joms, smurto prevencija ir veiksmingas tyrimas, baudžiamasis persekiojimas ir smurtautojų nuteisimas.

Sėkmės pavyzdžių dokumentavimas ir dalijimasis jais

- ▶ Aprašykite savo pasiekimus užkertant kelią ir kovojant su smurtu dėl lyties ir veiksmingai apie juos informuokite. Pabrėžkite, kaip konvencija padėjo sustiprinti apsaugą nuo smurto dėl lyties Jūsų šalyje. Pasinaudokite spaudos konferencijomis, viešais pareiškimais ir kitomis priemonėmis savo veiklai ir sėkmei akcentuoti.
- ▶ Turėkite nuolat atnaujinamą interneto svetainę, kurioje pateikiama informacija apie parlamento veiklą, susijusią su kova su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje, ir informacija apie smurto dėl lyties aukoms teikiamą pagalbą.
- ▶ Veiksmingai pasinaudokite masine žiniasklaida ir socialine žiniasklaida, kad skleistumėte tikslią informaciją apie smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje, Stambulo konvenciją ir parlamento veiklą šioje srityje.

Mokymasis ir kitų parama

- ▶ Užmegzkite ir palaikykite glaudžius ryšius su kitų valstybių parlamentų nariais, ypač Stambulo konvencijos šalimis, siekdami palengvinti tarpusavio mokymąsi.
- ▶ Su parlamentarais iš Europos Tarybos valstybių narių ir kitų šalių dalinkitės geriausia patirtimi, išmoktomis pamokomis ir kita informacija apie smurto dėl lyties prevenciją ir kovą su juo, taip pat skatinkite Stambulo konvencijos ratifikavimą ir įgyvendinimą kituose pasaulio kampeliuose.
- ▶ Pasinaudokite specialiomis savo parlamento nario, priklausančio parlamentiniam tinklui „Moterys be smurto“, žiniomis ir patirtimi.
- ▶ Nustatykite tvarką, pagal kurią jūsų parlamento nacionalinė delegacija Europos Tarybos Parlamentinėje Asamblėjoje informuotų visus parlamento narius apie savo veiklą ir užtikrintų tinkamą tolesnę Asamblėjos rezoliuciją, susijusią su smurtu dėl lyties ir lyčių lygybe, įgyvendinimą.

- ▶ Nustatykite gerąją praktiką už Europos ribų ir iš jos mokykitės, ypač stebėdami kitų tarptautinių parlamentinių asamblėjų darbą (žr.3 priedą) kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje srityje.
- ▶ Kreipkitės į Europos Tarybą, ypač į Parlamentinę Asamblėją, Lyčių lygybės komisiją ir GREVIO, prašydami ekspertų pagalbos ir paramos savo veiklai, kuria siekiama skatinti Stambulo konvencijos ratifikavimą ir jos praktinį įgyvendinimą.

2 priedas

Stambulo konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo tekstas (CETS Nr. 210)

*Europos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo
Stambulas, 2011.05.11*

Preambulė

Europos Tarybos valstybės narės ir kitos pasirašančios šalys,

primindamos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją (1950 m. ETS Nr. 5) ir jos protokolus, Europos socialinę chartiją (1961 m. ETS Nr. 35, peržiūrėtą 1996 m. ETS Nr. 163), Europos Tarybos konvenciją dėl veiksmų prieš prekybą žmonėmis (2005 m. CETS Nr. 197) ir Europos Tarybos konvenciją dėl vaikų apsaugos nuo seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos prieš juos (2007 m. CETS Nr. 201);

primindamos toliau išvardytas Ministrų Komiteto rekomendacijas Europos Tarybos valstybėms narėms: Rekomendaciją Rec(2002)5 dėl moterų apsaugos nuo smurto, Rekomendaciją CM/Rec(2007)17 dėl lyčių lygybės standartų ir mechanizmų, Rekomendaciją CM/Rec(2010)10 dėl moterų ir vyrų vaidmens vykdant konfliktų prevencijos bei sprendimo ir taikos kūrimo veiklą, taip pat kitas aktualias rekomendacijas;

atsižvelgdamos į vis platesnę Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką, kuria nustatomi svarbūs standartai smurto prieš moteris srityje;

atsižvelgdamos į Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą (1966 m.), Tarptautinį ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą (1966 m.), Jungtinių Tautų konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims (CEDAW, 1979 m.) ir jos fakultatyvinį protokolą (1999 m.), taip pat

CEDAW komiteto Bendrąją rekomendaciją Nr. 19 dėl smurto prieš moteris, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją (1989 m.) ir jos fakultatyvinius protokolus (2000 m.) ir Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją (2006 m.);

atsižvelgdamas į Tarptautinio Baudžiamojo Teismo Romos statutą (2002 m.);

primindamos pagrindinius tarptautinės humanitarinės teisės principus, ypač ketvirtąją Ženevos konvenciją dėl civilių apsaugos karo metu (1949 m.) ir jos I bei II papildomus protokolus (1977 m.);

pasmerkdamos visų formų smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje; pripažindamos, kad esminis smurto prieš moteris prevencijos elementas yra moterų ir vyrų *de jure* ir *de facto* lygybės įgyvendinimas;

pripažindamos, kad smurtas prieš moteris yra istoriškai susiklosčiusių nelygių vyrų ir moterų galios santykių išraiška, kuri lėmė vyrų dominavimą moterų atžvilgiu bei moterų diskriminavimą ir užkirto kelią visavertei moterų pažangai;

pripažindamos, kad struktūriniu požiūriu smurtas prieš moteris yra smurtas dėl lyties ir kad smurtas prieš moteris yra vienas iš esminių socialinių mechanizmų, dėl kurių moterys prieš savo valią atsiduria priklausomoje padėtyje vyrų atžvilgiu;

su rimtu susirūpinimu pripažindamos, kad moterys ir mergaitės dažnai susiduria su sunkių formų smurtu, pavyzdžiui, smurtu artimoje aplinkoje, seksualiniu priekabiavimu, išžaginiu, priverstine santuoka, nusikaltimais prisidengus vadinamąja „garbe“, lyties organų žalojimu; visa tai yra rimtas moterų ir mergaičių žmogaus teisių pažeidimas ir svarbi kliūtis užtikrinant moterų ir vyrų lygybę;

pripažindamos, kad ginkluotų konfliktų metu nuolat pažeidžiamos žmogaus teisės ir nuo to nukenčia civiliai gyventojai, ypač moterys, nes plačiai arba sistemingai vykdomi žaginimai ir seksualinis smurtas, ir kad tiek konfliktų metu, tiek jiems pasibaigus gali susidaryti sąlygos didesniai smurtui dėl lyties;

pripažindamos, kad moterims ir mergaitėms kyla didesnė rizika patirti smurtą dėl lyties nei vyrams;

pripažindamos, kad dėl smurto artimoje aplinkoje neproporcingai dažniau kenčia moterys ir kad vyrai taip pat gali tapti smurto artimoje aplinkoje aukomis;

pripažindamos, kad vaikai yra smurto artimoje aplinkoje aukos, įskaitant atvejus, kai vaikai yra smurto savo artimoje aplinkoje liudininkai;

trokšdamos sukurti Europą, kurioje nebūtų smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje, *susitarė*:

I skyrius. Tikslai, apibrėžtys, lygybė ir nediskriminavimas, bendri įsipareigojimai

1 straipsnis. Konvencijos tikslai

1. Šios Konvencijos tikslai yra:
 - a apsaugoti moteris nuo visų formų smurto, užkirsti kelią smurtui prieš moteris ir smurtui artimoje aplinkoje, patraukti jo vykdytojus baudžiamojon atsakomybėn ir jį panaikinti;
 - b prisidėti prie visų formų moterų diskriminacijos panaikinimo ir skatinti realią moterų ir vyrų lygybę, be kita ko, įgalinant moteris;
 - c parengti išsamią sistemą, politiką ir priemones, skirtas visoms smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje aukoms apsaugoti ir joms padėti;
 - d skatinti tarptautinį bendradarbiavimą siekiant panaikinti smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje;
 - e teikti paramą ir pagalbą organizacijoms ir teisėsaugos institucijoms, kad jos galėtų veiksmingai bendradarbiauti siekiant laikytis integruoto požiūrio smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje panaikinimo srityje.
2. Siekiant užtikrinti, kad Šalys veiksmingai įgyvendintų Konvencijos nuostatas, ja sukuriamas specialus stebėsenos mechanizmas.

2 straipsnis. Konvencijos taikymo sritis

1. Ši Konvencija taikoma visų formų smurtui prieš moteris, įskaitant smurtą artimoje aplinkoje, nuo kurio neproporcingai dažniau nukenčia moterys.
2. Šalys yra skatinamos taikyti šią Konvenciją visoms smurto artimoje aplinkoje aukoms. Įgyvendindamos šios Konvencijos nuostatas, Šalys turi skirti ypatingą dėmesį smurto dėl lyties aukoms, kurios yra moterys.
3. Ši Konvencija taikoma tiek taikos, tiek ginkluotų konfliktų sąlygomis.

3 straipsnis. Apibrėžtys

Šioje Konvencijoje:

- a smurtas prieš moteris yra suprantamas kaip žmogaus teisių pažeidimas ir moterų diskriminacijos forma ir reiškia visus smurto dėl lyties veiksmus, dėl kurių moterys patiria arba gali patirti fizinę, seksualinę, psichologinę arba ekonominę žalą ar kančias, įskaitant grasinimą

įvykdyti tokius veiksmus, prievartą arba savavališką laisvės atėmimą, nesvarbu, ar tie veiksmai būtų vykdomi viešajame, ar privačiajame gyvenime;

- b smurtas artimoje aplinkoje – visi fizinio, seksualinio, psichologinio ar ekonominio smurto veiksmai artimoje aplinkoje ar namų ūkyje arba tarp buvusių ar esamų sutuoktinių ar partnerių, neatsižvelgiant į tai, ar smurtautojas ir auka gyvena arba gyvena tame pačiame būste;
- c lytis socialiniu aspektu (toliau – lytis)– socialiai susiformavę vaidmenys, elgsena, veikla ir bruožai, kuriuos tam tikra visuomenė laiko tinkamais moterims ir vyrams;
- d smurtas prieš moteris dėl lyties – smurtas, kuris nukreiptas prieš moterį dėl to, kad ji yra moteris, arba kurį neproporcingai dažnai patiria moterys;
- e auka – bet kuris fizinis asmuo, kuris patiria a ir b punktuose nurodytus veiksmus;
- f terminas „moterys“ apima ir jaunesnes nei 18 metų mergaites.

4 straipsnis. Pagrindinės teisės, lygybė ir nediskriminavimas

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ir kitų priemonių, kad būtų propaguojama ir apsaugoma visų asmenų, ypač moterų, teisė gyventi nepatiriant smurto tiek viešajame, tiek privačiajame gyvenime.

2. Šalys smerkia visų formų moterų diskriminaciją ir nedelsdamos imasi būtinų teisėkūros ir kitų priemonių, kad užkirstų jai kelią, visų pirma:

- savo nacionalinėse konstitucijose ar kituose atitinkamuose teisės aktuose įtvirtindamos moterų ir vyrų lygybės principą ir užtikrindamos praktinį šio principo įgyvendinimą;
- uždrausdamos moterų diskriminavimą, be kita ko, tinkamais atvejais taikant sankcijas;
- panaikindamos įstatymus ir praktiką, kuriais diskriminuojamos moterys.

3. Užtikrinama, kad šios Konvencijos nuostatas, ypač priemones aukų teisėms apsaugoti, Šalys įgyvendintų be diskriminacijos dėl bet kokių priežasčių, pavyzdžiui, biologinės ar socialinės lyties, rasės, odos spalvos, kalbos, religijos, politinių ar kitokių pažiūrų, tautinės ar socialinės kilmės, priklausymo nacionalinei mažumai, turto, kilmės, seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės, amžiaus, sveikatos būklės, negalios, civilinės būklės, migranto arba pabėgėlio statuso ar kito statuso.

4. Specialios priemonės, kurios yra būtinos norint užkirsti kelią smurtui dėl lyties ir apsaugoti moteris nuo šio smurto, pagal šią Konvenciją nėra laikomos diskriminacija.

5 straipsnis. Valstybių įsipareigojimai ir deramas stropumas

1. Šalys nedalyvauja jokiuose smurto prieš moteris veiksniuose ir užtikrina, kad valstybės valdžios institucijos, pareigūnai, atstovai, institucijos ir kiti valstybės vardu veikiantys subjektai laikytųsi šio įsipareigojimo.

2. Šalys imasi būtinų teisėkūros ir kitų priemonių, kad būtų užtikrintas deramas stropumas siekiant užkirsti kelią nevalstybinių subjektų vykdomiems į šios Konvencijos taikymo sritį įtrauktiems smurto veiksams, juos tirti, už juos bausti ir atlyginti jais padarytą žalą.

6 straipsnis. Politika, kuria atsižvelgiama į lyčių aspektą

Šalys įsipareigoja įgyvendindamos šios Konvencijos nuostatas ir vertindamos jų poveikį atsižvelgti į lyčių aspektą ir skatinti bei veiksmingai įgyvendinti moterų ir vyrų lygybės ir moterų įgalėjimo politiką.

II skyrius. Integruota politika ir duomenų rinkimas

7 straipsnis. Visapusiška ir koordinuojama politika

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ir kitų priemonių, kad priimtų ir įgyvendintų visoje valstybėje taikomą veiksmingą, visapusišką ir koordinuojamą politiką, apimančią visas atitinkamas priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią visų formų smurtui, įtrauktam į šios Konvencijos taikymo sritį, ir kovoti su juo, ir užtikrintų holistinį smurto prieš moteris problemos sprendimą.

2. Šalys užtikrina, kad įgyvendinant visas 1 dalyje nurodytos politikos priemones daugiausia dėmesio būtų skiriama aukų teisėms, o ši politika būtų įgyvendinama užtikrinant veiksmingą visų atitinkamų agentūrų, institucijų ir organizacijų bendradarbiavimą.

3. Imantis priemonių pagal šį straipsnį prireikus įtraukiami visi susiję subjektai, pavyzdžiui, vyriausybės įstaigos, nacionaliniai, regionų ir vietos parlamentai ir valdžios institucijos, nacionalinės žmogaus teisių institucijos ir pilietinės visuomenės organizacijos.

4. 8 straipsnis. Finansiniai ištekliai

Šalys skiria tinkamus finansinius ir žmogiškuosius išteklius, kad būtų galima tinkamai įgyvendinti integruotą politiką, priemones ir programas, skirtas visų formų smurto, įtraukto į šios Konvencijos taikymo sritį, prevencijai ir kovai su

juo, įskaitant nevyriausybinių organizacijų ir pilietinės visuomenės vykdomą politiką, priemones ir programas.

9 straipsnis. Nevyriausybinių organizacijos ir pilietinė visuomenė

Šalys visais lygmenimis pripažįsta, skatina ir remia atitinkamų su smurtu prieš moteris kovojančių nevyriausybinių organizacijų ir pilietinės visuomenės darbą ir palaiko veiksmingą bendradarbiavimą su šiomis organizacijomis.

10 straipsnis. Koordinuojanti įstaiga

1. Šalys paskiria arba įsteigia vieną ar daugiau oficialių įstaigų, atsakingų už politikos ir priemonių, skirtų visų formų smurto, įtraukto į šios Konvencijos taikymo sritį, prevencijai ir kovai su juo, koordinavimą, įgyvendinimą, stebėseną ir vertinimą. Šios įstaigos koordinuoja 11 straipsnyje nurodytą duomenų rinkimą, analizuoja ir platina jo rezultatus.

2. Šalys užtikrina, kad pagal šį straipsnį paskirtos ar įsteigtos įstaigos gautų bendro pobūdžio informaciją apie priemones, kurių imamasi pagal VIII skyrių.

3. Šalys užtikrina, kad pagal šį straipsnį paskirtos ar įsteigtos įstaigos gebėtų tiesiogiai palaikyti ryšius ir puoselėti santykius su analogiškais kitų Šalių įstaigomis.

11 straipsnis. Duomenų rinkimas ir moksliniai tyrimai

1. Šios Konvencijos įgyvendinimo tikslais Šalys įsipareigoja:

- a. reguliariai rinkti atitinkamus į kategorijas suskirstytus statistinius duomenis apie visų formų smurto, įtraukto į šios Konvencijos taikymo sritį, atvejus;
- b. remti visų formų smurto, įtraukto į šios Konvencijos taikymo sritį, srities mokslinius tyrimus, kad būtų galima išnagrinėti esmines šio reiškinio priežastis ir poveikį, dažnumą ir apkaltinamųjų nuosprendžių dalį, taip pat šios Konvencijos įgyvendinimo priemonių veiksmingumą.

2. Šalys stengiasi reguliariai vykdyti gyventojų apklausas, kad būtų galima įvertinti visų formų smurto, įtraukto į šios Konvencijos taikymo sritį, paplitimą ir tendencijas. Šalys pateikia šios Konvencijos 66 straipsnyje nurodytai ekspertų grupei pagal šį straipsnį surinktą informaciją, kad paskatintų tarptautinį bendradarbiavimą ir sudarytų sąlygas tarptautinei lyginamajai analizei.

3. Šalys užtikrina, kad pagal šį straipsnį surinkta informacija būtų prieinama visuomenei.

III skyrius. Prevencija

12 straipsnis. Bendrieji įsipareigojimai

1. Šalys imasi būtinų priemonių, kuriomis būtų skatinami socialinių ir kultūrinių moterų ir vyrų elgsenos modelių pokyčiai, siekdamos panaikinti prietarus, papročius, tradicijas ir visą kitą praktiką, grindžiamus žemesnės moterų padėties idėja arba stereotipiniais moterų ir vyrų vaidmenimis.
2. Šalys imasi būtinų teisėkūros ir kitų priemonių, kad užkirstų kelią bet kurio fizinio ar juridinio asmens vykdomam visų formų smurtui, įtrauktam į šios Konvencijos taikymo sritį.
3. Įgyvendinant visas priemones, kurių imamasi pagal šį skyrių, atsižvelgiama į specialius dėl susiklosčiusių aplinkybių tapusių pažeidžiamais asmenų poreikius ir šie poreikiai tenkinami, o daugiausia dėmesio skiriama visų aukų žmogaus teisėms.
4. Šalys imasi būtinų priemonių, kuriomis visi visuomenės nariai, ypač vyrai ir berniukai, skatinami aktyviai prisidėti prie visų formų smurto, įtraukto į šios Konvencijos taikymo sritį, prevencijos.
5. Šalys užtikrina, kad kultūra, papročiai, religija, tradicijos ar vadinamoji „garbė“ nebūtų laikomi bet kokių smurto veiksmų, įtrauktų į šios Konvencijos taikymo sritį, pateisinimu.
6. Šalys imasi būtinų priemonių moterų įgalėjimui skirtoms programoms ir veiklai skatinti.

13 straipsnis. Informuotumo didinimas

1. Šalys reguliariai visais lygmenimis skatina ar vykdo informuotumo didinimo kampanijas ar programas, be kita ko, tinkamais atvejais bendradarbiaudamos su nacionalinėmis žmogaus teisių institucijomis ir lygybės organais, pilietine visuomene ir nevyriausybinėmis organizacijomis, ypač moterų organizacijomis, kad būtų didinamas plačiosios visuomenės informuotumas apie visų formų smurto, įtraukto į šios Konvencijos taikymo sritį, įvairias išraiškas, jų pasekmes vaikams ir poreikį vykdyti tokio smurto prevenciją, taip pat šių klausimų supratimas.
2. Šalys užtikrina platų informacijos apie galimas priemones, skirtas į šios Konvencijos taikymo sritį įtrauktą smurto veiksmų prevencijai, sklaidimą plačiajai visuomenei.

14 straipsnis. Švietimas

1. Šalys tinkamais atvejais imasi būtinų priemonių, kad į oficialią visų švietimo lygių mokymo programą būtų įtraukta pagal kintančius besimokančiųjų

gebėjimus pritaikyta mokymo medžiaga, pavyzdžiui, tokiomis temomis: moterų ir vyrų lygybės, nestereotipinių lyčių vaidmenų, tarpusavio pagarbos, nesmurtinio konfliktų sprendimo tarpasmeniniuose santykiuose, smurto prieš moteris dėl lyties ir teisės į asmens neliečiamybę.

2. Šalys imasi būtinų priemonių, kad 1 dalyje nurodyti principai būtų skatunami savaiminio mokymosi įstaigose, taip pat sporto, kultūros bei laisvalaikio įstaigose ir žiniasklaidoje.

15 straipsnis. Specialistų mokymas

1. Šalys teikia arba stiprina tinkamą mokymą, skirtą atitinkamiems specialistams, dirbantiems su visų į šios Konvencijos taikymo sritį įtrauktų smurto veikslių aukomis arba tokių smurto veikslių vykdytojais, tokio smurto prevencijos ir jo atvejų nustatymo, moterų ir vyrų lygybės, aukų poreikių ir teisių, taip pat antrinės viktimizacijos prevencijos būdų klausimais.

2. Šalys skatina, kad 1 dalyje nurodytas mokymas apimtų ir mokymą apie koordinuotą įvairių institucijų bendradarbiavimą, kad į šios Konvencijos taikymo sritį įtraukto smurto atvejais aukas būtų galima visapusiškai ir tinkamai nukreipti į reikiamas institucijas.

16 straipsnis. Prevencinės intervencijos ir gydymo programos

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad būtų sukurtos ar remiamos programos, kurių tikslas yra artimoje aplinkoje smurtaujančius asmenis mokyti nesmurtinio elgesio tarpasmeniniuose santykiuose, siekiant užkirsti kelią tolesniam smurtui ir pakeisti smurtinės elgsenos modelius.

2. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad būtų sukurtos ar remiamos gydymo programos, kurių tikslas yra vykdytojų, ypač seksualinių nusikalstamų veikų vykdytojų, recidyvo prevencija. Imdamosi 1 ir 2 dalyse nurodytų priemonių, Šalys užtikrina, kad labiausiai būtų rūpinamasi aukų saugumu, parama joms ir jų žmogaus teisėmis ir kad tinkamais atvejais šios programos būtų kuriamos ir įgyvendinamos glaudžiai koordinuojant su specialiosios paramos aukoms paslaugomis.

17 straipsnis. privataus sektoriaus ir žiniasklaidos dalyvavimas

1. Šalys skatina privatųjį sektorių, informacinių ir ryšių technologijų sektorių ir žiniasklaidą, tinkamai atsižvelgiant į žodžio laisvę ir jų nepriklausomumą, dalyvauti rengiant ir įgyvendinant politiką ir nustatyti gaires bei savireguliacijos standartus, skirtus smurto prieš moteris prevencijai ir pagarbos jų orumui didinimui.

2. Bendradarbiaudamos su privačiojo sektoriaus subjektais, Šalys ugdo ir skatina vaikų, tėvų ir švietimo darbuotojų įgūdžius, kaip elgtis informacinėje ir

komunikacinėje aplinkoje, kurioje galima susipažinti su žeminančio seksualinio arba smurtinio pobūdžio turiniu, kuris galėtų būti žalingas.

IV skyrius. Apsauga ir parama

18 straipsnis. Bendrieji įsipareigojimai

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad apsaugotų visas aukas nuo bet kokių tolesnių smurto veiksmų.
2. Šalys pagal vidaus teisę imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis būtų užtikrinti atitinkami mechanizmai, kuriais numatomas veiksmingas visų atitinkamų valstybės institucijų, įskaitant teismus, prokuratūras, teisėsaugos institucijas, vietas bei regionų valdžios institucijas, taip pat nevyriausybinį organizacijų ir kitų atitinkamų organizacijų bei subjektų bendradarbiavimas apsaugant visų formų smurto, įtraukto į šios Konvencijos taikymo sritį, liudininčius bei aukas ir teikiant jiems paramą, be kita ko, juos nukreipiant į tarnybas, teikiančias bendrosios ir specialiosios paramos paslaugas, detaliau aprašomas šios Konvencijos 20 ir 22 straipsniuose.
3. Šalys užtikrina, kad priemonės, kurių imamasi pagal šį skyrių:
 - būtų grindžiamos smurto prieš moteris bei smurto artimoje aplinkoje supratimu atsižvelgiant į lyčių aspektą ir jas įgyvendinant daugiausia dėmesio būtų skiriama aukos žmogaus teisėms ir saugumui;
 - būtų grindžiamos integruotu požiūriu, kuriuo atsižvelgiama į aukų, smurtautojų, vaikų tarpusavio santykius ir jų platesnę socialinę aplinką;
 - jomis būtų siekiama išvengti antrinės viktimizacijos;
 - jomis būtų siekiama nuo smurto nukentėjusių moterų įgalėjimo ir ekonominio nepriklausomumo;
 - tinkamais atvejais sudarytų sąlygas įvairias apsaugos ir paramos paslaugas teikti tose pačiose patalpose;
 - tenkintų konkrečius pažeidžiamų asmenų, įskaitant nukentėjusius vaikus, poreikius ir būtų jiems prieinamos.
4. Paslaugų teikimas nepriklauso nuo to, ar auka nori pateikti kaltinimus arba liudyti prieš bet kurį smurtautoją.
5. Šalys imasi tinkamų priemonių, kad suteiktų konsulinę ir kitą apsaugą ir paramą savo piliečiams ir kitoms aukoms, kurios turi teisę į tokią apsaugą, laikydamosi savo įsipareigojimų pagal tarptautinę teisę.

19 straipsnis. Informacija

Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad aukos laiku ir joms suprantama kalba gautų tinkamą informaciją apie esamas paramos tarnybas ir teises priemones.

20 straipsnis. Bendrosios paramos paslaugos

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad aukos galėtų naudotis paslaugomis, palengvinančiomis jų atsigavimą nuo patirto smurto. Šios priemonės prireikus turėtų apimti, pavyzdžiui, tokias paslaugas: teises ir psichologines konsultacijas, finansinę paramą, aprūpinimą būstu, švietimą, mokymą ir pagalbą ieškant darbo.

2. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad aukos galėtų naudotis sveikatos priežiūros ir socialinėmis paslaugomis ir kad šioms paslaugoms teikti būtų skiriama pakankamai išteklių, o specialistai būtų apmokyti padėti aukoms ir nukreipti jas į atitinkamas tarnybas.

21 straipsnis. Pagalba teikiant individualius / kolektyvinius skundus

Šalys užtikrina, kad aukos gautų informaciją apie atitinkamus regioninius ir tarptautinius individualių / kolektyvinių skundų mechanizmus ir galėtų jais naudotis. Šalys skatina, kad aukoms būtų jautriai ir kompetentingai suteikiama pagalba, kaip pateikti tokius skundus.

22 straipsnis. Specialiosios paramos paslaugos

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad, užtikrinant tinkamą geografinį paskirstymą, būtų teikiamos arba organizuojamos skubios, trumpalaikės ir ilgalaikės specialiosios paramos paslaugos visoms aukoms, nukentėjusioms nuo bet kokio smurto, įtraukto į šios Konvencijos taikymo sritį.

2. Šalys teikia arba organizuoja specialiosios paramos moterims paslaugas visoms moterims, kurios yra nukentėjusios nuo smurto, ir jų vaikams.

23 straipsnis. Prieglaudos

Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad numatytų sukurti pakankamai tinkamų ir lengvai prieinamų prieglaudų, kuriose aukos, ypač moterys ir jų vaikai, galėtų saugiai apsistoti ir kuriose joms iniciatyviai būtų teikiama pagalba.

24 straipsnis. Pagalbos telefonu linijos

Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad visoje šalyje būtų įkurtos 7 dienas per savaitę ir 24 valandas per parą veikiančios nemokamos pagalbos telefonu linijos, kurių tikslas būtų konfidencialiai arba tinkamai atsižvelgiant į

skambinančiųjų anonimiškumą konsultuoti juos dėl visų formų smurto, įtraukto į šios Konvencijos taikymo sritį.

25 straipsnis. Parama seksualinio smurto aukoms

Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad numatytų sukurti pakankamai tinkamų ir lengvai prieinamų išžaginimo aukų krizės centrų ar pagalbos seksualinio smurto aukoms centrų, kuriuose būtų atliekama aukų medicininė apžiūra ir teismo ekspertizė, teikiama parama aukoms po traumų ir aukų konsultavimo paslaugas.

26 straipsnis. Vaikų liudininkų apsauga ir parama jiems

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad teikiant aukoms apsaugos ir paramos paslaugas būtų deramai atsižvelgiama į vaikų, tapusių visų formų smurto, įtraukto į šios Konvencijos taikymo sritį, liudininkais, teises ir poreikius.

2. Priemonės, kurių imamasi pagal šį straipsnį, turi apimti vaikų, tapusių visų formų smurto, įtraukto į šios Konvencijos taikymo sritį, liudininkais, amžiuui pritaikytas psichologines ir socialines konsultacijas ir jomis turi būti tinkamai atsižvelgiama į vaiko interesus.

27 straipsnis. Pranešimas

Šalys imasi būtinų priemonių, kuriomis visi asmenys, tapę į šios Konvencijos taikymo sritį įtrauktų smurto veiksmų įvykdymo liudininkais arba turintys pagrįstų priežasčių manyti, kad toks smurto veiksmas gali būti įvykdytas arba kad tikėtina, jog smurto veiksmai bus vykdomi toliau, skatinami pranešti apie tai kompetentingoms organizacijoms ar valdžios institucijoms.

28 straipsnis. Specialistų pranešimas

Šalys imasi būtinų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad tam tikriems specialistams vidaus teisėje nustatytos konfidencialumo taisyklės nekliudytų tam, kad jie galėtų tinkamomis sąlygomis pranešti kompetentingoms organizacijoms ar valdžios institucijoms, jei turi pagrįstų priežasčių manyti, kad buvo įvykdytas sunkus smurto veiksmas, įtrauktas į šios Konvencijos taikymo sritį, ir kad tikėtina, jog sunkūs smurto veiksmai bus vykdomi toliau.

V skyrius. Materialinė teisė

29 straipsnis. Civiliniai ieškiniai ir teisių gynimo priemonės

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad suteiktų aukoms tinkamų teisių gynimo priemonių prieš smurtautoją.

2. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad laikydamosi bendrųjų tarptautinės teisės principų suteiktų aukoms tinkamų civilinių teisių gynimo priemonių, kuriomis jos gali pasinaudoti prieš valdžios institucijas, neįvykdžiusias savo pareigos imtis būtinų jų įgaliojimų sritį atitinkančių prevencinių ar apsaugos priemonių.

30 straipsnis. Kompensacija

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad aukos turėtų teisę reikalauti kompensacijos iš smurtautojų dėl bet kurios nusikalstamos veikos, kaip nustatyta pagal šią Konvenciją.

2. Aukoms, patyrusioms sunkių kūno sužalojimų ar sveikatos sutrikdymą, skiriama tinkama valstybės kompensacija, tiek, kiek žala nėra kompensuojama iš kitų šaltinių, pavyzdžiui, smurtautojo, draudimo ar valstybės finansuojamų sveikatos ir socialinių tarnybų. Tai neklūdo Šalims išsireikalauti iš smurtautojo aukai skirtą kompensaciją, jeigu deramai atsižvelgiama į aukos saugumą.

3. Priemonėmis, kurių imamasi pagal 2 dalį, užtikrinama, kad kompensacija būtų išmokėta per pagrįstą laiką.

31 straipsnis. Globa, lankymo teisės ir saugumas

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad sprendžiant vaikų globos ir lankymo teisių klausimus būtų atsižvelgiama į smurto veiksmus, kurie įtraukti į šios Konvencijos taikymo sritį. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad naudojimasis vaikų lankymo arba globos teisėmis nesukeltų pavojaus aukos ar vaikų teisėms ir saugumui.

32 straipsnis. Priverstinės santuokos civilinės pasekmės

Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad būtų numatytas santykinis prievarta sudarytų santuokų negaliojimas, jas būtų galima pripažinti negaliojančiomis ar nutraukti aukai nepatiriant nepagrįstos finansinės ar administracinės naštos.

33 straipsnis. Psichologinis smurtas

Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad būtų kriminalizuotas tyčinis rimtas asmens psichinės sveikatos sutrikdymas naudojant prievartą ar grasinimus.

34 Straipsnis. Persekiojimas

Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad būtų kriminalizuotas tyčinis pasikartojantis kitam asmeniui grėsmę keliantis elgesys, dėl kurio šis asmuo jaučiasi nesaugus.

35 straipsnis. Fizinis smurtas

Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad būtų kriminalizuotas tyčinių fizinio smurto prieš kitą asmenį veiksmų įvykdymas.

36 straipsnis. Seksualinis smurtas, įskaitant išžaginimą

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad būtų kriminalizuotas toliau nurodytas tyčinis elgesys:

- a. priverstinis vaginalinis, analinis ar oralinis seksualinis įsiskverbimas į kito asmens kūną bet kuria kūno dalimi ar daiktu;
- b. priverstinis kitų seksualinių veiksmų atlikimas asmeniui;
- c. kito asmens privertimas atlikti seksualinius veiksmus su trečiuoju asmeniu.

2. Sutikimas atlikti seksualinius veiksmus turi būti duodamas savanoriškai ir laisva valia, vertinant pagal susijusias aplinkybes.

3. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad 1 dalies nuostatos būtų taikomos ir veiksmams, įvykdytiems prieš buvusius ar esamus sutuoktinius ar partnerius, pripažįstamus pagal vidaus teisę.

37 straipsnis. Priverstinė santuoka

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad būtų kriminalizuoti tyčiniai veiksmai, kuriais suaugusysis arba vaikas priverčiamas sudaryti santuoką.

2. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad būtų kriminalizuotas tyčinis suaugusiojo arba vaiko išviliojimas į kitos šalies ar valstybės nei ta, kurioje jis nuolat gyvena, teritoriją siekiant priversti šį suaugusįjį arba vaiką sudaryti santuoką

38 straipsnis. Moters lyties organų žalojimas

Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad būtų kriminalizuotas toliau nurodytas tyčinis elgesys:

- a. visų ar dalies moters didžiųjų lytinių lūpų, mažųjų lytinių lūpų ar klitorio išpjovimas, užsiuvimas ar bet koks kitas žalojimas;
- b. moters privertimas, kad jai būtų atliktas bet kuris iš a punkte išvardytų veiksmų, arba tam skirtų priemonių suteikimas jai;
- c. mergaitės raginimas arba privertimas, kad jai būtų atliktas bet kuris iš a punkte išvardytų veiksmų, arba tam skirtų priemonių suteikimas jai.

39 straipsnis. Priverstinis nėštumo nutraukimas ir priverstinė sterilizacija

Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad būtų kriminalizuotas toliau nurodytas tyčinis elgesys:

- a moters nėštumo nutraukimas negavus jos išankstinio ir informacija pagrįsto sutikimo;
- b operacijos, kurios tikslas arba pasekmė yra moters gebėjimo natūraliu būdu susilaukti palikuonių praradimas, atlikimas negavus jos išankstinio ir informacija pagrįsto sutikimo arba jai nesupratus procedūros esmės.

40 straipsnis. Seksualinis priekabiavimas

Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad už bet kokios formos nepageidaujamas seksualinio pobūdžio žodinius, nežodinius ar fizinius veiksmus, kurių tikslas arba pasekmė yra asmens orumo pažeminimas, ypač jei sukuriama bauginanti, priešiška, menkinanti, žeminanti ar užgauli aplinka, būtų taikomos baudžiamosios ar kitos teisinės sankcijos.

41 straipsnis. Pagalba ar bendrininkavimas ir kėsinimasis

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad pagalba arba bendrininkavimas vykdant nusikalstamas veikas, kaip nustatyta pagal šios Konvencijos 33, 34, 35, 36, 37 straipsnius, 38 straipsnio a punktą ir 39 straipsnį, jei tai daroma tyčia, būtų laikomi nusikalstama veika.

2. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad kėsinimasis įvykdyti nusikalstamas veikas, kaip nustatyta pagal šios Konvencijos 35, 36, 37 straipsnius, 38 straipsnio a punktą ir 39 straipsnį, jei tai daroma tyčia, būtų laikomas nusikalstama veika.

42 straipsnis. Nepriimtinas nusikaltimų pateisinimas, įskaitant nusikaltimus, įvykdytus prisidengiant vadinamąja „garbe“

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad baudžiamuosiuose procesuose, pradėtuose dėl to, kad įvykdomas bet kuris iš smurto veiksmų, įtrauktų į šios Konvencijos taikymo sritį, tokių veiksmų pateisinimu nebūtų laikomi kultūra, papročiai, religija, tradicijos ar vadinamoji „garbė“. Tai visų pirma taikoma teiginiams, kad auka nesilaikė kultūrinių, religinių, socialinių ar tradicinių tinkamo elgesio normų ar papročių.

2. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad jei asmuo ragina vaiką įvykdyti bet kurį iš 1 dalyje nurodytų veiksmų, tai nesumažintų to asmens baudžiamosios atsakomybės už įvykdytus veiksmus.

43 straipsnis. Laikymas nusikalstama veika

Nusikalstamos veikos, kaip nustatyta pagal šią Konvenciją, laikomos tokiomis neatsižvelgiant į aukos ir vykdytojo tarpusavio santykių pobūdį.

44 straipsnis. Jurisdikcija

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad nustatytų jurisdikciją visų nusikalstamų veikų, kaip nustatyta pagal šią Konvenciją, atžvilgiu, kai nusikalstama veika įvykdoma:

- a. jų teritorijoje; arba
- b. laive, plaukiojančiame su jų vėliava; arba
- c. orlaivyje, įregistruotame pagal jų įstatymus; arba
- d. jų piliečio; arba
- e. asmens, kurio įprastinė gyvenamoji vieta yra jų teritorijoje.

2. Šalys stengiasi imtis būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad nustatytų jurisdikciją visų nusikalstamų veikų, kaip nustatyta pagal šią Konvencijoje, atžvilgiu, jeigu nusikalstama veika įvykdoma prieš jų pilietį arba asmenį, kurio įprastinė gyvenamoji vieta yra jų teritorijoje.

3. Nusikalstamų veikų, kaip nustatyta pagal šios Konvencijos 36, 37, 38 ir 39 straipsnius, baudžiamajam persekiojimui vykdyti Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad jų jurisdikcija nepriklausytų nuo sąlygos, kad toje teritorijoje, kurioje veikos yra įvykdytos, jos kriminalizuojamos.

4. Nusikalstamų veikų, kaip nustatyta pagal šios Konvencijos 36, 37, 38 ir 39 straipsnius, baudžiamajam persekiojimui vykdyti Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad jų jurisdikcija 1 dalies d ir e punktų atžvilgiu nepriklausytų nuo sąlygos, kad baudžiamasis persekiojimas gali būti pradėtas tik tuomet, kai apie nusikalstamą veiką praneša jos auka arba informuoja tos vietos, kurioje veika buvo įvykdyta, valstybė.

5. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad nustatytų jurisdikciją nusikalstamų veikų, kaip nustatyta pagal šią Konvenciją, atžvilgiu, tais atvejais, kai įtariamas vykdytojas yra jų teritorijoje ir jo ekstradicija į kitą Šalį negali būti vykdoma vien tik dėl jo pilietybės.

6. Kai daugiau nei viena Šalis pareiškia turinti jurisdikciją įtariamos nusikalstamos veikos, kaip nustatyta pagal šią Konvenciją, atžvilgiu, atitinkamos Šalys tinkamais atvejais konsultuojasi tarpusavyje, kad nustatytų, kuri jurisdikcija yra tinkamiausia baudžiamajam persekiojimui vykdyti.

7. Nedarant poveikio bendrosioms tarptautinės teisės taisyklėms, šia Konvencija neatmetama jokia baudžiamoji jurisdikcija, kurią Šalis vykdo pagal savo vidaus teisę.

45 straipsnis. Sankcijos ir priemonės

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad už nusikalstamas veikas, kaip nustatyta pagal šią Konvenciją, būtų baudžiama taikant veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas, atsižvelgiant į šių nusikalstamų veikų sunkumą. Šios sankcijos tinkamais atvejais apima apkaltinamuosius nuosprendžius, kuriais skiriama laisvės atėmimo bausmė, kurių atveju gali būti vykdoma ekstradicija.
2. Šalys gali patvirtinti kitas vykdytojams taikomas priemones, pavyzdžiui:
 - nuteistųjų stebėseną ar priežiūrą;
 - tėvų teisių atėmimą, jei vaiko interesų, kurie gali apimti ir aukos saugumą, negalima užtikrinti jokių kitu būdu.

46 straipsnis. Sunkinančios aplinkybės

Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad skiriant bausmę už nusikalstamas veikas, kaip nustatyta pagal šią Konvenciją, į toliau išvardytas aplinkybes, jei į jas dar nėra atsižvelgta kaip į nusikalstamos veikos sudėties požymius, laikantis atitinkamų vidaus teisės nuostatų galėtų būti atsižvelgta kaip į sunkinančias aplinkybes:

- a. nusikalstama veika įvykdyta prieš buvusį ar esamą sutuoktinį ar partnerį, pripažįstamą pagal vidaus teisę, ir šią veiką įvykdė šeimos narys, su auka gyvenantis asmuo arba asmuo, kuris piktnaudžiavo turima valdžia;
- b. nusikalstama veika arba susijusios nusikalstamos veikos buvo vykdomos daugiau nei vieną kartą;
- c. nusikalstama veika buvo įvykdyta prieš asmenį, kuris dėl tam tikrų aplinkybių yra pažeidžiamas;
- d. nusikalstama veika buvo įvykdyta prieš vaiką arba jo akivaizdoje;
- e. nusikalstama veika buvo įvykdyta dviejų arba daugiau asmenų, veikiančių kartu;
- f. prieš įvykdant nusikalstamą veiką arba kartu su ja buvo įvykdyti itin žiaurūs smurto veiksmai;
- g. nusikalstama veika buvo įvykdyta naudojant ginklą ar juo grasinant;

- h. dėl nusikalstamos veikos aukai padaryta didelė fizinė ar psichologinė žala;
- i. vykdytojas anksčiau buvo nuteistas už panašaus pobūdžio nusikalstamas veikas.

47 straipsnis. Kitos Šalies priimti nuosprendžiai

Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis numatoma galimybė skiriant bausmę atsižvelgti į kitoje Šalyje priimtus galutinius nuosprendžius, susijusius su nusikalstamomis veikomis, kaip nustatyta pagal šią Konvenciją.

48 straipsnis. Privalomų alternatyvių ginčų sprendimo būdų ar baudimo draudimas

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis draudžiama visų formų smurto, įtraukto į šios Konvencijos taikymo sritį, atveju taikyti privalomus alternatyvius ginčų sprendimo būdus, įskaitant tarpininkavimą ir taikinimą.

2. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad jei nurodoma sumokėti baudą, būtų tinkamai atsižvelgiama į smurtautojo gebėjimą prisiimti finansinius įsipareigojimus aukai.

VI skyrius. Tyrimas, baudžiamasis persekiojimas, proceso teisė ir apsaugos priemonės

49 straipsnis. Bendrieji įsipareigojimai

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad tyrimai ir teismo procesai, susiję su visų formų smurtu, įtrauktu į šios Konvencijos taikymo sritį, būtų vykdomi nepagrįstai nedelsiant ir visais baudžiamojo proceso etapais tinkamai atsižvelgiant į aukos teises.

2. Laikydamosi pagrindinių žmogaus teisių principų ir atsižvelgdamos į lyčių aspektu grindžiamą smurto supratimą, Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad būtų užtikrintas veiksmingas nusikalstamų veikų, kaip nustatyta pagal šią Konvenciją, tyrimas ir baudžiamasis persekiojimas už jas.

50 straipsnis. Neatidėliotinas reagavimas, prevencija ir apsauga

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad atsakingos teisėsaugos institucijos skubiai ir tinkamai reaguotų į visų formų smurtą, įtrauktą į šios Konvencijos taikymo sritį, suteikdamos aukoms tinkamą ir neatidėliotinę apsaugą.

2. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad atsakingos teisėkūros institucijos skubiai ir tinkamai vykdytų visų formų smurto, įtraukto į šios Konvencijos taikymo sritį, prevenciją ir apsaugą nuo jo, įskaitant prevencinių operatyvinių priemonių naudojimą ir įrodymų rinkimą

51 straipsnis. Rizikos vertinimas ir rizikos valdymas

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad rizikos valdymo tikslais ir prireikus koordinuojamo saugumo užtikrinimo ir paramos teikimo tikslais visos atitinkamos institucijos atliktų pavojaus gyvybei, padėties rimtumo ir smurto recidyvo rizikos vertinimą.

2. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad atliekant 1 dalyje nurodytą vertinimą visais tyrimo etapais ir taikant apsaugos priemones būtų atsižvelgiama į tai, ar smurto veiksmų, įtrauktų į šios Konvencijos taikymo sritį, vykdytojas turi šaunamųjų ginklų arba galimybę jų gauti.

52 straipsnis. Skubūs draudžiamieji nurodymai

Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad kompetentingoms institucijoms būtų suteikti įgaliojimai tiesioginės grėsmės atvejais nurodyti smurtautojui pakankamai ilgam laikui palikti aukos ar asmens, kuriam kyla rizika patirti smurtą, namus ir uždrausti smurtautojui patekti į aukos ar asmens, kuriam kyla smurto pavojus, namus ar mėginti su jais bendrauti. Priemonėmis, kurių imamasi pagal šį straipsnį, pirmenybė teikiama aukų ar asmenų, kuriems kyla rizika patirti smurtą, saugumui.

53 straipsnis. Apribojantys ar apsaugos nurodymai

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad aukos, nukentėjusios nuo visų formų smurto, įtraukto į šios Konvencijos taikymo sritį, galėtų kreiptis dėl tinkamų apribojančių ar apsaugos nurodymų.

2. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad 1 dalyje nurodyti apribojantys ar apsaugos nurodymai:

- būtų išduodami neatidėliotinai apsaugai užtikrinti, aukai nepatiriant nepagrįstos finansinės ar administracinės naštos;
- būtų išduodami konkrečiam laikotarpiui arba iki bus pakeistos ar panaikintos;
- prireikus būtų išduodami *ex parte* pagrindu ir įsigalioję nedelsiant;
- galėtų būti išduodami neatsižvelgiant į kitus teismo procesus arba juos papildytų;
- galėtų būti išduodami vėlesniuose teismo procesuose.

3. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad pagal 1 dalį išduotų apribojančių ar apsaugos nurodymų pažeidimo atveju būtų taikomos veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos baudžiamosios ar kitos teisinės sankcijos.

54 straipsnis. Tyrimai ir įrodymai

Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad bet kurio civilinio ar baudžiamojo proceso metu įrodymai, susiję aukos seksualine praeitimi ir elgesiu, būtų leidžiami tik tada, kai tai yra aktualu ir būtina.

55 straipsnis. Ex parte ir ex officio procesai

1. Šalys užtikrina, kad nusikalstamų veikų, kaip nustatyta pagal šios Konvencijos 35, 36, 37, 38 ir 39 straipsnius, tyrimai arba baudžiamasis persekiojimas už jas nepriklausytų vien tik nuo aukos pareiškimo ar skundo, jei nusikalstama veika buvo visiškai arba iš dalies įvykdyta jos teritorijoje, ir kad baudžiamasis persekiojimas galėtų būti tęsiamas net jei auka atsiimtų savo pareiškimą arba skundą

2. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis, laikantis jų vidaus teisėje numatytų sąlygų, vyriausybinėms bei nevyriausybinėms organizacijoms ir smurto artimoje aplinkoje klausimais konsultuojantiems specialistams užtikrinama galimybė aukų prašymu joms padėti ir (arba) jas paremti, kol vyksta nusikalstamų veikų, kaip nustatyta pagal šią Konvenciją, tyrimai ir su jomis susiję teismo procesai.

56 straipsnis. Apsaugos priemonės

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad visais tyrimo ir teismo proceso etapais būtų apsaugotos aukų teisės ir ginami jų interesai, įskaitant specialius jų poreikius, jei jie yra liudytojai, visų pirma šiomis priemonėmis:

- a numatant jų, jų šeimų ir liudytojų apsaugą nuo bauginimo, keršto ir pakartotinės viktimizacijos;
- b užtikrinant, kad aukos būtų informuojamos, jeigu smurtautojas pabėgo arba yra laikinai arba visam laikui paleidžiamas, bent tais atvejais, kai tai gali kelti pavojų aukoms ir jų šeimoms;
- c vidaus teisėje numatytomis sąlygomis informuojant aukas apie jų teises ir paslaugas, kuriomis jos gali naudotis, taip pat apie tolesnes priemones, kurių imtasi pagal jų skundą, apie kaltinimus, bendrą tyrimo ar proceso eigą ir aukų vaidmenį juose, taip pat apie jų bylos baigtį;

- d vidaus teisės procedūrinės taisyklės atitinkančiu būdu sudarant joms sąlygas tiesiogiai arba per atstovą būti išklausytoms, pateikti įrodymus ir savo nuomonę, poreikius ir nuogąstavimus, ir kad j tai būtų atsižvelgta;
- e teikiant aukoms tinkamas paramos paslaugas, kad jų teisės ir interesai būtų tinkamai pateikiami ir j juos deramai atsižvelgiama;
- f užtikrinant, kad galėtų būti imamasi priemonių aukos privatumui ir įvaizdžiui apginti;
- g užtikrinant, kad, jei įmanoma, būtų vengiama aukų ir smurtautojų susitikimo teismų ir teisėsaugos institucijų patalpose;
- h teikiant aukoms nepriklausomų ir kompetentingų vertėjų paslaugas, kai jos dalyvauja procesuose arba kai pateikia įrodymus;
- i pagal vidaus teisėje nustatytas taisyklės suteikiant aukoms galimybę duoti parodymus nesant teismo salėje arba bent nedalyvaujant įtariamam vykdytojui, visų pirma naudojantis tinkamomis ryšių technologijomis, jei yra galimybė jomis naudotis.

2. Jei auka yra vaikas arba vaikas yra smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje liudininkas, jam, atsižvelgiant į vaiko interesus, tinkamais atvejais taikomos specialios apsaugos priemonės.

57 straipsnis. Teisinė pagalba

Vidaus teisėje nustatytais sąlygomis Šalys suteikia aukoms teisę į teisinę paramą ir nemokamą teisinę pagalbą.

58 straipsnis. Senaties terminas

Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad senaties terminas pradėti bet kokį teismo procesą dėl nusikalstamų veikų, kaip nustatyta pagal šios Konvencijos 36, 37, 38 ir 39 straipsnius, būtų pakankamai ilgas ir atitiktų atitinkamos nusikalstamos veikos sunkumą, kad būtų galima veiksmingai pradėti procesą po to, kai auka sulaukė pilnametystės.

VII skyrius. Migracija ir prieglobstis

59 straipsnis. Gyventojų statusas

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad aukoms, kurių gyventojų statusas priklauso nuo sutuoktinio ar partnerio, kuris pripažįstamas pagal vidaus teisę, statuso, santuokos arba santykių nutraukimo atveju ypač sunkiomis aplinkybėmis būtų suteikiamas atskiras leidimas gyventi,

neatsižvelgiant į santuokos arba santykių trukmę. Tokio atskiro leidimo gyventi išdavimo ir trukmės sąlygos nustatomos vidaus teisėje.

2. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad būtų galima sustabdyti aukų išsiuntimo iš šalies procesą, pradėtą dėl gyventojų statuso, kuris priklauso nuo sutuoktinio ar partnerio, kuris pripažįstamas pagal vidaus teisę, statuso, kad jos galėtų kreiptis dėl atskiro leidimo gyventi.

3. Šalys išduoda aukoms leidimą gyventi, kuris gali būti atnaujinamas, vienu iš šių dviejų atvejų arba abiem atvejais:

- a kai kompetentinga institucija mano, kad aukų buvimas šalyje būtinas dėl jų asmeninės padėties;
- b kai kompetentinga institucija mano, kad aukų buvimas šalyje būtinas tam, kad jos galėtų bendradarbiauti su kompetentingomis institucijomis tyrimo arba baudžiamojo proceso metu.

4. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad priverstinės santuokos aukos, kurios santuokos tikslu buvo išvežtos į kitą šalį ir dėl to prarado gyventojų statusą šalyje, kurioje yra jų įprastinė gyvenamoji vieta, galėtų atgauti šį statusą.

60 straipsnis. Prieglobsčio prašymai dėl lyties

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad būtų pripažįstama, jog smurtas prieš moteris dėl lyties yra persekiojimo forma, kaip apibrėžta 1951 m. Konvencijos dėl pabėgėlių statuso 1 straipsnio A punkto 2 papunktį, ir didelė žala, suteikianti teisę į papildomą apsaugą.

2. Šalys užtikrina, kad kiekvienas iš Konvencijos pagrindų būtų aiškinamas atsižvelgiant į lyčių aspektą, ir jei nustatoma, kad bijoma persekiojimo dėl vieno ar daugiau iš šių pagrindų, prašytojams pagal atitinkamus taikytinus dokumentus suteikiamas pabėgėlio statusas.

3. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad išplėtotų prieglobsčio prašytojų priėmimo procedūras ir paramos paslaugas, kuriomis atsižvelgiama į lyčių aspektą, taip pat gaires lyčių klausimu ir prieglobsčio procedūras, kuriomis atsižvelgiama į lyčių aspektą, įskaitant pabėgėlio statuso suteikimo ir tarptautinės apsaugos prašymų procedūras.

61 straipsnis. Negrąžinimo principas

1. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kad būtų laikomasi negrąžinimo principo, atsižvelgiant į esamus įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę

2. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad smurto prieš moteris aukos, kurioms reikia apsaugos, neatsižvelgiant į jų statusą ar gyvenamąją vietą, jokiais aplinkybėmis nebūtų grąžinamos į šalį, kur jų gyvybei grėstų pavojus arba kur jos galėtų patirti kankinimą arba nežmonišką ar žeminantį elgesį arba baudimą.

VIII skyrius. Tarptautinis bendradarbiavimas

62 straipsnis. Bendrieji principai

1. Šalys kuo plačiau bendradarbiauja tarpusavyje pagal šios Konvencijos nuostatas ir taikydamos atitinkamus tarptautinius ir regioninius bendradarbiavimo civilinėse ir baudžiamosiose bylose dokumentus, priemones, dėl kurių susitarta remiantis vienodais arba abipusiais teisės aktais ir vidaus įstatymais, siekdamos tikslo:

- a užkirsti kelią visų formų smurtui, įtrauktam į šios Konvencijos taikymo sritį, su juo kovoti ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už jį;
- b apsaugoti aukas ir teikti joms pagalbą;
- c vykdyti tyrimus ar procesus, susijusius su nusikalstamomis veikomis, kaip nustatyta pagal šią Konvenciją;
- d užtikrinti Šalių teisminių institucijų priimtų atitinkamų teismo sprendimų civilinėse ir baudžiamosiose bylose, įskaitant apsaugos nurodymus, vykdymą.

2. Šalys imasi būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad nusikalstamos veikos, kaip nustatyta pagal šią Konvenciją, aukos, jei ta nusikalstama veika įvykdyta ne tos Šalies, kurioje gyvena aukos, teritorijoje, galėtų pateikti skundą savo gyvenamosios vietos valstybės kompetentingoms institucijoms.

3. Jei Šalis, nustačiusi, kad savitarpio teisei pagalbai baudžiamosiose bylose teikti, ekstradicijai vykdyti arba kitos šios Konvencijos Šalies teismo sprendimams civilinėse ar baudžiamosiose bylose vykdyti reikia sutarties, gauna tokio teisinio bendradarbiavimo prašymą iš Šalies, su kuria nėra pasirašiusi tokios sutarties, teisiniu pagrindu vykdyti savitarpio teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, ekstradiciją arba kitos šios Konvencijos Šalies teismo sprendimus civilinėse ar baudžiamosiose bylose dėl nusikalstamų veikų, kaip nustatyta pagal šią Konvenciją, ji gali laikyti šią Konvenciją.

4. Šalys siekia tinkamai atvejais integruoti smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo elementus į pagalbos vystymuisi programas, skirtas su trečiosioms valstybėmis, be kita ko, sudarydamos dvišalius ir daugiašalius susitarimus su trečiosiomis valstybėmis, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos aukų apsaugai pagal 18 straipsnio 5 dalį.

63 straipsnis. Priemonės, susijusios su asmenimis, kuriems kyla rizika

Kai Šalis, remdamasi turima informacija, turi pagrįstų priežasčių manyti, kad asmeniui kyla tiesioginė rizika, kad kitos Šalies teritorijoje prieš jį bus įvykdyti bet kokie šios Konvencijos 36, 37, 38 ir 39 straipsniuose nurodyti smurto veiksmai, Šalis, turinti tą informaciją, raginama nedelsiant ją perduoti pastarajai Šaliai siekiant užtikrinti, kad būtų imamasi tinkamų apsaugos priemonių. Kai taikoma, tokia informacija apima ir duomenis apie esamas apsaugos priemones, skirtas asmeniui, kuriam kyla rizika.

64 straipsnis. Informacija

1. Prašymą gavusi Šalis skubiai informuoja prašymą pateikusią Šalį apie veiksmų, kurių imtasi pagal šį skyrių, galutinius rezultatus. Prašymą gavusi Šalis taip pat skubiai informuoja prašymą pateikusią Šalį apie visas aplinkybes, dėl kurių neįmanoma vykdyti prašomų veiksmų arba dėl kurių jas vykdyti būtų labai uždelsta.

2. Šalis gali, kiek tai numatyta jos vidaus teisėje, be išankstinio prašymo perduoti kitai Šaliai savo tyrimų metu gautą informaciją, jei mano, kad tokios informacijos atskleidimas galėtų padėti ją gaunančiai Šaliai užkirsti kelią nusikalstamoms veikoms, kaip nustatyta pagal šią Konvenciją, arba pradėti ar vykdyti tyrimus arba procesus, susijusius su tokiomis nusikalstamomis veikomis, arba kad dėl tokio informacijos atskleidimo ta Šalis galėtų pateikti prašymą bendradarbiauti pagal šį skyrių.

3. Šalis, gaunanti informacijos pagal 2 dalį, tokią informaciją pateikia savo kompetentingoms institucijoms, kad būtų galima pradėti procesus, jei manoma, kad jų reikia, arba tam, kad į šią informaciją galėtų būti atsižvelgta susijusiuose civiliniuose ir baudžiamuosiuose procesuose.

65 straipsnis. Duomenų apsauga

Asmens duomenys saugomi ir naudojami vadovaujantis įsipareigojimais, kuriuos Šalys priėmė pagal Konvenciją dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu (ETS Nr. 108).

IX skyrius. Stebėsenos mechanizmas

66 straipsnis. Kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje ekspertų grupė

1. Kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje ekspertų grupė (toliau – GREVIO) stebi, kaip Šalys įgyvendina šią Konvenciją. GREVIO sudaro mažiausia 10 ir daugiausia 15 narių, atsižvelgiant į jų lytį, geografinį

pasiskirstymą bei įvairių sričių ekspertines žinias. Grupės narius iš Šalių pasiūlytų kandidatų ketverių metų kadencijai, kuri gali būti atnaujinta vieną kartą, renka Šalių komitetas; kandidatai turi būtų Šalių piliečiai.

2. Pirmieji 10 narių rinkimai surengiami per vienus metus nuo šios Konvencijos įsigaliojimo. Papildomų 5 narių rinkimai surengiami, kai šią Konvenciją ratifikuoja ar prie jos prisijungia 25-oji Šalis.

3. GREVIO narių rinkimai grindžiami šiais principais:

- a jie atrenkami vadovaujantis skaidria procedūra iš nepriekaištingos reputacijos asmenų, turinčių pripažintą kompetenciją žmogaus teisių, lyčių lygybės, kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje arba pagalbos aukoms ir jų apsaugos srityse arba pademonstravusių profesinę patirtį srityse, kuriose taikoma ši Konvencija;
- b jokie du GREVIO nariai negali būti tos pačios valstybės piliečiai;
- c jie turėtų atstovauti pagrindinėms teisinėms sistemoms;
- d jie turėtų atstovauti atitinkamiems subjektams ir agentūroms, veikiantiems kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje srityse;
- e jie dalyvauja kaip individualūs asmenys ir vykdydami savo funkcijas yra nepriklausomi bei nešališki, taip pat turi galėti efektyviai vykdyti savo pareigas.

4. GREVIO narių rinkimų procedūrą nustato Europos Tarybos Ministrų Komitetas, pasikonsultavęs su Šalimis ir gavęs jų vieningą pritarimą, per šešis mėnesius nuo šios Konvencijos įsigaliojimo.

5. GREVIO priima savo darbo tvarkos taisykles.

6. GREVIO nariai ir kiti delegacijų nariai savo vizitų į atskiras šalis, kaip išdėstyta 68 straipsnio 9 ir 14 dalyse, metu naudojasi privilegijomis ir imunitetais, nustatytais šios Konvencijos priedėlyje.

67 straipsnis. Šalių komitetas

1. Šalių komitetas sudaromas iš šios Konvencijos Šalių atstovų. Šalių komiteto posėdžius sušaukia Europos Tarybos generalinis sekretorius. Pirmasis posėdis surengiamas per vienus metus nuo šios Konvencijos įsigaliojimo tam, kad būtų išrinkti GREVIO nariai. Toliau posėdžiai rengiami trečdaliai Šalių, Šalių komiteto pirmininko arba generalinio sekretoriaus prašymu.

2. Šalių komitetas priima savo darbo tvarkos taisykles.

68 straipsnis. Procedūra

1. Remdamosi GREVIO sudarytu klausimynu, Šalys pateikia Europos Tarybos generaliniam sekretoriui ataskaitą dėl teisėkūros ir kitų priemonių, kuriomis įgyvendinamos šios Konvencijos nuostatos, kad ją apsvarstytų GREVIO.
2. GREVIO apsvarsto pagal 1 dalį pateiktą ataskaitą su atitinkamos Šalies atstovais.
3. Tolesnės vertinimo procedūros suskirstomos į etapus, kurių trukmę nustato GREVIO. Kiekvieno etapo pradžioje GREVIO atrenka konkrečias nuostatas, kuriomis grindžiama vertinimo procedūra, ir išsiunčia klausimyną.
4. GREVIO apibrėžia tinkamas priemones šiai stebėsenos procedūrai atlikti. Ji gali visų pirma kiekvienam vertinimo etapui parengti klausimyną, kuriuo remiamasi atliekant Šalių vykdomo Konvencijos įgyvendinimo vertinimo procedūrą. Šis klausimynas nusiunčiamas visoms Šalims. Šalys atsako į šio klausimyno klausimus, taip pat pateikia visą kitą informaciją, kurios prašo GREVIO.
5. GREVIO gali gauti informaciją apie Konvencijos įgyvendinimą iš nevyriausybinių organizacijų ir pilietinės visuomenės, taip pat iš nacionalinių žmogaus teisių apsaugos institucijų.
6. GREVIO deramai atsižvelgia į esamą informaciją, kurią galima gauti iš kitų regioninių ir tarptautinių priemonių ir organų, veikiančių srityse, kuriose taikoma ši Konvencija.
7. Sudarydama klausimyną kiekvienam vertinimo etapui, GREVIO deramai atsižvelgia į esamus Šalyse renkamus duomenis ir vykdomus mokslinius tyrimus, kaip nurodyta šios Konvencijos 11 straipsnyje.
8. GREVIO gali gauti informaciją apie šios Konvencijos įgyvendinimą iš Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro, Parlamentinės Asamblėjos ir atitinkamų Europos Tarybos specializuotų organų, taip pat pagal kitus tarptautinius dokumentus įsteigtų specializuotų institucijų. GREVIO supažindinama su šiais organams pateiktais skundais ir jų nagrinėjimo rezultatais.
9. Bendradarbiaudama su nacionalinėmis valdžios institucijomis ir padedama nepriklausomų nacionalinių ekspertų GREVIO gali papildomai rengti vizitus į atskiras šalis, jei gauta informacija yra nepakankama arba 14 dalyje numatytais atvejais. Šių vizitų metu GREVIO gali talkinti konkrečių sričių specialistai.
10. GREVIO parengia ataskaitos projektą, kuriame pateikia savo atliktą nuostatų įgyvendinimo analizę, kuria grindžiamas vertinimas, taip pat savo pasiūlymus, kaip atitinkama Šalis galėtų spręsti nustatytas problemas. Ataskaitos

projektas pateikiamas vertinamai Šaliai, kad ji pateiktų savo pastabas. GREVIO atsižvelgia į Šalies pastabas priimdama ataskaitą.

11. Remdamasi visa gauta informacija ir Šalių pateiktomis pastabomis, GREVIO priima ataskaitą ir išvadas dėl priemonių, kurių atitinkama Šalis ėmėsi, kad įgyvendintų šios Konvencijos nuostatas. Ši ataskaita ir išvados nusiunčiamos atitinkamai Šaliai ir Šalių komitetui. GREVIO priėmus ataskaitą ir išvadas, jie kartu su galimomis atitinkamos Šalies pastabomis skelbiami viešai.

12. Nedarant poveikio 1–8 dalyse nustatyta procedūrai, Šalių komitetas, remdamasis GREVIO ataskaita ir išvadomis, gali priimti tai Šaliai skirtas rekomendacijas a) dėl priemonių, kurių reikia imtis, kad būtų įgyvendintos GREVIO išvados, prireikus nustatant terminą, kada turi būti pateikta informacija apie jų įgyvendinimą, ir b) siekiant skatinti bendradarbiavimą su ta Šalimi, kad ši Konvencija būtų tinkamai įgyvendinama.

13. Jei GREVIO gauna patikimos informacijos, iš kurios galima spręsti, kad susidarė padėtis, kai problemas reikia spręsti nedelsiant, kad būtų galima užkirsti kelią rimtiems Konvencijos pažeidimams arba apriboti jų mastą ar skaičių, ji gali prašyti skubiai pateikti specialią ataskaitą dėl priemonių, kurių imtasi siekiant užkirsti kelią sunkiems, masiniams ar nuolatiniais smurto prieš moteris reiškiniams.

14. Atsižvelgdama į atitinkamos Šalies pateiktą informaciją, taip pat ir į visą kitą patikimą savo gautą informaciją, GREVIO gali paskirti vieną ar daugiau savo narių, kad jis atliktų tyrimą ir skubiai pateiktų ataskaitą GREVIO. Pagrįstais atvejais ir gavus Šalies sutikimą, tyrimas gali apimti ir vizitą į jos teritoriją.

15. Išanalizavusi 14 dalyje nurodyto tyrimo rezultatus, GREVIO perduoda šiuos rezultatus atitinkamai Šaliai ir, tinkamais atvejais, Šalių komitetui bei Europos Tarybos Ministrų Komitetui, kartu pateikdama pastabas ir rekomendacijas.

69 straipsnis. Bendros rekomendacijos

Tinkamais atvejais GREVIO gali priimti bendras šios Konvencijos įgyvendinimo rekomendacijas.

70 straipsnis. Parlamentų dalyvavimas stebėsenoje

1. Nacionaliniai parlamentai kviečiami dalyvauti priemonių, kurių imamasi siekiant įgyvendinti šią Konvenciją, stebėsenos procese.

2. Šalys pateikia GREVIO ataskaitas savo nacionaliniams parlamentams.

3. Europos Tarybos Parlamentinė Asamblėja reguliariai kviečiama vertinti šios Konvencijos įgyvendinimą.

X skyrius. Santykis su kitais tarptautiniais dokumentais

71 straipsnis. Santykis su kitais tarptautiniais dokumentais

1. Ši Konvencija nedaro poveikio įpareigojimams, kylantiems iš kitų tarptautinių dokumentų, kurių Šalimis yra arba taps šios Konvencijos Šalys ir kuriuose esama nuostatų dėl šioje Konvencijoje reglamentuojamų klausimų.
2. Šios Konvencijos Šalys gali sudaryti dvišalius arba daugiašalius tarpusavio susitarimus dėl šioje Konvencijoje reglamentuojamų klausimų tam, kad būtų papildytos arba sustiprintos jos nuostatos arba sudarytos palankesnės sąlygos taikyti joje įtvirtintus principus.

XI skyrius. Konvencijos pakeitimai

72 straipsnis. Pakeitimai

1. Visi Šalių pateikiami pasiūlymai dėl šios Konvencijos pakeitimų perduodami Europos Tarybos generaliniam sekretoriui, kuris juos perduoda Europos Tarybos valstybėms narėms, visoms pasirašiusioms šalims, visoms Šalims, Europos Sąjungai, visoms valstybėms, pakviestoms pasirašyti šią Konvenciją pagal 75 straipsnio nuostatas, ir visoms valstybėms, pakviestoms prisijungti prie šios Konvencijos pagal 76 straipsnio nuostatas.
2. Europos Tarybos Ministrų Komitetas apsparsto siūlomą pakeitimą ir, pasikonsultavęs su šios Konvencijos Šalimis, kurios nėra Europos Tarybos narės, gali priimti tą pakeitimą Europos Tarybos statuto 20 straipsnio d punkte numatyta dauguma.
3. Visų Ministrų Komiteto pagal 2 dalį priimtų pakeitimų tekstas perduodamas Šalims priimti.
4. Visi pagal 2 dalį priimti pakeitimai įsigalioja pirmą mėnesio dieną pasibaigus vieno mėnesio laikotarpiui po tos dienos, kurią visos Šalys pranešė generaliniam sekretoriui apie jų priėmimą.

XII skyrius. Baigiamosios nuostatos

73 straipsnis. Šios Konvencijos poveikis

Šios Konvencijos nuostatos nedaro poveikio vidaus teisės nuostatoms ir privalomiems tarptautiniams dokumentams, kurie jau yra įsigalioję arba kurie gali įsigalioti ir pagal kuriuos asmenims yra arba būtų suteikiamos palankesnės teisės siekiant užkirsti kelią smurtui prieš moteris ir smurtui artimoje aplinkoje bei su juo kovoti.

74 straipsnis. Ginčų sprendimas

1. Bet kokio ginčo, galinčio kilti dėl šios Konvencijos nuostatų taikymo ar aiškinimo, Šalys pirmiausia siekia jį spręsti derybų, taikinimo, arbitražo arba bet koku kitu taikaus sprendimo būdu, dėl kurio jos tarpusavyje susitarė.
2. Europos Tarybos Ministrų Komitetas gali nustatyti ginčų sprendimo procedūras, kuriomis Šalys, jeigu taip susitartų, galėtų naudotis sprendamos ginčus.

75 straipsnis. Pasirašymas ir įsigaliojimas

1. Ši Konvencija pateikiama pasirašyti Europos Tarybos valstybėms narėms, Europos Tarybos narėmis nesančioms valstybėms, kurios dalyvavo rengiant šią Konvenciją, ir Europos Sąjungai.
2. Ši Konvencija turi būti ratifikuota, priimta arba patvirtinta. Ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentai deponuojami Europos Tarybos generaliniam sekretoriui.
3. Ši Konvencija įsigalioja pirmą mėnesio dieną pasibaigus trijų mėnesių laikotarpiui nuo tos dienos, kurią 10 pasirašiusių šalių, įskaitant mažiausiai aštuonias Europos Tarybos valstybes nares, pareiškė sutikimą įsipareigoti pagal šią Konvenciją vadovaujantis 2 dalies nuostatomis.
4. Bet kurios 1 dalyje nurodytos valstybės arba Europos Sąjungos, vėliau pareiškusių sutikimą įsipareigoti pagal šią Konvenciją, atžvilgiu ji įsigalioja pirmą mėnesio dieną pasibaigus trijų mėnesių laikotarpiui nuo tos dienos, kurią buvo deponuotas jos ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentas.

76 straipsnis. Prisijungimas prie Konvencijos

1. Įsigaliojus šiai Konvencijai, Europos Tarybos Ministrų Komitetas, pasikonsultavęs su šios Konvencijos Šalimis ir gavęs jų vieningą pritarimą, gali pakviesti bet kurią Europos Tarybos narę nesančią valstybę, kuri nedalyvavo rengiant šią Konvenciją, prisijungti prie šios Konvencijos priimant sprendimą Europos Tarybos statuto 20 straipsnio d punkte numatyta dauguma ir vieningai balsavus Šalių atstovams, turintiems teisę būti Ministrų Komitete.
2. Bet kurios prisijungiančios valstybės atžvilgiu Konvencija įsigalioja pirmą mėnesio dieną pasibaigus trijų mėnesių laikotarpiui nuo tos dienos, kurią Europos Tarybos generaliniam sekretoriui buvo deponuotas prisijungimo dokumentas.

77 straipsnis. Teritorinis taikymas

1. Bet kuri valstybė arba Europos Sąjunga Konvencijos pasirašymo metu arba deponuodama savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo

dokumentą gali nurodyti teritoriją ar teritorijas, kuriai (-ioms) taikoma ši Konvencija.

2. Bet kuri Šalis gali bet kada vėliau, pateikdama deklaraciją Europos Tarybos generaliniam sekretoriui, išplėsti šios Konvencijos taikymą bet kuriai kitai deklaracijoje nurodytai teritorijai, už kurios tarptautinius santykius Šalis yra atsakinga arba kurios vardu Šalis yra įgaliota prisiimti įsipareigojimus. Tokios teritorijos atžvilgiu Konvencija įsigalioja pirmą mėnesio dieną pasibaigus trijų mėnesių laikotarpiui nuo tos dienos, kurią Europos Tarybos generalinis sekretorius gavo tokią deklaraciją.

3. Bet kokia deklaracija, pateikta remiantis pirmesnėmis dviem dalimis, bet kokios tokioje deklaracijoje nurodytos teritorijos atžvilgiu gali būti atšaukta apie tai pranešus Europos Tarybos generaliniam sekretoriui. Atšaukimas įsigalioja pirmą mėnesio dieną pasibaigus trijų mėnesių laikotarpiui nuo tos dienos, kurią Europos Tarybos generalinis sekretorius gavo tokį pranešimą.

78 straipsnis. Išlygos

1. Negali būti daroma jokių išlygų dėl jokios šios Konvencijos nuostatos, išskyrus 2 ir 3 dalyse numatytas išimtis.

2. Bet kuri valstybė arba Europos Sąjunga Konvencijos pasirašymo metu arba deponuodama savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentą, pateikdama deklaraciją Europos Tarybos generaliniam sekretoriui gali pareikšti, kad ji pasilieka teisę netaikyti toliau nurodytų nuostatų arba jas taikyti tik konkrečiais atvejais ar konkrečiomis sąlygomis; šios nuostatos išdėstytos:

- 30 straipsnio 2 dalyje;
- 44 straipsnio 1 dalies e punkte, 3 ir 4 dalyse;
- 55 straipsnio 1 dalyje 35 straipsnio atžvilgiu, kiek tai susiję su nesunkiomis nusikalstamomis veikomis;
- 58 straipsnyje 37, 38 ir 39 straipsnių atžvilgiu;
- 59 straipsnyje.

3. Bet kuri valstybė arba Europos Sąjunga Konvencijos pasirašymo metu arba deponuodama savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentą, pateikdama deklaraciją Europos Tarybos generaliniam sekretoriui gali pareikšti, kad ji pasilieka teisę už 33 ir 34 straipsniuose nurodytą elgesį vietoje baudžiamųjų sankcijų numatyti nebaudžiamąsias sankcijas.

4. Bet kuri Šalis gali visiškai arba iš dalies atšaukti išlygą pateikdama deklaraciją Europos Tarybos generaliniam sekretoriui. Ši deklaracija įsigalioja nuo tos dienos, kurią Europos Tarybos generalinis sekretorius ją gavo.

79 straipsnis. Išlygų galiojimas ir peržiūra

1. 78 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytos išlygos galioja penkerių metų laikotarpį nuo šios

Konvencijos įsigaliojimo atitinkamos Šalies atžvilgiu dienos. Tačiau tokios išlygos gali būti atnaujintos tokios pat trukmės laikotarpiams.

2. Likus aštuoniolikai mėnesių iki išlygos galiojimo pabaigos, Europos Tarybos generalinis sekretorius praneša atitinkamai Šaliai apie jos galiojimo pabaigą. Likus ne mažiau kaip trims mėnesiams iki išlygos galiojimo pabaigos, Šalis praneša Generaliniam sekretoriui, ar ji savo išlygą palieka galioti, iš dalies pakeičia ar atšaukia. Jei atitinkama Šalis nepateikia pranešimo, Generalinis sekretorius informuoja tą Šalį, kad jos išlyga laikoma automatiškai pratęsta šešių mėnesių laikotarpiui. Jei atitinkama Šalis iki to laikotarpio pabaigos nepraneša apie savo ketinimą išlygą palikti galioti arba iš dalies pakeisti, išlyga nustoja galioti.

3. Jei Šalis pateikia išlygą pagal 78 straipsnio 2 ir 3 dalis, prieš jos atnaujinimą arba paprašius ji pateikia GREVIO tos išlygos tolesnį taikymą pagrindžiančių priežasčių paaiškinimą.

80 straipsnis. Denonsavimas

1. Bet kuri Šalis gali bet kuriuo metu denonsuoti šią Konvenciją, apie tai pranešusi Europos Tarybos generaliniam sekretoriui.

2. Denonsavimas įsigalioja pirmą mėnesio dieną pasibaigus trijų mėnesių laikotarpiui nuo tos dienos, kurią Europos Tarybos generalinis sekretorius gavo tokį pranešimą.

81 straipsnis. Pranešimas

Europos Tarybos generalinis sekretorius praneša Europos Tarybos valstybėms narėms, Europos Tarybos narėmis nesančioms valstybėms, kurios dalyvavo rengiant šią Konvenciją, kiekvienai pasirašiusią šaliai, kiekvienai Šaliai, Europos Sąjungai ir kiekvienai prie šios Konvencijos prisijungti pakviestai valstybei apie:

- a kiekvieną pasirašymo atvejį;
- b kiekvieno ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumento deponavimą;
- c kiekvieną šios Konvencijos įsigaliojimo pagal 75 ir 76 straipsnius datą;
- d kiekvieną pagal 72 straipsnį priimtą pakeitimą ir tokio pakeitimo įsigaliojimo datą;

- e kiekvieną išlygą ir išlygos atšaukimą, padarytus pagal 78 straipsnį;
- f kiekvieną pagal 80 straipsnio nuostatas atliktą denonsavimą;
- g kiekvieną kitą aktą, pranešimą ar bet kokią kitą informaciją, susijusius su šia Konvencija.

Tai patvirtindami toliau nurodyti tinkamai įgalioti asmenys pasirašė šią Konvenciją.

Priimta 2011 m. gegužės 11 d. Stambule vienu egzemplioriumi anglų ir prancūzų kalbomis; abu tekstai yra autentiški; šis egzempliorius deponuojamas Europos Tarybos archyvuose. Europos Tarybos generalinis sekretorius pateikia patvirtintas teksto kopijas kiekvienai Europos Tarybos valstybei narei, Europos Tarybos narėmis nesančioms valstybėms, kurios dalyvavo rengiant šią Konvenciją, Europos Sąjungai ir kiekvienai prie šios Konvencijos pakviestai prisijungti valstybei.

3 priedas

Papildoma literatūra ir ištekliai

Atrinkti Europos Tarybos šaltiniai

Pagrindiniai ETPA tekstai su nuoroda į Stambulo konvenciją

[Rezoliucija 2289 \(2019\)](#) dėl Stambulo konvencijos dėl smurto prieš moteris: pasiekimai ir iššūkiai, Lygybės ir nediskriminavimo komiteto pranešėjos Zitos Gurmai pranešimas, [Doc. 14908](#)

[Rezoliucija 2233 \(2018\)](#) dėl priverstinės santuokos Europoje, Lygybės ir nediskriminavimo komiteto pranešėjos Béatrice Fresko-Rolfo (Monakas, ALDE) pranešimas, [Doc. 14574](#)

[Rezoliucija 2177 \(2017\)](#) dėl seksualinio smurto prieš moteris ir priekabiavimo prie jų panaikinimo viešojoje erdvėje. Lygybės ir nediskriminavimo komiteto pranešėjos Françoise Hetto-Gaasch (Liuksemburgas, EPP/CD) pranešimas [Doc. 14337](#)

[Rezoliucija 2159 \(2017\)](#) dėl pabėgėlių moterų ir mergaičių apsaugos nuo smurto dėl lyties. pranešėja Gisela Wurm (Austrija, SOC), Lygių galimybių ir nediskriminavimo komiteto pranešėja, [Doc. 14284](#)

[Rezoliucija 2135 \(2016\)](#) dėl moterų lyties organų žalojimo Europoje. Lygybės ir nediskriminavimo komiteto pranešėjos Beatrice Fresko-Rolfo (Monako, ALDE) pranešimas, [Dok. 14135](#)

[Rezoliucija 2101 \(2016\)](#) dėl sistemingo duomenų apie smurtą prieš moteris rinkimo. Lygybės ir nediskriminavimo komiteto pranešėjos Maria Edera Spadon (Italija, NR) pranešimas, [Doc. 13988](#)

[Rezoliucija 2093 \(2016\)](#) dėl neseniai įvykusių išpuolių prieš moteris: sąžiningo pranešimo ir išsamaus atsako poreikis, Jono Gunnarssono (Švedija, SOC) pranešimas, Lygybės ir nediskriminavimo komiteto pranešėjas, [Doc. 13961](#)

[Rezoliucija 2084 \(2015\)](#) dėl geriausios praktikos skatinimo kovojant su smurtu prieš moteris. Lygybės ir nediskriminavimo komiteto pranešėjos Sahiba Gafarova (Azerbaidžanas, EK) pranešimas, [Doc. 13914](#)

[Rezoliucija 1963 \(2013\)](#) ir [Rekomendacija 2030 \(2013\)](#) ir Ministrų komiteto atsakymas į ją (Doc. 13504) dėl smurto prieš moteris Europoje. Lygybės ir nediskriminavimo komiteto pranešėjo José Mendes Bota (Portugalija, EPP/CD) pranešimas, [Doc. 13349](#)

[Rezoliucija 1962 \(2013\)](#) dėl persekiojimo. Lygybės ir nediskriminavimo komiteto pranešėjos Gisela Wurm (Austrija, SOC) pranešimas, [Doc. 13336](#)

[Rezoliucija 1861 \(2012\)](#) dėl Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo skatinimo. Lygybės ir nediskriminavimo komiteto pranešėjo José Mendes Bota (Portugalija, EPP/CD) pranešimas, [Doc. 12810](#)

[Nuomonė 280 \(2011\)](#) dėl Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo projekto. Lygybės ir nediskriminavimo komiteto pranešėjo José Mendes Bota (Portugalija, EPP/CD) pranešimas, [Doc. 12530](#)

[Rezoliucija 1691 \(2009\)](#) ir [Rekomendacija 1887 \(2009 m.\)](#) dėl moterų žagavimo, įskaitant žaginimą santuokoje. (Buvusio) moterų ir vyrų lygių galimybių komiteto pranešėjos Marlene Rupperecht (Vokietija, SOC) pranešimas, [Doc. 12013](#)

[Rezoliucija 1654 \(2009\)](#) ir [Rekomendacija 1861 \(2009 m.\)](#) dėl moterų žudymo dėl lyties. (Buvusio) moterų ir vyrų lygių galimybių komiteto pranešėjos Lydie Err (Liuksemburgas, SOC) pranešimas, [Doc. 11781](#)

[Rezoliucija 1635 \(2008\)](#) ir [Rekomendacija 1847 \(2008 m.\)](#) „Kova su smurtu prieš moteris. Įgyvendinant Europos Tarybos konvenciją“. (Buvusio) moterų ir vyrų lygių galimybių komiteto pranešėjo José Mendes Bota (Portugalija, EPP/CD) pranešimas, [Doc. 11702](#)

[Rekomendacija 1777 \(2007\)](#) dėl seksualinių išpuolių, susijusių su „išprievartavimo per pasimatymą narkotikais“. (Buvusio) moterų ir vyrų lygių galimybių komiteto pranešėjos Maria Damanaki (Graikija, SOC) pranešimas, [Doc. 11038](#)

[Rekomendacija 1723 \(2005 m.\)](#) dėl priverstinių santuokų ir vaikų santuokų. (Buvusio) moterų ir vyrų lygių galimybių komiteto pranešėjos Rosmarie Zapf-Helbling (Šveicarija, EPP/CD) pranešimas, [Doc. 10590](#)

[Rezoliucija 1327 \(2003\)](#) dėl vadinamųjų „nusikaltimų dėl garbės“. (Buvusio) moterų ir vyrų lygių galimybių komiteto pranešėjos Ann Cryer (Jungtinė Karalystė, SOC) pranešimas, [Doc. 9720](#)

[Rekomendacija 1582 \(2002\)](#) dėl šeiminio smurto prieš moteris. (Buvusio) moterų ir vyrų lygių galimybių komiteto pranešėjos Olga Keltosova (Slovakijos Respublika, SOC) pranešimas, [Doc. 9525](#)

[Rezoliucija 1247 \(2001\)](#) dėl moterų lyties organų žalavimo. (Buvusio) moterų ir vyrų lygių galimybių komiteto pranešėjos Ruth-Gaby Vermot-Mangold (Šveicarija, SOC) pranešimas, [Doc. 9076](#)

Pagrindinės Ministrų komiteto rekomendacijos ir deklaracijos dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje (2000–2019 m.)

[Ministrų komiteto Rekomendacija CM/Rec\(2019\)1](#) valstybėms narėms siekiant užkirsti kelią seksizmui ir kovoti su juo

[Ministrų Komiteto Deklaracija \(2017-09-13\)](#) dėl būtinybės stiprinti pastangas siekiant užkirsti kelią moterų lytinių organų žalavimui ir priverstinei santuokai Europoje ir su tuo kovoti

Europos Tarybos Ministrų komiteto [Rekomendacija CM/Rec\(2002\)5](#) valstybėms narėms dėl moterų apsaugos nuo smurto

Kitos Europos Tarybos priemonės ir leidiniai

Su Stambulo konvencija susiję leidiniai ir informacijos suvestinės

[Klausimai ir atsakymai apie Stambulo konvenciją](#)

[Bendrasis informacinis lankstinukas apie Stambulo konvenciją](#)

[Informacinis lapelis apie stebėsenos mechanizmą](#)

Stambulo konvencija: [Visuotinė smurto prieš moteris ir merginas prevencijos ir kovos su juo priemonė](#)

Kova su smurtu prieš moteris: [minimalūs paramos paslaugų standartai](#)

[Duomenų apie smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje rinkimo ir mokslinių tyrimų užtiktinimas:](#) [Stambulo konvencijos 11 straipsnis \(2016 m.\)](#)

[Smurto prieš moteris prevencija:](#) [Stambulo konvencijos 12 straipsnis \(2014 m.\)](#)

[Informuotumo apie smurtą prieš moteris didinimas.](#) [Stambulo konvencijos 13 straipsnis \(2014 m.\)](#)

[Smurto artimoje aplinkoje ir seksualinių smurtautojų programos.](#) [16 straipsnis Stambulo konvencija \(2015\)](#)

[Privačiojo sektoriaus ir žiniasklaidos dalyvavimo siekiant užkirsti kelią smurtui prieš moteris ir smurtui artimoje aplinkoje skatinimas.](#) [Stambulo Konvencijos 17 straipsnis \(2016 m.\)](#)

Skubūs draudžiamieji nurodymai smurto artimoje aplinkoje atvejais: Stambulo konvencijos 52 straipsnis (2017 m.)

Teisės specialistams skirti HELP mokymai internetu apie smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje (2017 m.)

Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo 10 straipsnio įgyvendinimas. Nacionalinių koordinavimo institucijų steigimas (2016 m.)

Teisėsaugos ir teisingumo pareigūnų veiksmingumo kovojant su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje gerinimas (2016 m.)

Instruktorių rengimo vadovas: veiksmingas tarpžinybinis bendradarbiavimas siekiant užkirsti kelią ir kovoti su smurtu artimoje aplinkoje (2015 m.)

Teminiai leidiniai

Stambulo konvencijos faktų suvestinė (2018 m.)

12 žingsnių, kad būtų laikomasi Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo

Vaikų teisės

Persekiojimas

Migrančių moterų, pabėgėlių moterų ir prieglobsčio prašytojų apsauga nuo smurto dėl lyties

Nusikaltimai, padaryti dėl vadinamosios „garbės“

Moterų lyties organų žalojimas

Priemonė didesnei moterų ir vyrų lygybei skatinti

Kiti leidiniai

Smurto prieš moteris prevencija ir kova su juo: teisėsaugos ir teismų atstovų mokymosi priemonė (2016 m.)

Kova su smurtu prieš moteris: Europos Tarybos valstybėse narėse pasitelktų priemonių ir veiksmų apžvalga (2006 m.)

Regioninės kovos su smurtu prieš moteris priemonės. Belém do Pará ir Stambulo Konvencijos (2014 m.)

Tyrimų apie smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje kaštus apžvalga (2012 m., atnaujinta 2014 m.)

Rekomendacijos Rec (2002)5 „Dėl moterų apsaugos nuo smurto Europos Tarybos valstybėse narėse“ įgyvendinimo stebėsenos 4-ojo etapo rezultatų analitinis tyrimas

Moterų padėties komisijos 57-osios sesijos suderintos išvados „Dėl visų formų smurto prieš moteris ir mergaites panaikinimo ir prevencijos“ (2013 m.)

2018–2023 m. Europos Tarybos lyčių lygybės strategija (2018 m.)

Europos Tarybos standartai „Lyčių lygybė ir moterų teisės“ (2015 m.)

Europos Tarybos lyčių lygybės žodynėlis (2016 m.) (dvikalbis dokumentas)

Europos Tarybos seminaro „Kova su seksistine neapykanta kurstančia kalba“ ataskaita (2016 m. vasario mėn.)

Informacinis pranešimas „Seksistinė neapykanta kurstanti kalba“ (2016 m.)

Rekomendacijos CM/Rec (2013)1 įgyvendinimo vadovas Europos Tarybos Ministrų Komitetas dėl lyčių lygybės ir žiniasklaidos (2015 m.)

Gerosios praktikos valstybėse narėse rinkinys „Lyčių lygybė ir žiniasklaida nacionaliniu lygmeniu“ (2014 m.)

Europos Tarybos pagrindinių nacionalinių centrų lyčių lygybės klausimais tinklo 1-osios konferencijos ataskaita „Žiniasklaida ir moterų įvaizdis“ (2013 m.)

Valstybių narių geroji praktika siekiant sumažinti esamas kliūtis ir palengvinti moterų prieigą prie teisingumo (2015 m.)

Tarpparlamentinės sąjungos ir ETPA bendras tyrimas „Seksizmas, priekabiavimas ir smurtas prieš moteris. Europos parlamentai“ (2018 m.)

Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje

Teminės pagrindinių sprendimų nuorodos:

Smurtas prieš moteris

Smurtas artimoje aplinkoje

Reprodukcinės teisės

Lyčių lygybė

Pasirinktos tarptautinės priemonės

Pagalbos linijos Europoje

Atitinkamų pagalbos linijų sąrašą galima rasti www.coe.int/en/web/istanbul-convention/help-lines

Visuotinės priemonės

Jungtinių Tautų [konvencija dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims](#) (CEDAW) (A/RES/34/180) ir jos [Fakultatyvinis protokolas](#) (A/RES/54/4)

Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto (CEDAW) priimtos Bendrosios rekomendacijos dėl smurto prieš moteris Nr. [19 \(1992 m.\)](#) (Priedėlis Nr. 38 (A/47/38)) ir [Nr. 35 \(2017 m.\)](#) (CEDAW/C/GC/35)

Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos [deklaracija dėl smurto panaikinimo prieš moteris](#) (1993) (A/RES/48/104)

Jungtinių Tautų [Vaiko teisių konvencija](#) (A/RES/44/25) ir jos fakultatyviniai protokolai dėl [vaiko teisių, vaikų dalyvavimo ginkluotuose konfliktuose, vaikų pardavimo, vaikų prostitucijos ir vaikų pornografijos](#) (A/RES/54/263)

Regioninės priemonės

Europos Tarybos konvencija dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo ([Stambulo konvencija](#)) CETS Nr. 210 (2011 m.) ir [Aiškinamoji ataskaita](#)

Amerikos konvencija dėl smurto prieš moteris prevencijos, baudimo ir panaikinimo ([Belem do Pará konvencija](#)) (1994 m.)

Afrikos žmogaus ir tautų teisių chartijos protokolas dėl moterų teisių Afrikoje ([Maputo protokolas](#)) (2003 m.)

Kitos naudingos nuorodos

Regioninės

Europos Parlamentas: www.europarl.europa.eu/portal/en

NATO Parlamentinė Asamblėja: www.nato-pa.int

ESBO Parlamentinė Asamblėja: www.oscepa.org

EBPO Pasaulinis parlamentinis tinklas: www.oecd.org/parliamentarians

ParlAmericas: www.parlamericas.org/en

Viduržemio jūros šalių sąjungos Parlamentinė Asamblėja: www.paufm.org

Frankofonijos Parlamentinė Asamblėja: www.apf.francophonie.org (tik prancūzų kalba)

Nepriklausomų valstybių sandraugos valstybių narių Tarpparlamentinė Asamblėja: www.iacis.ru/eng

Mercosur Parlamentas: www.parlamentomercosur.org (tik ispanų arba portugalų kalba)

Centrinės Amerikos Parlamentas: www.parlacen.int (tik ispanų kalba)

Rytų Afrikos įstatymų leidybos Asamblėja: www.eala.org

Tarptautinis

JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuras. Bendradarbiavimas su pasaulio ir regioninėmis moterų teisių priemonėmis. [Nepriklausomų tarptautinių ir regioninių kovos su smurtu prieš moteris ir už moterų teises platforma](#)

Tarpparlamentinė sąjunga: www.ipu.org

Pasaulio banko ir Tarptautinio valiutos fondo parlamentų tinklas: www.parlnet.org

Smurtas prieš moteris yra žmogaus teisių pažeidimas ir moterų diskriminacijos forma. Stambulo konvencija siekiama užkirsti kelią smurtui, apsaugoti aukas ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn smurtautojus vykdant visapusišką politiką ir taikant įvairias priemones. Ja siekiama prisidėti prie visų formų moterų diskriminacijos panaikinimo, skatinti esminę moterų ir vyrų lygybę ir tarptautinį bendradarbiavimą siekiant panaikinti smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje

Europos Taryba yra pagrindinė žmogaus teisių organizacija Europos žemyne. Ją sudaro 46 valstybės narės, įskaitant visas Europos Sąjungos valstybes narės. Visos Europos Tarybos valstybės narės pasirašė Europos Žmogaus teisių konvenciją – sutartį, kuria siekiama apsaugoti žmogaus teises, demokratiją ir teisinę valstybę. Europos Žmogaus Teisių Teismas prižiūri Konvencijos įgyvendinimą valstybėse narėse.

www.coe.int

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE